

SYDVÄSTERN 2008
MED INDIANKLUBBEN

Vi har genom åren inom INDIANKLUBBEN arrangerat ett antal resor för medlemmarna till olika delar av USA,s indianland.

Det här är en berättelse i ord och bild från en resa vi gjorde 2008 till Sydvästern och till de södra och centrala prärierna.

Det har genom åren blivit totalt fem olika resor och det här var den tredje i ordningen.

Alla resorna, utom den första, har varit upplagda på liknande sätt och varit ungefär lika långa – omkring tre veckor. Alla dessa har företagits med buss, utom den allra första, då vi själva körde med hyrbilar.

Sydvästern – det är huvudsakligen delstaterna Arizona och New Mexiko. Det är alltså apacheland och navajoland, men också puebloland. Och det är dessutom ett land med en mycket rik historia kring forntida indianska kulturer.

Klimatmässigt och naturmässigt är det ett hårt och krävande land. En förutsättning som har ställt tydliga och hårda krav på dess innevånare.

SYDVÄSTERN APACHE och NAVAJO LAND

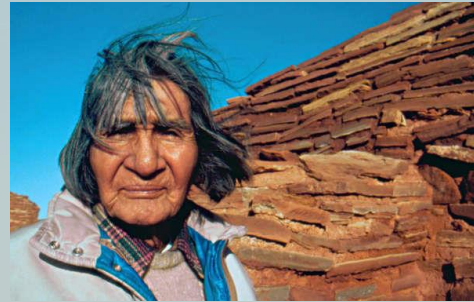

Inte minst på de fredliga jordbrukande Pueblofolken. Folk som än idag i stor omfattning håller fast vid urgamla traditioner och en livsstil som för oss Europeer verkar både obekvämt och påfrestande. Men som samtidigt rymmer mycket av gamla kunskaper och erfarenheter. Erfarenheter som hjälper de här folken att överleva i ett landskap och med ett klimat som är allt annat än samarbetsvilligt för den som lever på att odla.

SÅVÅL SOM PUEBLOLAND

Det är ett land som sommartid får utstå höga temperaturer, men där nätterna i högre terräng ändå kan vara kalla.

Det är ett land som utgörs av såväl torra och karga öknar som av höga och otillgängliga berg. Ett land där vatten hela tiden är en bristvara och där tillgången till de våta dropparna i stor omfattning har styrt var bosättning har skett. Det är ett land som även har varit utsatt för vulkaniska aktiviteter. Men det skedde under de tidigaste kulturernas tidevarv.

Det är ett land, som lite slarvigt uttryckt, kan sägas bestå av brännande sol, grus, kaktus och skallerormar.

Men det är ett land som hyser en lång och spännande historia och faktiskt, trots de karga förhållandena, också uppvisar en stor bredd beträffande kultur och livsstil bland dess olika folk.

BERG OCH ÖKEN

SKALLERORMAR OCH KAKTUS

För oss som turister finns också alla möjligheter. Här finns stora breda vältrafikerade genomfartsvägar och stora städer.

Men här finns också en mängd småvägar i områden där utvecklingen nästan verkar ha stått stilla.

Här finns otroliga naturscenerier och här finns en mycket säregen flora och fauna och med många märkliga djur.

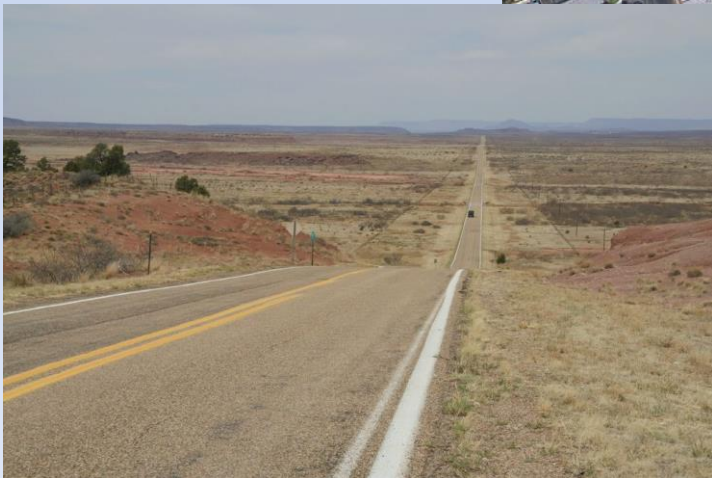
Och det finns, som sagt, en rik och spännande historia.

STORA STÄDER
STORA VÄGAR

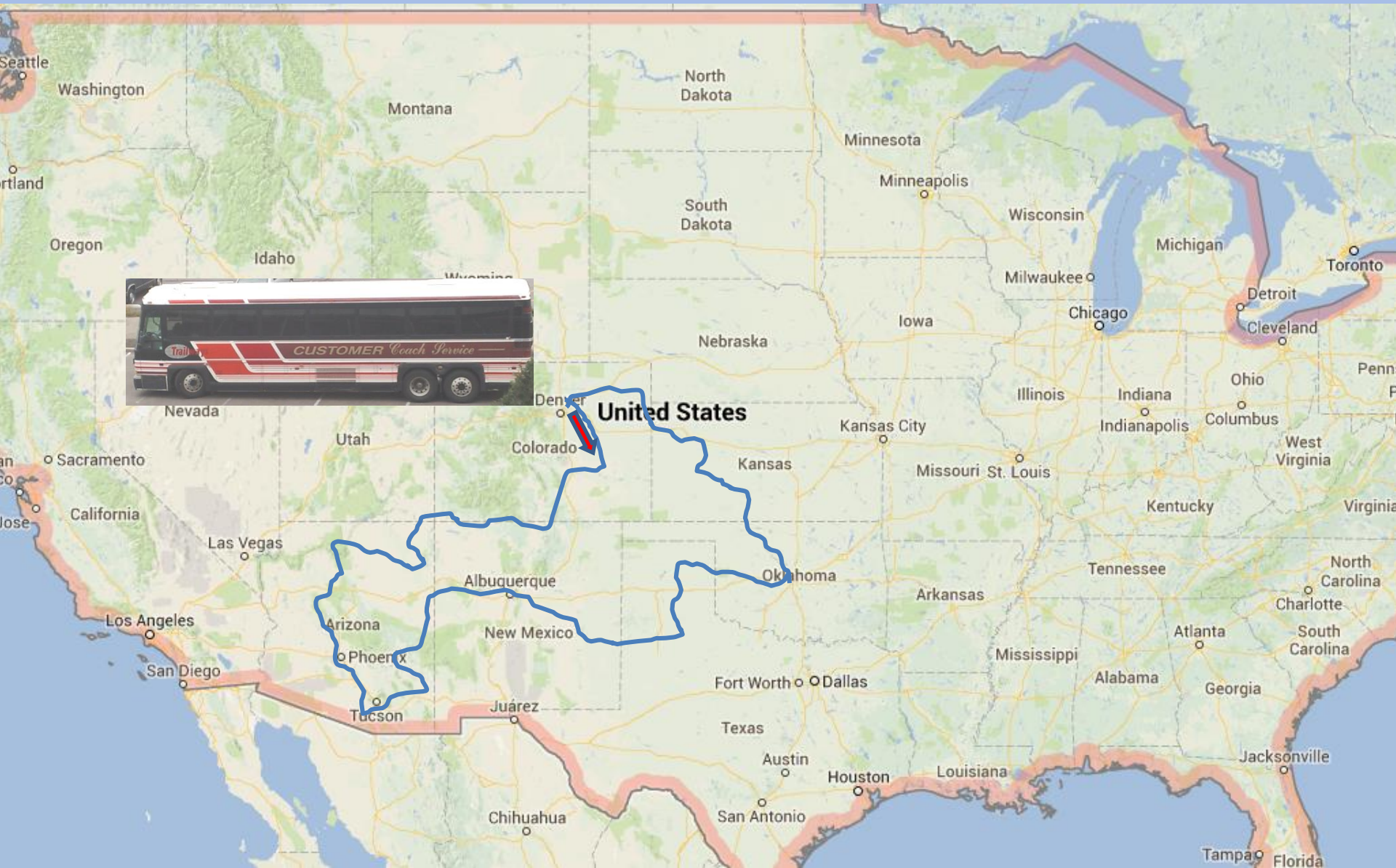
SMÅ VÄGAR
SMÅ STÄDER

Resan gjordes alltså med buss. Både början och slut var i Denver, Colorado och vi besökte sex olika delstater. Sju om vi också räknar med att vi sneddade genom det sydöstra hörnet av Utah. Men huvudsakliga besök skedde i Colorado, New Mexico, Arizona, Texas, Oklahoma och Kansas. Resan varade i tre veckor. 22 dagar om vi räknar in flygdagarna (19 bussdagar) och tiden var mellan 1 september till och med 21 september. Vi var alltså hemma först den 22 september efter en nattflygning. Att resan låg så pass sent hade att göra med att vi ville undvika de allra varmaste tiderna här nere i Sydvästern och dessutom komma utanför högsäsongspriserna för flygresan.

RUNDTUR FRÅN DENVER 2008; GENOM SEX STATER COLORADO, NEW MEXICO, ARIZONA, TEXAS, OKLAHOMA, KANSAS MED BUSS; 750 MIL; 19 DAGAR

Det var trots allt inte enbart det typiska öken- och bergslandet i Arizona och New Mexico som vi såg. Avslutningen av resan gick österut. Ut över de södra prärierna. En annan form av öken kan tyckas. En gräsöken – eller kanske snarare ett hav av gräs.

Öppna gräsbevuxna vidder där det ofta inte är långt emellan oljepumparna som ständigt står där och nickar och pumpar upp det svarta guldet.

Olja och gräs – det som har gjort att det här landet trots sin synbara ogästvänlighet ändå är tämligen väl befolkat.

Det jättelika gräshavet är förutsättningen för att det här huvudsakligen har blivit ett boskapsland. Enorma slätter, utan staket, där man ofta ser kor samlade runt viddrivna vattenpumpar. Och naturligtvis en och annan oljepump någonstans i bakgrunden.

Det här är också det land som utgjorde grunden för den välkända cowboyromantiken. Historien om den Vilda Västern. Om de stora boskapsbaronerna, om cowboys och om boskapstjuvar, om de långa boskapsdrifterna från Texas slätter upp till järnvägarna i Kansas och Oklahoma.

Om det hårda och farliga livet ute på de ödsliga gräsvidderna med halvilda korna. Om de långa, dammiga boskapsdrifterna. Och om det vilda livet i boskapsstäderna, när boskapshjorden väl var levererad till järnvägens uppsamlingsläger.

Mycket nostalgi, mycket romantiserande och en myckenhet överdrifter om ett liv som i grunden bara var smutsigt, slitsamt, dåligt betalt och dessutom farligt.

Men ändå kanske det finns en gnutta sanning i alla överdrifterna. För fortfarande är det här ett liv som i mångt och mycket är just det - både dammigt, tröttsamt och farligt.

"When I git ahold of that jet pilot he's gonna think a herd of Brahma cattle run over him too!"

Och är det någonstans man kan uppleva det så är det här, för det här är alltså verkligt boskapsland. Det är traditionellt Cowboyland. Här kan man då och då till och med ha turen att se riktiga äkta longhorns.

Vi var totalt trettio personer (chauffören inräknad) och deltagarna kom från såväl Sverige som Norge och Finland. Men vi hade en amerikansk busschaufför med mycket god erfarenhet av resor i det här området. Hans-Olof Ohlsson var den som tog den här gruppbilden. Därför fick jag klippa in honom separat här på sidan.

VI VAR 30 PERSONER MED CHAUFFÖREN

bilden tagen vid Fort Hays, Kansas
av Hans-Olof Ohlsson
(som därför saknas i bilden
men är inklippt nedan t.v.)

Vi flög med Delta Air Lines och olika grupper startade från såväl Köpenhamn som Stockholm och Oslo. Det var först i samband med mellanlandningen i Atlanta, Georgia, som vi alla strålade samman för den sista delflygningen till Denver. Nu hade vi oturen att Stockholmsgruppen blev så försenade att de inte hann komma till Atlanta i tid för flyget till Denver, utan de fick övernatta i Atlanta och kom alltså till Denver först dagen därpå. Det gjorde i sin tur att vårt program den första bussresedagen fick kortas av något. Men det löste sig ändå rätt så bra.

GRUPPEN BESTOD AV DELTAGARE FRÅN SVERIGE, NORGE OCH FINLAND

**VI FLÖG MED DELTA FRÅN STOCKHOLM, KÖPENHAMN OCH OSLO RESPEKTIVE
TILL DENVER, CO, MED MELLANLANDNING I ATLANTA, GA**

I samband med mellanlandningen i Atlanta, som är en av USAs allra hårdast trafikerade flygplatser, skedde så inresekontrollen med fingeravtryckstagning och ögonfotografering och frågor om vad man skulle göra i the States. Men alla tog sig igenom utan problem.

HARTSFIELD – JACKSON ATLANTA INTERNATIONAL AIRPORT

Denvers nya internationella flygplats är en fantastisk skapelse, där den ligger på slätten en bra bit öster om storstaden.

DENVER INT. AIRPORT ÄR EN HÄFTIG SKAPELSE

Den säregna skapelsen ska antagligen föra
tankarna till indiantipis ute på prärien. Ett nog
så välfunnet val.

SKA ANTAGLIGEN FÖRA TANKARNA TILL INDIANTIPIS UTE PÅ PRÄRIEN

Som på många andra storflygplatser numera så är bil- och busstraffiken starkt reglerad för att undvika det kaos som annars skulle uppstå vid själva terminalbyggnaderna. Därför får inte bussen köra fram till terminalen förrän planet har landat. Så det här kräver lite telefonkommunikation mellan reseledning och busschaufför. Därför bör man alltså se till att de mobiltelefoner man har med sig är utrustade för de amerikanska frekvensbanden. Men vi var förberedda och det fungerade.

TRANSPORTPARKERING VID DENVER INT. AIRPORT

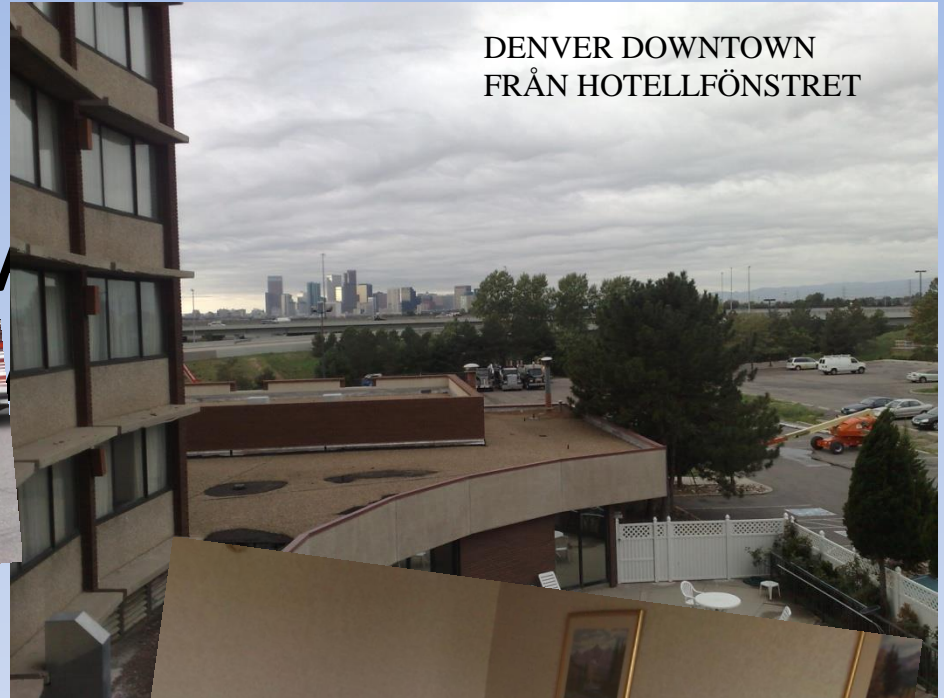
Så var vi framme vid vårt första hotell, där vi överraskades av att man krävde att varje resenär själv skulle skriva in sig, varför det blev en långdragen procedur. Något som kändes extra jobbigt då man var ordentligt trött efter en lång flygning.

För att nu inte tala om allt dividerande om att vi saknade flera av de inbokade resenärerna och hur det skulle regleras.

Men det här med att alla själva personligen skulle behöva checka in löste sig rätt så bra. Det var bara ytterligare ett hotell som hade samma krav, som tur var.

FRAMKOMNA TILL VÅRT FÖRSTA HOTELL VÅR CHAUFFÖR; SAMT UTSIKT NER MOT DENVER DOWNTOWN

DENVER DOWNTOWN
FRÅN HOTELLFÖNSTRET

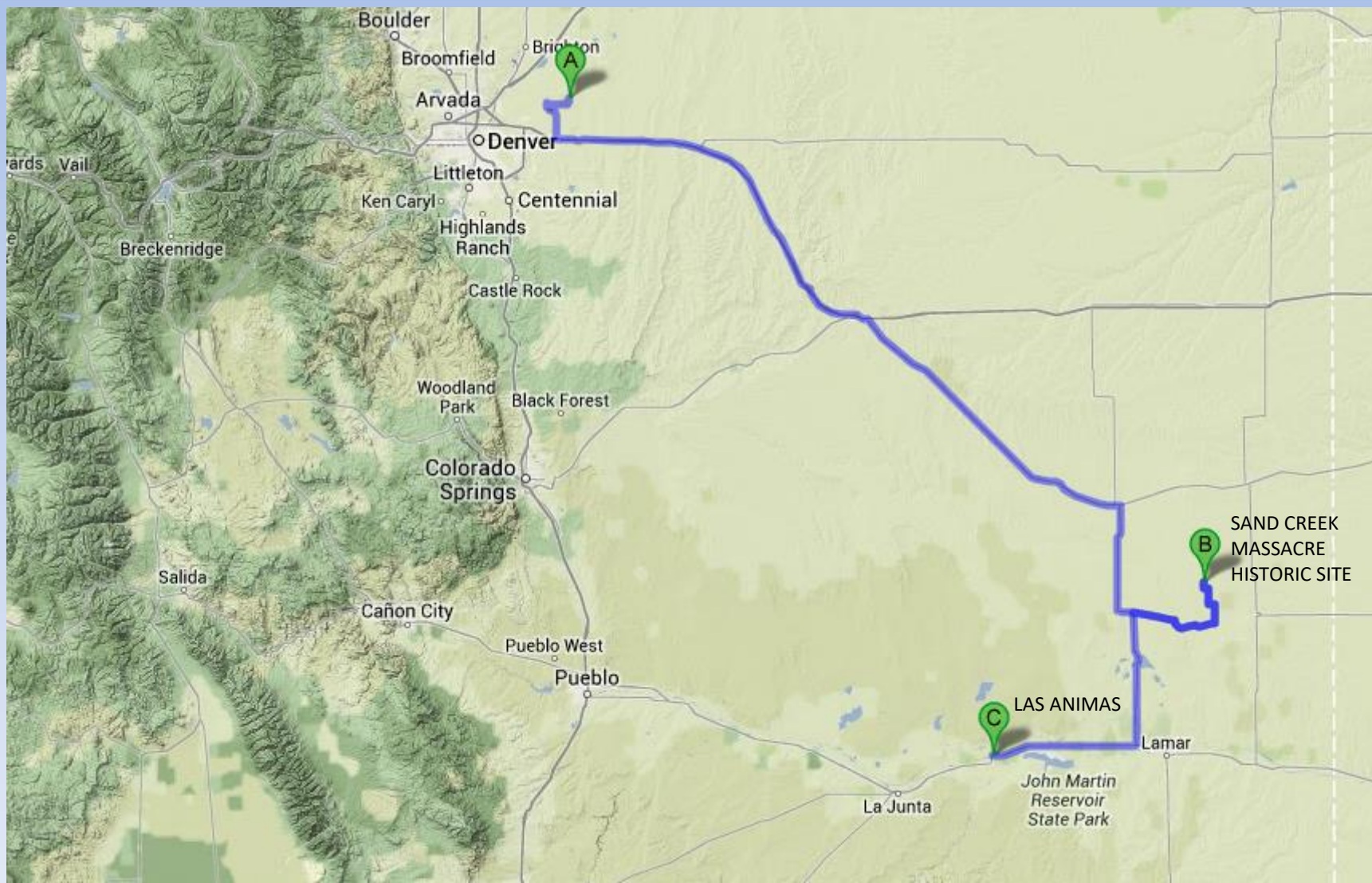
Första bussdagens program stördes alltså av att resenärerna från Stockholm inte hade kommit fram dagen innan, utan vi nu fick vänta på deras flyg från Atlanta. Halva dagen gick åt till detta och vi fick i all hast lägga om vårt besöksprogram.

Vi bestämde därför att dagens viktigaste mål, platsen för Sand Creek-massakern 1864, var det viktigaste och det fick bli vårt enda stopp under eftermiddagen.

FÖRSTA DAGEN FRÅN DENVER TILL SAND CREEK OCH BENT'S FORT INN, LAS ANIMAS

TISDAG, 2 SEPTEMBER

Det här var platsen vid Big Sandy Creek, en biflod till Arkansas River, i sydöstra hörnet av staten Colorado, där den fruktansvärda händelsen kallad "Sand Creek Massacre" ägde rum den 29 november 1864.

SAND CREEK , 29:e NOVEMBER 1864

750 frivilligsoldater ur 3rd Colorado Cavalry, under överste John M. Chivington, attackerade ett kombinerat Cheyenne och Arapaholäger. 163 Indianer dödades; 110 av dem var kvinnor och barn.

Idag har man sedan några år beslutat att skapa en minnespark här, på platsen där en 700 man stark enhet ur Colorado-territoriets milis överraskade ett kombinerat läger av cheyenne- och arapahoindianer tidigt på morgonen den 29 november 1864.

Indianerna, som trodde sig stå under arméns beskydd, togs med fullständig överraskning och det hela blev till en fruktansvärd slakt. Ett drygt hundratal indianer, varav två tredjedelar kvinnor och barn, dödades, medan trupperna hade 25 döda och 52 sårade.

Överfallet fördömdes senare av alla och befälhavaren, överste Chivington, har alltsedan dess varit hatad och avskydd i alla läger. Han var en metodistpastor som under Inbördeskriget frivilligt åtagit sig uppdraget att jaga indianer.

I DAG FINNS ETT BESLUT OM ATT HÄR
SKAPA ETT NATIONAL HISTORIC SITE,
SOM NU ÄR UNDER UPPBYGGNAD

När vi nu kom hit så var det alldeles i samband med att beslutet om minnesparken hade tagits och inga egentliga faciliteter var iordningsställda. Då vi dessutom kom rätt så sent på eftermiddagen så möttes vi bara av en låst grind. Men det var bara att klättra över och fotvandra ett par kilometer ut mot platsen.

**SAND CREEK MASSACRE
NATIONAL HISTORIC SITE**

**For Site Information go to
www.nps.gov/sand**

En plats som då såg ut så här. Längre kom man inte. Men här nedanför staketet ligger alltså platsen där indianernas läger låg. Och här kunde vi nu berätta historien och peka ut olika platser.

Help Respect Sacred Ground

Please Stay on this Side of the Fence

25/04/2010

Vi kunde peka ut platsen där tälten stod.
Lägret låg här utsträckt efter den delvis
uttorkade bäckfåran, som bara ses som en
mörkare rand i gräset bort mot träden i
bakgrunden.

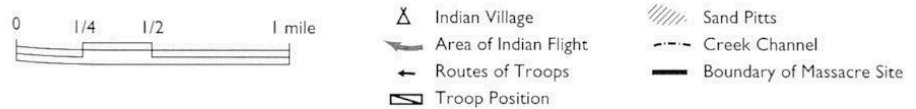
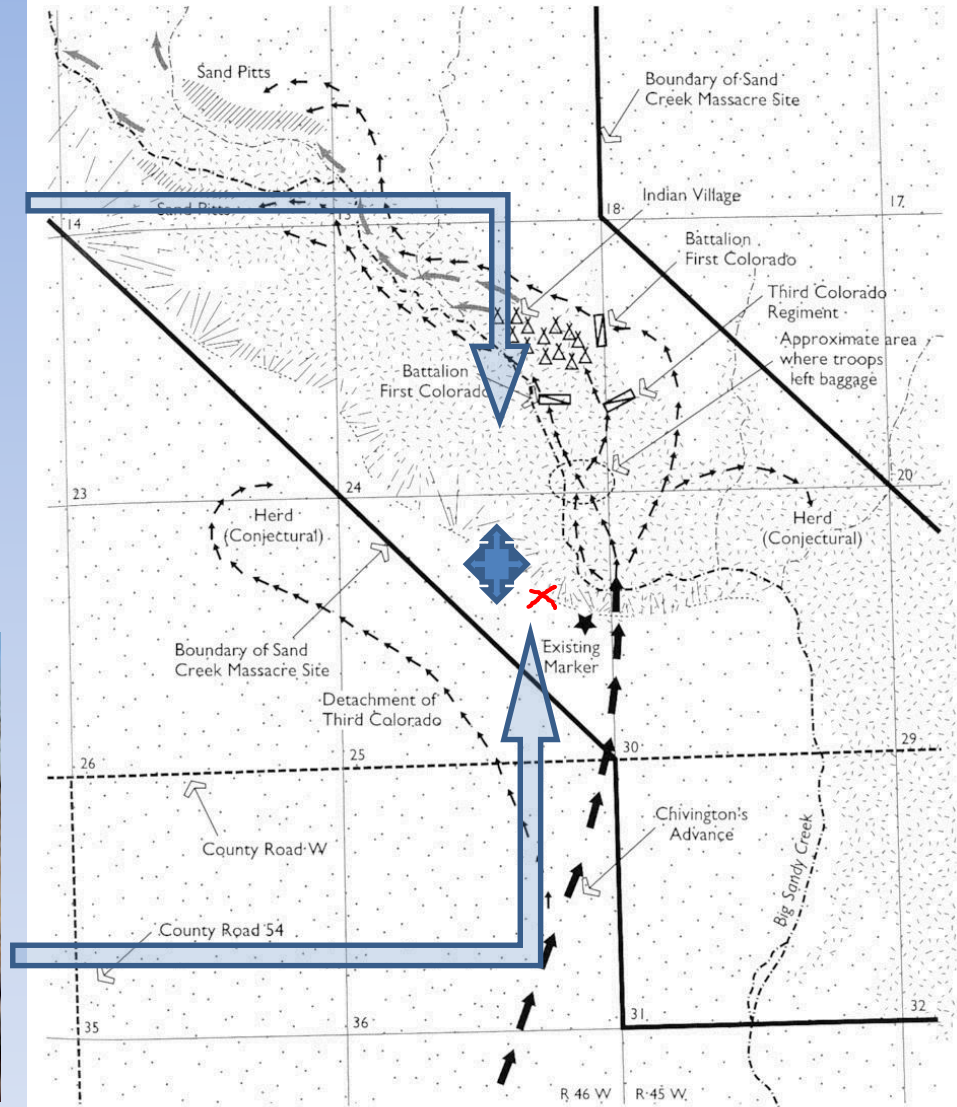

På kullen till vänster hade överste Chivington sin kommandoplatz och därifrån kunde han följa hur hans kompanier, som i nattmörkret hade placerats ut runt omkring lägret, nu anföll från alla håll samtidigt. På höjden hade man också placerat lättare fältartilleri, med vilket man sköt rakt in i lägret, där de flesta indianer fortfarande låg och sov.

På en kartbild kan man här se hur de här platserna såg ut dels från soldaternas sida och dels från indianernas sida.
(pilarna på kartan markerar vad det är man ser om man står vänd i pilarnas riktning)

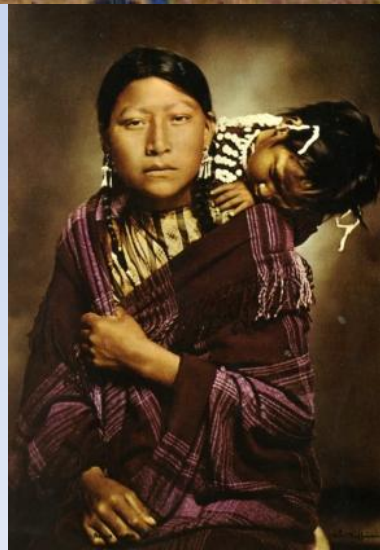
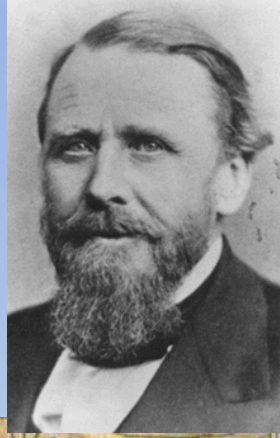
Map 8. Troop and Indian movements, November 29, 1864.

Det var en fruktansvärd massaker och händelsen betraktas än i dag som ett av amerikanska arméns mörkaste kapitel, även om det inte var riktiga arméenheter som utförde den, utan indianhatande Coloradomilis.

Vi ser på bilden en del av huvudfigurerna Överste Chivington, Colorados guvernör Ewans, några av de officerare som faktiskt blev så bestörta över brutaliteten att de vägra beordrade sina mannar att anfälla.

Vidare indianer som White Antelope, Black Kettle med flera. Vi ser också William Bents son, George Bent, som befann sig i lägret och sårades svårt i striden.

Efter en sen ankomst till vårt hotell Bent's Fort Inn, i Las Animas, där vi genom telefonkontakter under dagen hade fått dem att hålla köket öppet extra för oss, kunde vi så äntligen få en efterlängtd middag.

Här finns mycket fina muralmålningar på väggarna i den stora lobbyn.

Här var det nya ägare sedan senaste gången vi var här. De var sydostasiater och otroligt vänliga och tjänstvilliga. Dagen därpå, när vi lämnade hotellet, kom de alla ut på gården och vinkade av oss.

I STADEN LAS ANIMAS BOR
MAN PÅ BENT'S FORT INN,
MED FINA MURALMÅLNINGAR
OCH ANDRA DEKORATIONER
PÅ VÄGGARNA

Även inne i den lilla staden Las Animas kan man se stora väggmålningar på en del hus.

ÄVEN I SJÄLVA STADEN KAN MAN
NJUTA AV FINA MURALMÅLNINGAR

Las Animas är en stad som har ett litet märkligt museum. Kit Carson levde en tid på en gård här utanför staden och nu har man ett museum här som till hälften handlar om honom och till den andra delen handlar om de tyska krigsfångar som internerades här under Andra Världskriget.

Men man vet aldrig om det öppet eller ej. Det här tillfället tror jag var den enda gången, eller åtminstone en av de få gånger, jag lyckats komma in här.

HÄR FINNS ETT MÄRKLIGT
KIT CARSON-MUSEUM. MEN
MAN VET ALDRIG NÄR,
ELLER OM DET ÄR ÖPPET

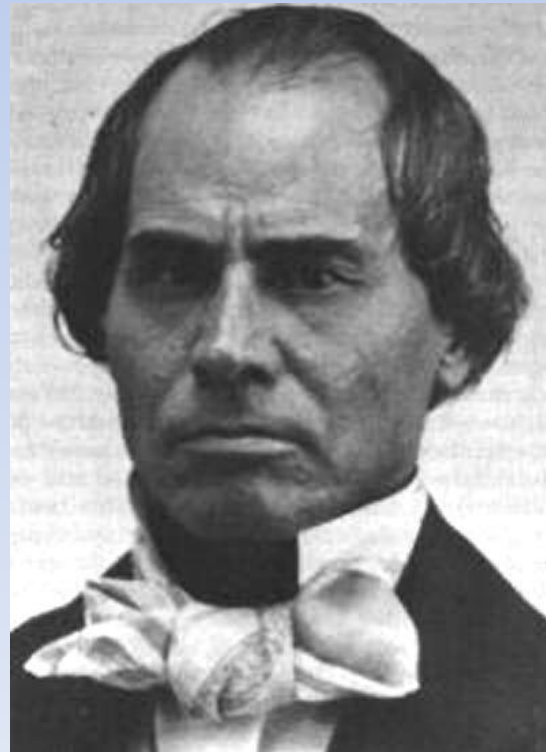

Stadens andra attraktion är den kyrkogård där den omtalade handelsmannen William Bent ligger begravd.

KYRKOGRÅDEN I
LAS ANIMAS DÅR
WILLIAM BENT
LIGGER BEGRAVD

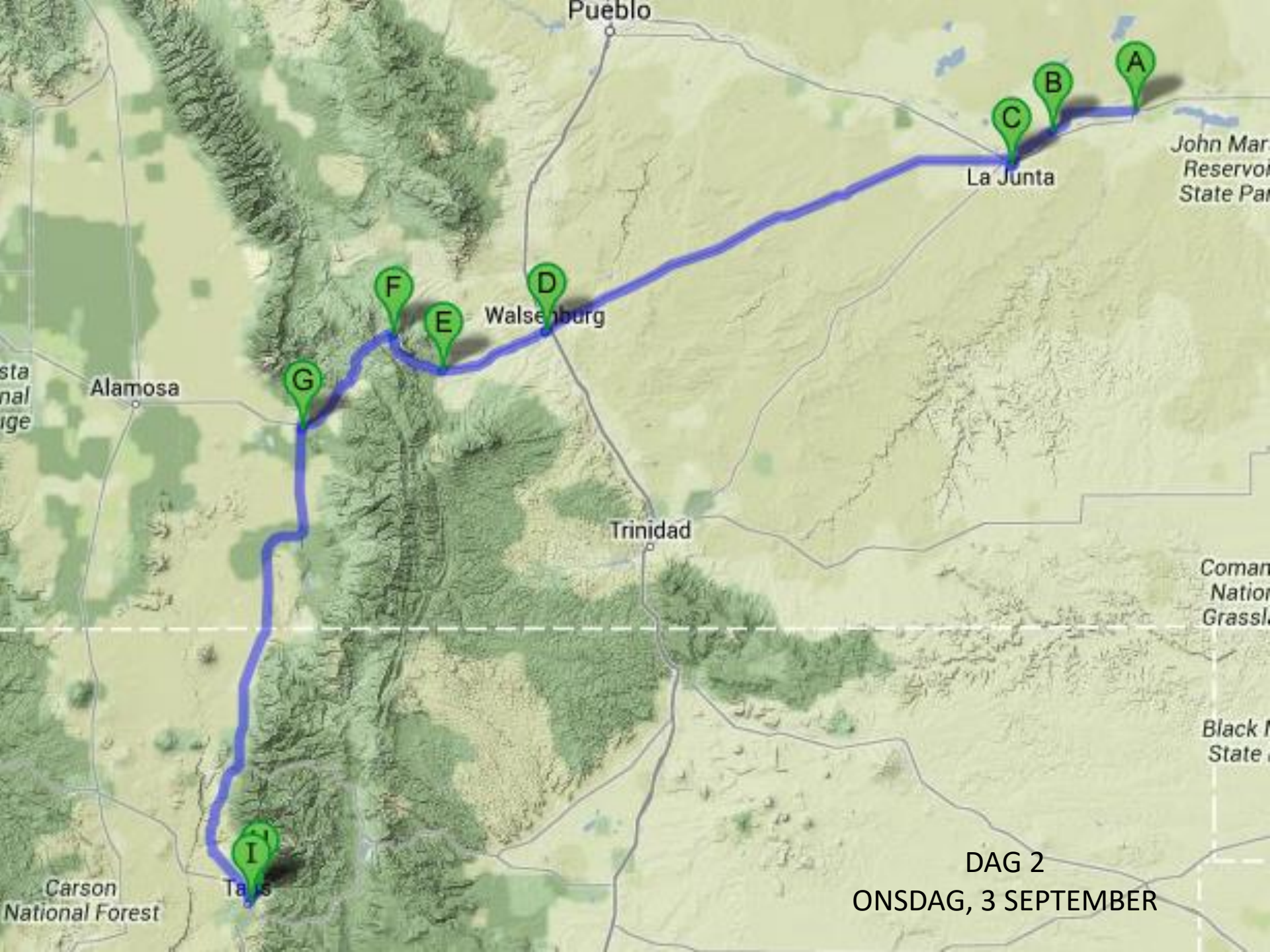

WILLIAM BENT
KÄND HANDELSMAN
SOM LEVDE I
OMRÅDET

Men så var det dags för vår andra dag. Och nu skulle vi ta igen lite av det vi inte hann med i går. Så ett första, men viktigt, stopp blev det vid Bent's Old Fort. Sedan ett besök vid Koshare Museum i staden La Junta för att sedan sträcka västerut över de oändliga gräsvidderna i Comanche Grassland, mot bergen i väster.

Så småningom skulle vi komma att landa på andra sidan bergen, i den mytomspunna staden Taos, efter ytterligare ett kortare stopp vid Fort Garland.

Alamosa

Pueblo

La Junta

Walsenburg

Trinidad

Taos

DAG 2

ONSDAG, 3 SEPTEMBER

John Martin Reservoir
State Park

Comanche National
Grassland

Black Mountain
State Park

Sta
nal
ge

Carson
National Forest

Men först alltså Bent's Old Fort. Ett av de mest omfattande och välrekonstruerade av alla stolta minnesmärken på prärierna. Här bedrev bröderna Bent tillsammans med Ceran St. Vrain handel med resenärer längs Stanta Fe-leden och med områdets indianer under 1830- och 40-talen.

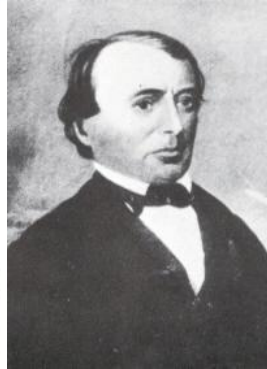
Här hade vi beställt guidning och det fungerade. De två guiderna stod och väntade på oss, trots att man egentligen inte hade öppnat så här tidigt. Men det var något vi hade gjort upp i förväg. Guiderna som arbetar här är alla klädda som man var på den här tiden och de är duktiga på att berätta om livet här.

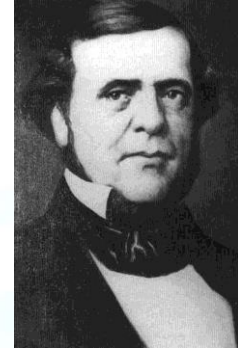
**BENT'S OLD FORT; HANDELSSTATION VID ARKANSAS RIVER
1833 – 1849
REKONSTRUERAT OCH ÅTERUPPBYGGT 1976 PÅ DEN GAMLA
GRUNDEN**

William Bent

Charles Bent

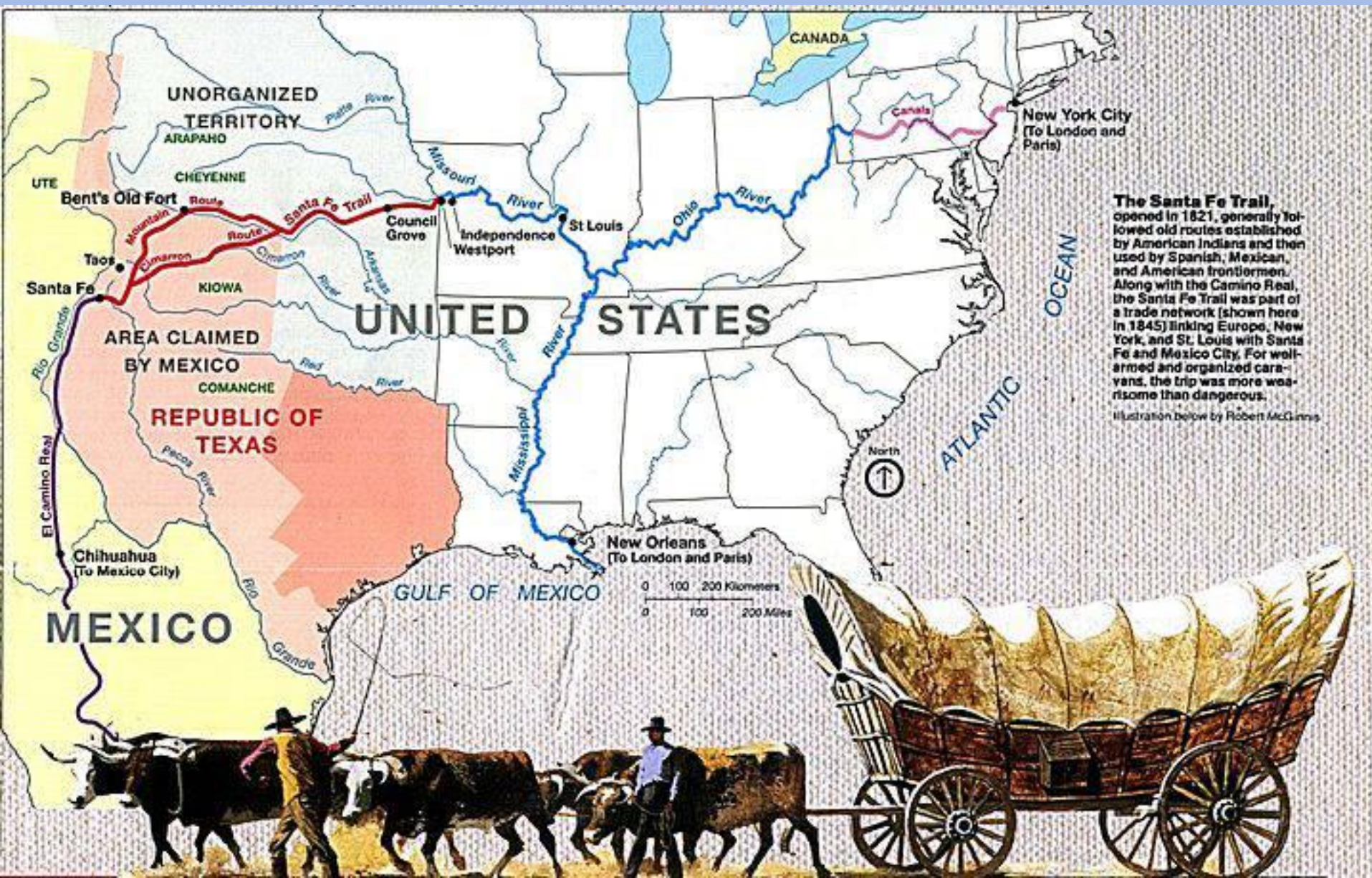
Ceran St. Vrain

Santa Fe-leden var en handelsväg som öppnades på 1820-talet mellan Saint Louis och Santa Fe i det då nyligen självständiga Mexico. Här, i den västra delen, bestod den av två valfria rutter. Dels en kortare och svårare över de vattenlösa grässlätterna med sina vilda comancher och en annan, nordligare rutt, som följde Arkansas River och sedan passerade över Raton Pass i Sangre de Christo Mountains. Det var vid den här nordligare, så kallade "bergsrutten", som bröderna Bent hade byggt sin handelsstation.

BENT'S OLD FORT VAR STRATEGISKT PLACERAT LÄNGS SANTA FE-LEDEN VID ARKANSASFLODEN

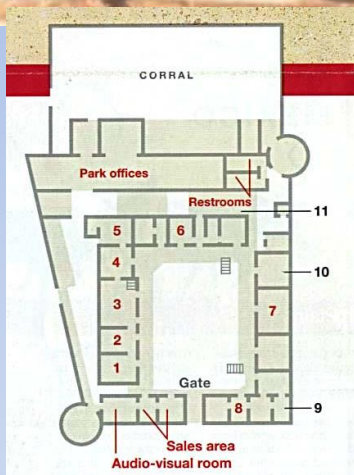
Här passerade dagligen mängder av människor. Stora vagntåg, men också enskilda mindre grupper. Och här fanns alltid indianer i omgivningarna. Bröderna Bent gjorde här goda affärer. Det var också många människor som arbetade på själva handelsstationen med allehanda sysslor.

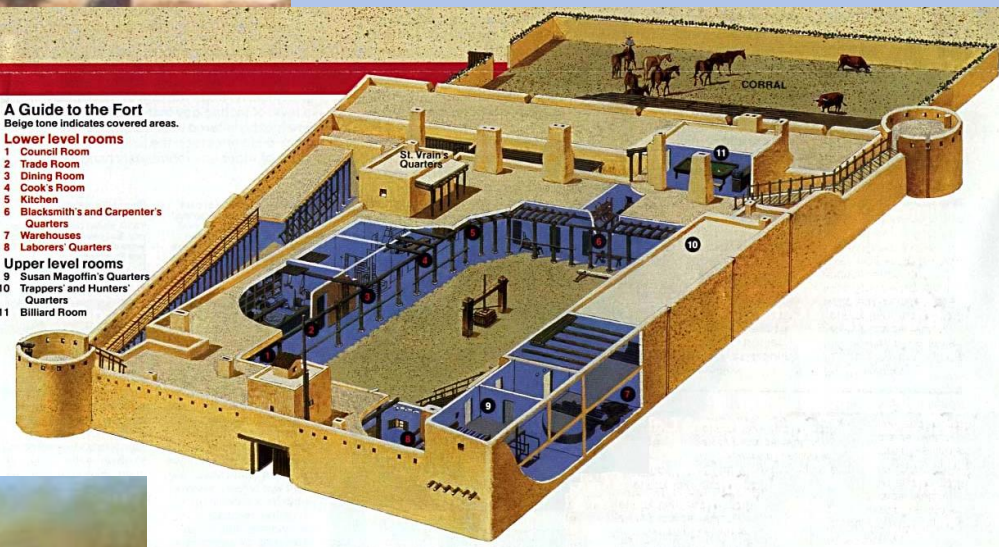
Det var en stor anläggning, helt byggd i adobelera. Det här var den enda punkten längs hela den här långa handelsvägen, där man kunde få sitta ner vid dukat bord och till och med bli serverad vin. Här kunde man förnya sina förråd och här kunde man få trasig utrustning lagad, eller tröttkörda och sjuka dragdjur utbytta. Man kunde även få sina egna sjukdomar och skavanker omsedda av stationens doktor, eller en ond tand utdragen av smeden. Och här kunde man under säkra former umgås med allsköns människor och vila upp sig lite.

Leden var 140 mil lång och det kunde ta tre till fyra månader att ta sig från Missourifloden till Santa Fe i en oxdragen vagnkaravan.

A Guide to the Fort
Beige tone indicates covered areas.

- Lower level rooms**
- 1 Council Room
  - 2 Trade Room
  - 3 Dining Room
  - 4 Cook's Room
  - 5 Kitchen
  - 6 Blacksmith's and Carpenter's Quarters
  - 7 Warehouses
  - 8 Laborers' Quarters
- Upper level rooms**
- 9 Susan Magoffin's Quarters
  - 10 Trappers and Hunters' Quarters
  - 11 Billiard Room

Här finns nu som sagt guider klädda på samma sätt som olika funktionärer var här för 175 år sedan. Man får gå med dem runt i de olika delarna av fortet och de berättar om hur livet var här och om de människor som levde och arbetade här då.

Bent's Old Fort har flitigt förekommit i olika Western-filmer. Och det är lätt, när man går runt här, att drömma sig tillbaka till en tid då innergården var fylld av ett myller av människor och djur. Det är en imponerande anläggning och i alla de olika delarna och rummen finns mängder av gamla föremål att titta på. Här finns också en liten filmsal och naturligtvis en välsorterad giftshop.

Koshare Indian Museum är ett litet, men ändå rätt så fint, museum på collegeområdet i staden La Junta, Colorado. Här har man, förutom själva museidelen också ett runt, nedsänkt rum, som man kallar "kivan". Där förekommer regelbundet dansuppvisningar utförda av den lokala scoutföreningen. Deras indianska dansuppvisningar är mycket professionella och deras dräkter helt korrekta. Den här dansgruppen "Koshare Indian Dancers" är så pass välkänd att den även turnerar runt i USA.

**KOSHARE INDIAN MUSEUM
LA JUNTA, COLORADO**

Efter ett stopp för en lunchhamburgare i den gamla gruvstaden Walsenburg närmar vi oss bergen i väster, som här nere heter Sangre de Cristo Mountains. Vi passerar till att börja med de redan snöklädda utlöparna Spanish Peaks, innan vi börjar klättra uppför de östra sluttningarna.

FÖRBI SPANISH PEAKS PÅ VÄG UPP I LA VETA PASS

Vi är på väg upp mot La Veta Pass och väl uppe i passet på drygt 2800 meters höjd ligger redan snön på bergen så här i början av september.

I PASSET PÅ
2810 METERS
HÖJD ÄR DET
SNÖ ÄNNU PÅ
SOMMAREN

På andra sidan breder så den bördiga San Luis-dalen ut sig. En höghöjdsdal som ligger på i genomsnitt drygt 2300 meters höjd. Den är omgiven av bergskedjorna Sangre de Cristo Mountains i öster och San Juan Mountains i väster. Dalen är tämligen platt och dräneras av Rio Grande som härifrån rinner söderut mot Mexikanska Golfen. Dalen är tjugo mil lång och tolv mil bred. Under större delen av dalen ligger en underjordisk tämligen grund vattenbassäng som ger dalen dess bördighet. Här odlas mycket potatis, sallad och korn. Det mesta av detta korn går till det välkända ölbryggeriet Coors, som har sitt huvudkvarter bara 35 mil norrut, i Golden, Colorado.

MEN PÅ ANDRA SIDAN BREDER SAN LUIS-DALEN UT SIG

Men just på kanten till den här stora dalen ligger staden Fort Garland, som har sitt namn efter den militärpost som anlades här 1858. Staden är liten. Bara lite drygt 400 innevånare, så den har inte så mycket att bjuda på, även om den är känd för att vara ett tillhåll för många konstnärer och musiker.

Det är i stället det gamla fortet vi är på väg till. Det har restaurerats och är idag ett intressant museum. Här var en gång i tiden Kit Carson, den välkände pälsjägaren och spårfinnaren, faktiskt kommandant. Det var under hans militära karriär under Inbördeskriget på 1860-talet.

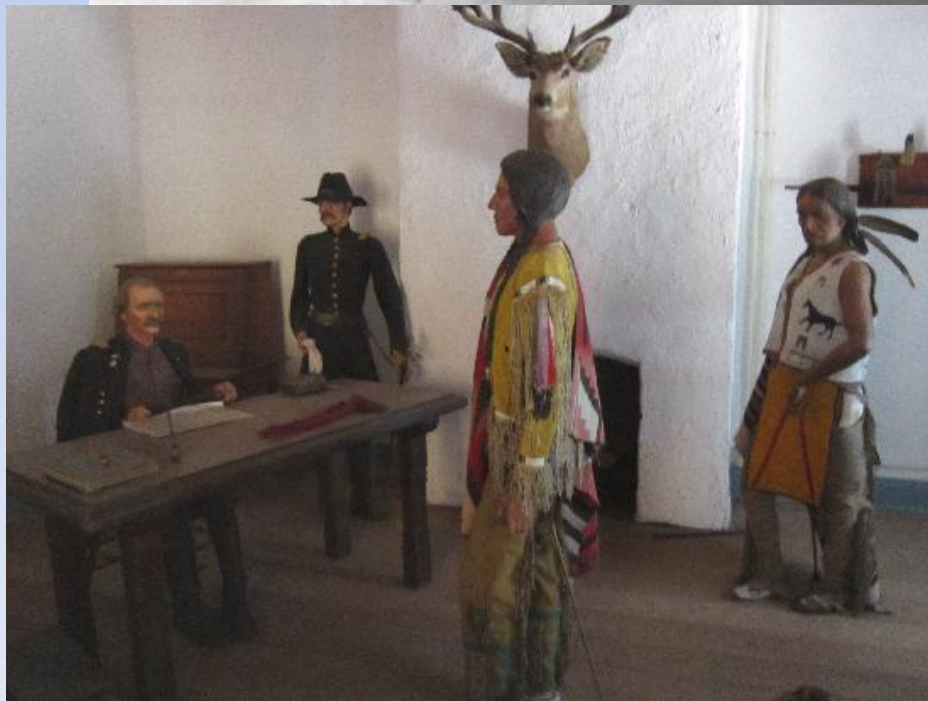
FORT GARLAND, COLORADO

Och här finns, förutom en mängd sparade föremål från såväl krigshändelserna som från det civila livet i dalen, också flera fina dioramor i naturlig storlek, där man kan se hur olika epoker i fortets historia kan ha gestaltat sig.

DÄR KIT CARSON EN GÅNG VAR KOMMENDANT

Från tid till annan kan det hända att man har tur att komma hit när något så kallad "living history"-spel genomföres. Men annars kan man gå runt i de upprustade och välutrustade lokalerna och se hur soldaterna levde, eller spilla sin tid och sina pengar i den välsorterade giftshopen, med inte minst många intressanta böcker.

IDAG MUSEUM MED BÅDE LIVING HISTORY OCH GIFTSHOP

Dagens slutmål är det välkända Taos alldeles nedanför gränsen till New Mexiko. Och vårt besök tog sin början vid den berömda Taos Pueblo. Guidade av en duktig puebloflicka fick vi en god inblick i hur livet var och är i den välkända byn. Vår rundvandring började i byns kyrka för att sedan passera runt i såväl den södra som den norra byn, för att sedan avslutas hos alla de konsthantverkare som gör sig goda förtjänster på alla turister.

TAOS PUEBLO

Här är det fotoförbud om man inte köper ett speciellt fototillstånd. Något som är tämligen vanligt i de flesta av pueblobyarna här nere och som naturligtvis ger stammen ett gott kostnadsbidrag.

Den gamla kyrkoruinen finns fortfarande kvar, med sin säregna begravningsplats runt omkring. Men den nya kyrkan var mycket imponerande.

Övernattning skedde sedan på det stora hotellet Best Western Kachina Lodge, där vi hade turen att bli trakterade med indiansk dans ute på gården senare på kvällen. Det här hotellet är inte längre ett Best Western, men det finns fortfarande kvar.

BEST WESTERN KACHINA LODGE, TAOS

Det hus som Kit Carson levde i här under många år är idag ett museum och fick naturligtvis besökas.

KIT CARSON HOME and MUSEUM

Liksom den lilla kyrkogården där hans familjegrav är placerad, även om han inte dog här, utan vid Fort Lyon uppe i Colorado. Här ligger han ändå begravd.

OFFICIAL SCENIC HISTORICAL MARKER

**KIT CARSON PARK
MEMORIAL CEMETERY**

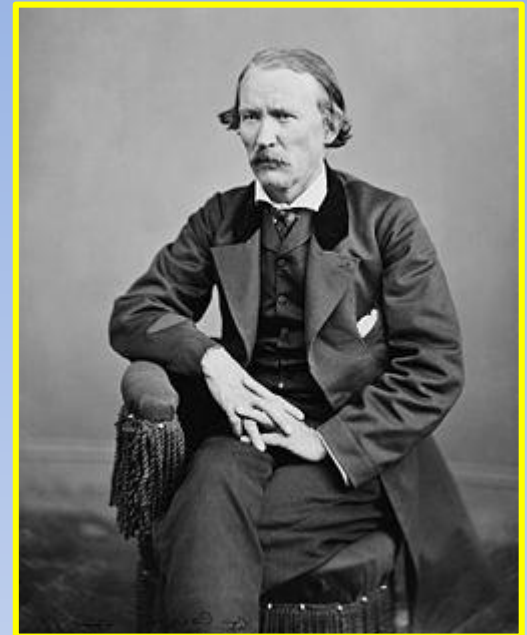
This historic cemetery is the final resting place for many prominent Taoseños. Notables buried here are;

Christopher "Kit" Carson, a legendary scout, Padre Antonio Martinez, a famous educator and church leader, and Mabel Dodge Lujan.

Others buried here are the soldiers and other local citizens killed during the January 1847 rebellion here in Taos.

The rebellion was sparked by a fear by some that the annexation of New Mexico as a Territory by the United States would result in a loss of their land rights. Governor Charles Bent was killed during the rebellion.

CAUTION
RECYCLED
USED ON
SHOES REC
BEYOND TH

Själva staden, med sin spanskinfluerade stil, måste naturligtvis också upplevas, även om det är i det närmaste omöjligt att ta sig fram i de smala gatorna med så mycket turister och tät trafik.

STADEN
TAOS

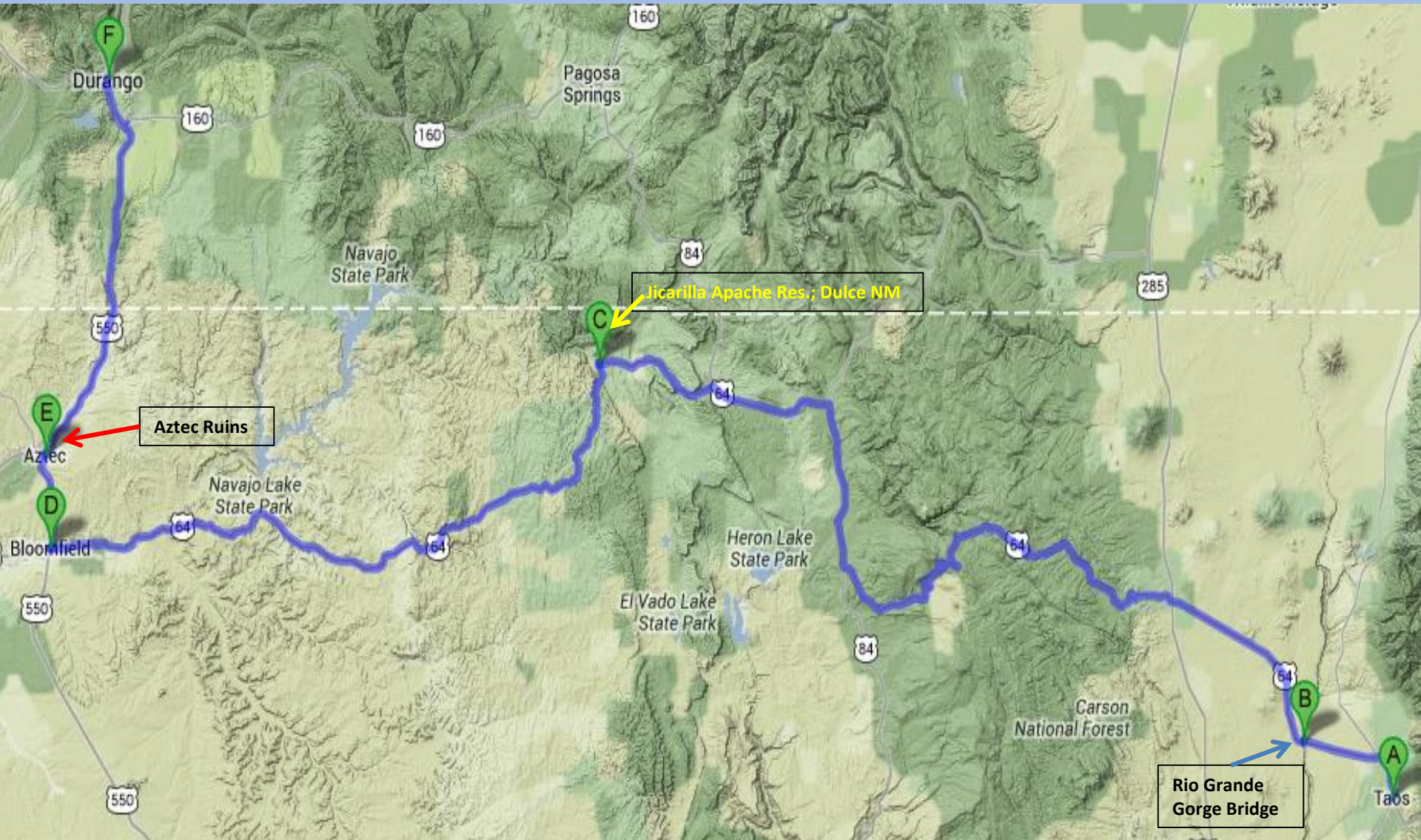
Nu är vi alltså i New Mexico och härifrån bär det västerut. Men faktum är att vi innan kvällen kommer att vara tillbaka uppe i Colorado igen för en kort stund.

Men först ska vi passera över Rio Grande, där den legendomsusade floden bryter sig fram i sin imponerande canyon. Vi ska också besöka Jicarillaapacherna på deras reservat och vi ska uppleva ruinerna från en av de förhistoriska pueblokulturerna här nere. Nämligen Aztec Ruins, som trots namnet inte har något med Aztecindianerna att göra.

Övernattning skulle sedan komma att ske i staden Durango, i södra Colorado.

DAG 3

TORSDAG, 4 SEPTEMBER

Straxt efter start från Taos passeras Rio Grande, där den rinner fram i sin djupa canyon. Här måste man givetvis stanna och ta några bilder.

RIO GRANDE GORGE BRIDGE

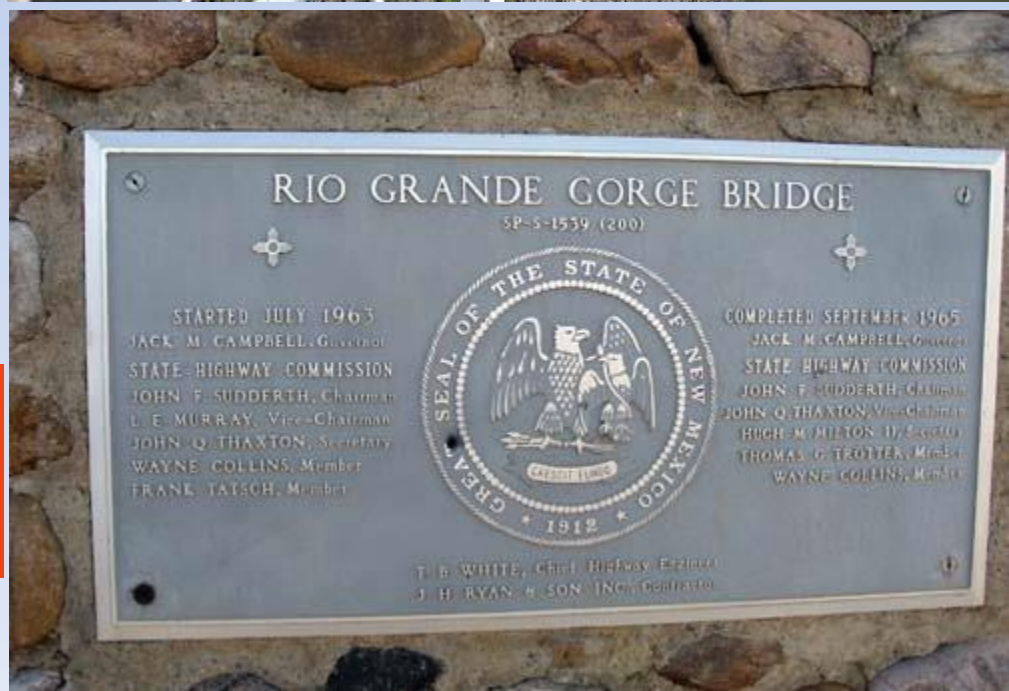

Den relativt nybyggda bron – 1965 – passerar här nästan tvåhundra meter över flodens yta. Hisnande utsikt för den som törs titta ner.

**RIO GRANDE GORGE BRIDGE
FÄRDIGSTÄLLD I SEPT. 1965
192 METER ÖVER RIO GRANDE**

RIO GRANDE GORGE BRIDGE

5P-5-1539 (200)

STARTED JULY 1963
JACK M. CAMPBELL, Governor
STATE-HIGHWAY COMMISSION
JOHN F. SUDDERTH, Chairman
L. E. MURRAY, Vice-Chairman
JOHN Q. THAXTON, Secretary
WAYNE COLLINS, Member
FRANK TATSCH, Member

COMPLETED SEPTEMBER 1965
JACK M. CAMPBELL, Governor
STATE-HIGHWAY COMMISSION
JOHN F. SUDDERTH, Chairman
JOHN Q. THAXTON, Vice-Chairman
HUGH M. MILTON II, Secretary
THOMAS G. TROTTER, Member
WAYNE COLLINS, Member

T. B. WHITE, Chief Highway Engineer
J. H. RYAN & SON, INC., Contractor

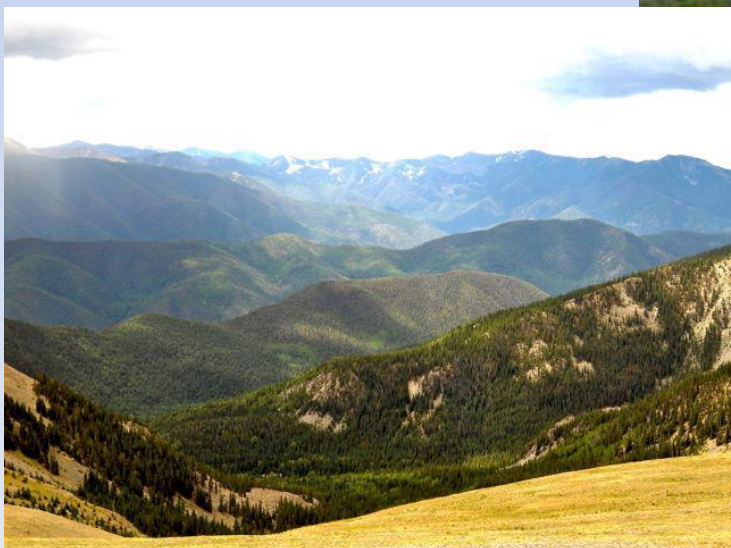

Andra, som inte vill titta, kunde ju i stället ägna sig åt de indianer som har radat upp sig på parkeringsplatsen och här bjuder ut sina drömringar, öronhängen och liknande hantverksprodukter

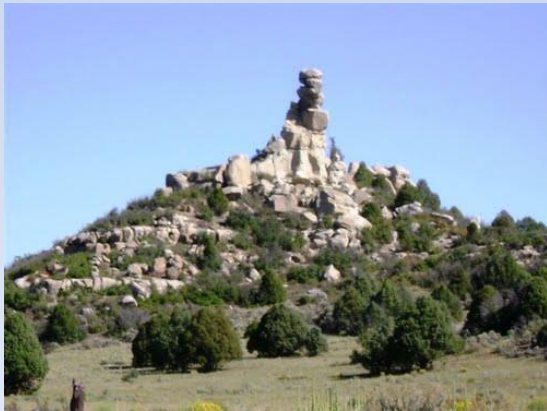
Men vi fortsätter västerut och nu bär det av upp i mera bergiga trakter. Vi är på väg in i ett skogsland med mycket vackra naturscenerier. Stora delar av områdets natur är fredat inom gränserna för Carson National Forest. Det här är Jicarillapachernas land.

Snart når vi också fram till deras reservat, där vi ska besöka deras museum

ENTERING
JICARILLA APACHE INDIAN
RESERVATION
PERMITS REQUIRED FOR
HUNTING, FISHING, CAMPING,
WOODCUTTING, WATER HAULING
AND PEDDLING
JICARILLA APACHE TRIBAL HEADQUARTERS DULCE, N.MEX. 87528

Trodde vi alltså... Men det visade sig vara stängt. Men på andra sidan gatan ligger stammens Cultural Center, så vi knackade på. Och det här blev ett mycket lyckat besök. Förutom att de även här har ett litet museum, så har de en mycket intressant giftshop. Vi höll på att aldrig komma härifrån. Under tiden pratade vi med ett par gamla apachekvinnor, som det visade sig höll på med att framställa ett ordlexikon för sitt eget språk. Wilhelmina Phone, (närmast på bilden) som var den som tagit initiativ till projektet, var trevlig att prata med. När vi sedan kom ut på gården var där en indian som ville visa oss hur man reser en tipi. Men det slutade mest med att han sprang runt och ville övertala flera av våra kvinnliga deltagare att gifta sig med honom.

Så fortsatte vi västerut och tackade
Jicarillaapacherna för den här gången

LEAVING
JICARILLA
APACHE
RESERVATION

Det där med lunch på dagarna måste gå fort med tanke på vilket omfattande besöksprogram vi har. Därför är det bara snabbmatsrestaurangerna som gäller. Som McDonalds här i Bloomington

ETT AV MÅNGA McDONALDSBESÖK
DET HÄR I BLOOMINGTON, NEW MEXICO

Här kunde det inte hjälpas att en del nyfikna dock även ägnade några minuter åt grannaffären. En vapenaffär. Vi är ju inte så vana vid att man kan gå direkt från korvkiosken till nästa hus och köpa sig en automatkarbin eller en magnumrevolver. USA är speciellt på många sätt.

GRANNE MED EN VAPENAFFÄR

Men så till nästa besöksaktivitet. Kulturerna här nere i sydvästern är mycket gamla. Flera förhistoriska kulturer har lämnat väl bibehållna spår efter sig i form av stora byggnadskomplex. Det var de bofasta, jordbrukande kulturerna som Anazasi, Mogollon och Hohokam, med undergrupper som Sinagua och Fremont med flera som levde i pueblobyar bestående av uppmurade flerfamiljskomplex. Puebloboningar som står än i dag, flera tusen år efter att de byggdes.

Ett sådant bostadskomplex är Aztec Ruins, alldeles norr om staden Bloomington, i New Mexiko. Här fick vi en guidad tur av en park-ranger.

AZTEC RUINS

Sedan var det bara raka vägen upp till Colorado igen och till övernattnig på det kulturminnesförklarade Strater Hotel, byggt redan 1887, med för den tiden en helt obegriplig lyx.

Till hotellets image hör naturligtvis också att uniformerade väskbärare ska hämta baggaget ute vid bussen och leverera upp det till rummen, mot att de ska ha en dollar per väska. Problemet är bara att det tar tid innan man får sitt baggage.

Durango är en stad som växte upp praktiskt taget över en natt sedan man hittat i silver i bergen längre norrut. Silvermalm som man fraktade ner från bergen på en i all hast byggd järnväg till de smältverk som växte upp här nere vid Animas River.

DURANGO, COLORADO
MED STRATER HOTEL
OCH
TÅGET TILL SILVERTON

HISTORIC STRATER HOTEL, BYGGT 1887 TILL EN KOSTNAD AV \$70 000

Den här järnvägen finns än i dag. Den kallas Durango & Silverton Narrow Gauge Railway och idag fraktar den turister de dryga sex milen upp i bergen till gruvstaden Silverton. En spännande resa som klättrar långt upp på bergssidorna med hisnande stup utanför fönstren. Det är en smalspårsjärnväg som dras med koleldade ånglok och som det är mycket populärt att åka med även om det kostar en del och tar en hel dag.

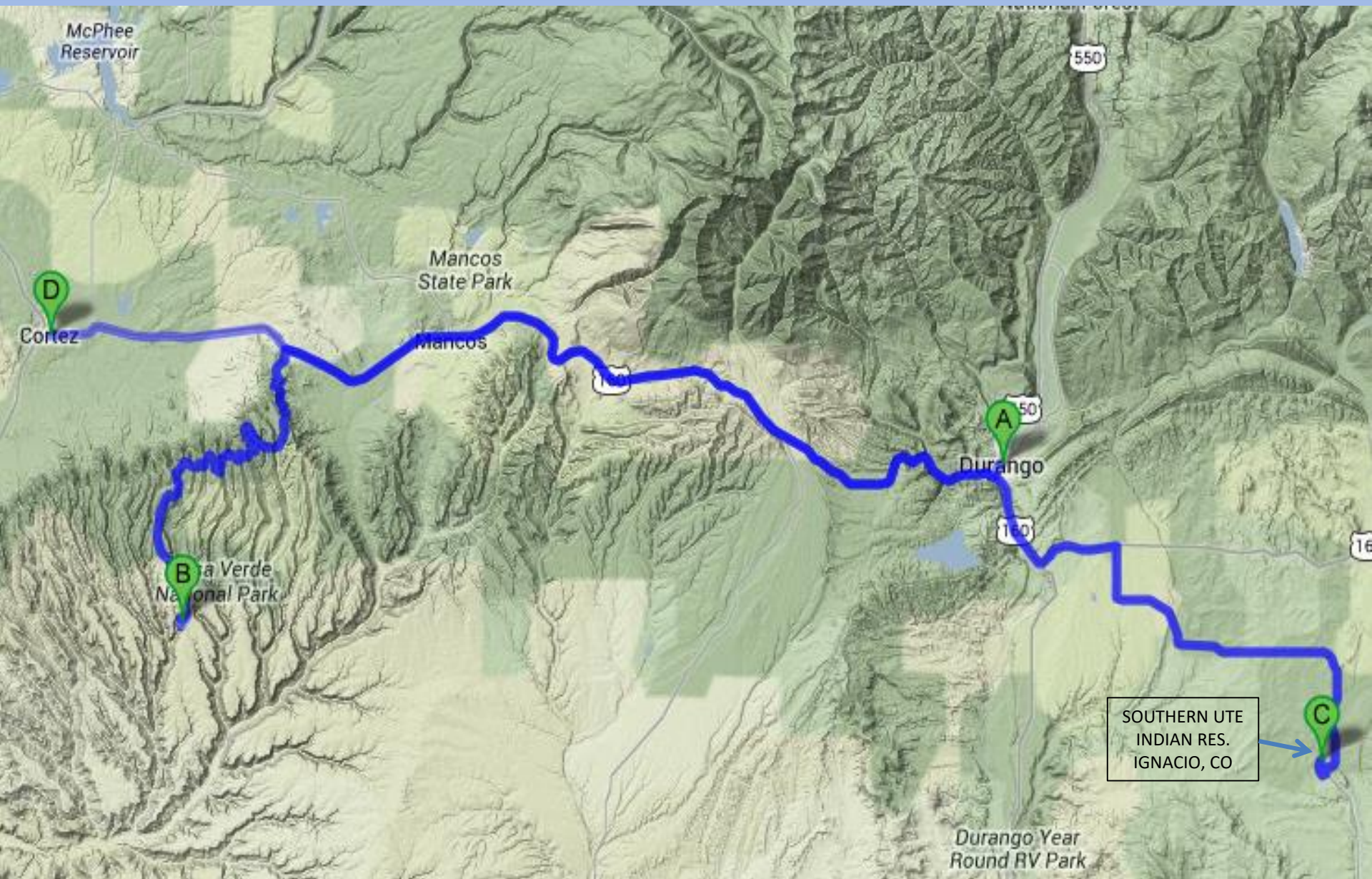

Nästa dag innebar vissa svårigheter att få ihop schemat. Vi skulle besöka Mesa Verde National Park, men vi ville också ta oss till staden Ignacio och Southern Ute Indian Reservation, där vi visste att det skulle vara Powwow. Problemet är bara att Ignacio ligger åt fel håll och vi visste att det var ingen idé att komma dit före klockan ett, då det normalt skulle vara Grand Entry. Så beslutet blev att åka västerut till Mesa Verde först, för att sedan åka tillbaka till Durango och därifrån fortsätta österut till Ignacio och hoppas på det bästa.

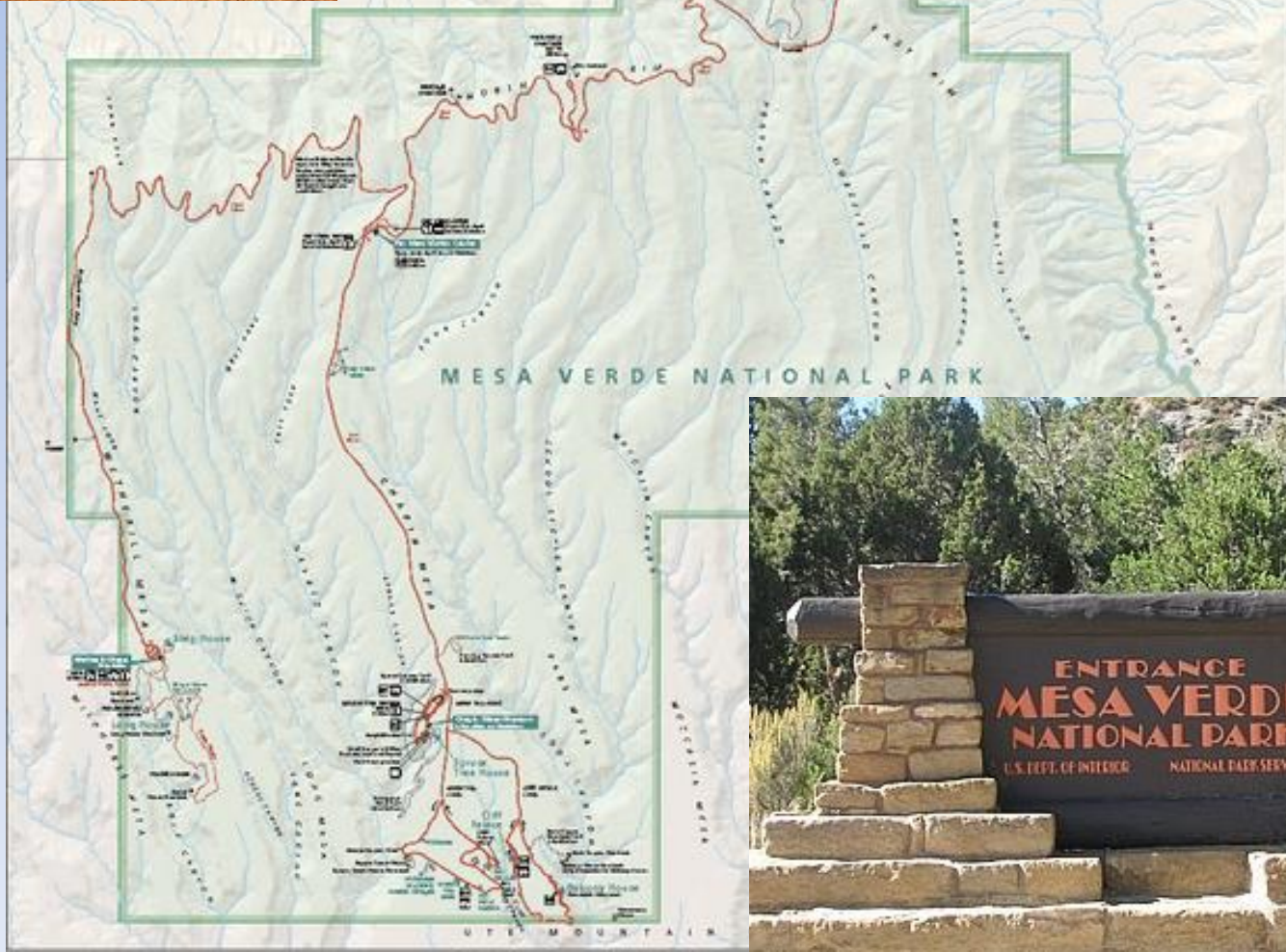
Vår övernattningsplan skulle sedan ske i staden Cortez, varför det då bara var att rulla samma väg tillbaka en gång till. Men det gick. Åtminstone i stora drag.

DAG 4
FREDAG, 5 SEPTEMBER

Vi började alltså med Mesa Verde National Park, där vi körde den längre av de två interna vägarna och fick uppleva ett flertal av de allra största och mest välkända klippboningarna som finns här och som härrör ända från Anasazitiden. Här finns gamla bosättningar som anlades så tidigt som omkring år 400. Bosättningar som alltså kan vara över 1600 år gamla. Vi tycker att vår stad därhemma i Helsingborg är gammal. Men den är ju bara 900 år! Det här är alltså nästan dubbelt så gammalt!

På vägen upp på de högt liggande bergsryggarna, upp till 2500 meter över havet, kan man inte låta bli att stanna då och då och beundra den vidunderliga utsikten från många platser.

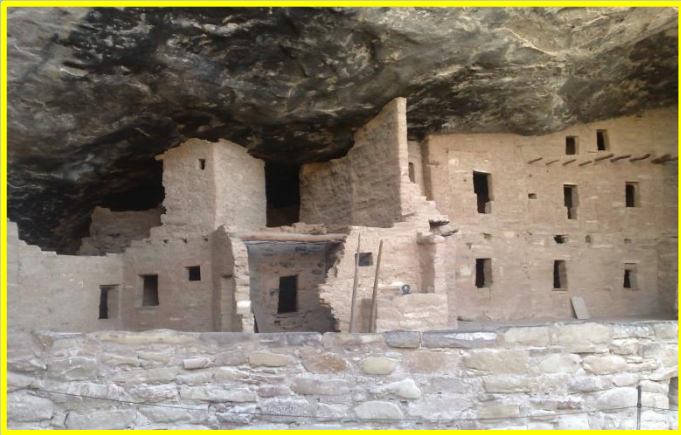
Men det är ju trots allt de omtalade klippboningarna som är huvudsaken. Som här, den allra största och kanske mest kända. Cliff Palace. Här kan man få följa med en park-ranger och på rangliga stegar klättra ner till klipphyllan där bostadskomplexet ligger. Men vi nöjde oss med att se det från ovan.

Vi skulle ju hinna med att besöka flera bosättningar. Som till exempel Balcony House och Spruce Tree House. Den senare var det flera av oss som besökte på nära håll, efter att vi vandrat ända ner till canyonens botten. Något som gick bra ner, men var betydligt jobbigare upp. Den tunnare luften, så här högt upp, gör sitt till för att andningen inte riktigt hänger med.

Men väl nere i ravinen kom vi riktigt i närkontakt med de gamla ruinerna och vi kunde till och med klättra ner i en riktig kiva, männens heliga samlingsrum.

Fauna och flora är också intressant med många annorlunda växter, djur och fåglar.

Väl så intressant som alla kaktusarter är den här fågeln – en skatgök. Road-runner är dess amerikanska namn. En fågel som inte kan flyga.

Efter en snabb visit i parkens Visitor Center, med gift shop, var det så dags att chansa på Southern Ute och deras Powwow. Vi kom dit i tid. Men det här med "Indian Time" ska man alltid ha med i beräkningen. Inte fanns det några dansklädda indianer här. Men många hantverksförsäljare hade börjat sin kommers, så för många var det inga problem. Under tiden klämde nog de flesta också ett fry-bread med lönnsirap som lite sen lunch. Så det gick ingen nöd på oss. När vi dessutom lyckades knacka på i deras lilla museum och fick dem att öppna, trots att allt egentligen var stängt, då de var på väg att flytta till nya lokaler, ja då föll allt på plats och vi fick en trevlig guidning i det lilla museet av den vänliga indianska personalen.

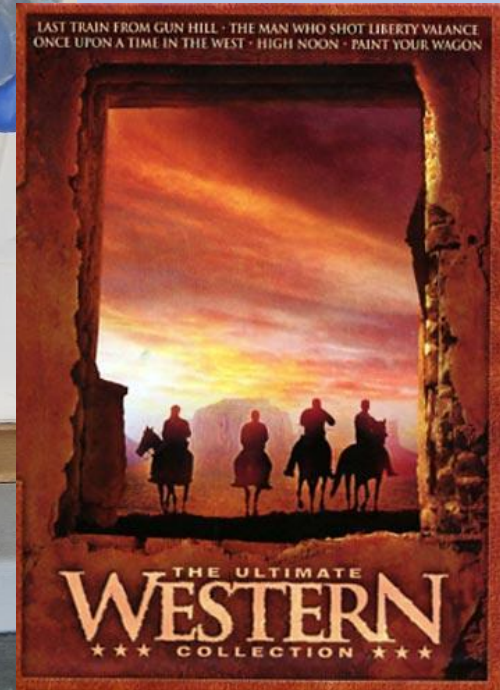

Men någon Grand Entry fick vi alltså inte se, så vi får nöja oss med en bild från Internet av den händelsen i stället. Byggnaden känner vi i alla fall igen, för den var vi i alla fall inne i.

Så var det bara att ta sig samma väg tillbaka igen. I Durango passade vi på att fylla på vatten- och fruktförrådet i en stor Walmart som låg lämpligt till längs infarten. Och trots strikta direktiv att bara köpa vatten och snabbt vara tillbaka i bussen på en given tid, så vet jag att det var många som rusade iväg till DVD-hyllorna också för att hinna få med sig ytterligare några filmer hem.

Men till Cortez kom vi ändå i skaplig tid och hotellet var fint. Restaurangerna låg en bit bort efter vägen och min ork räckte bara bort till Main Street Brewery, medan andra inte kunde hålla sig, utan travade iväg flera kilometer bort efter huvudgatan för att besöka den stora hantverksaffären Notah-Dinée och Cortez Cultural Center.

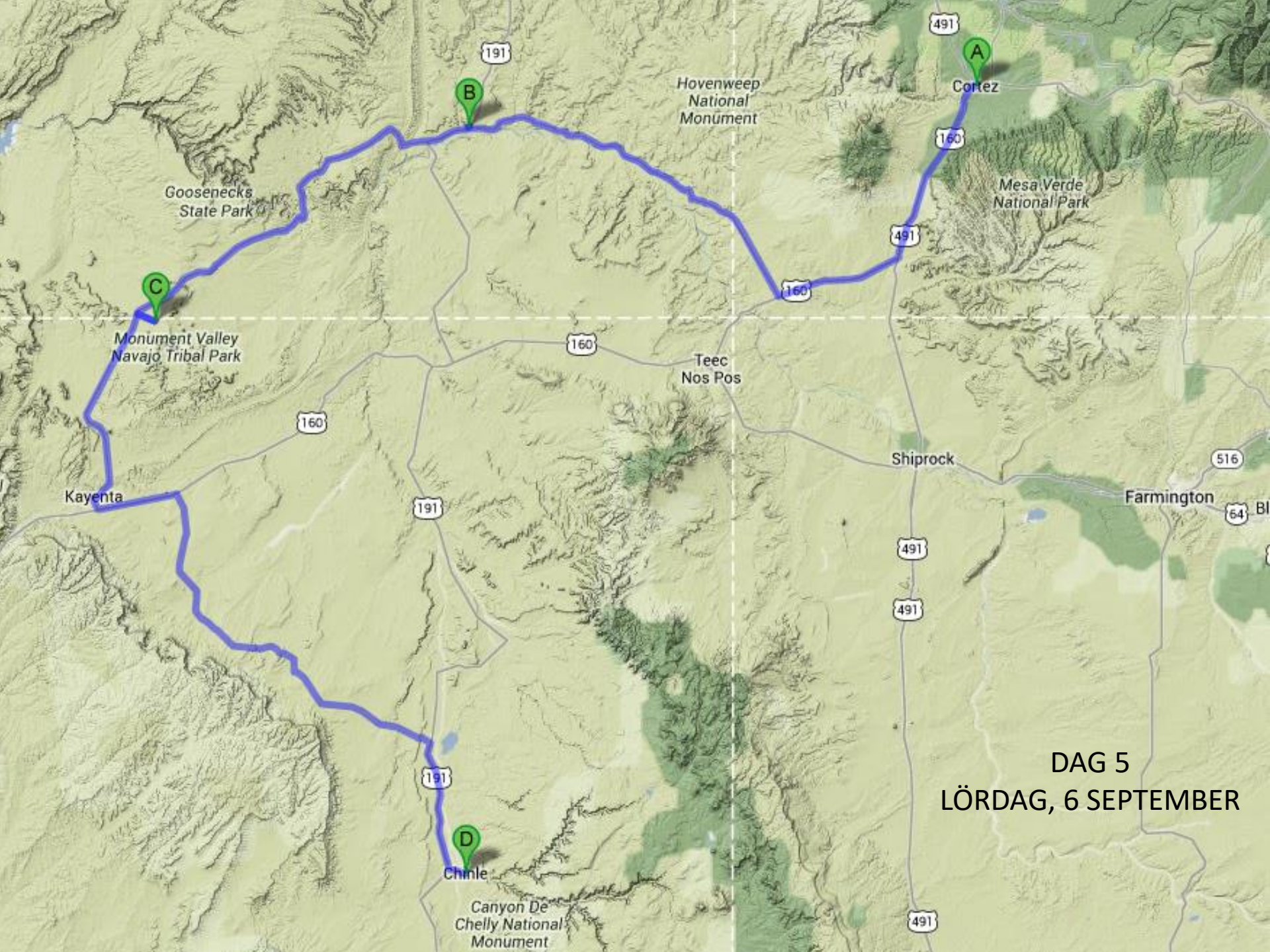

VÅRT HOTELL I CORTEZ

På vägen ner till Arizona sneddade vi nästa dag igenom sydöstra hörnet av staten Utah. Huvudsakligen för att det inte finns några andra vettiga vägar här ute i "vildmarken". Vårt huvudsakliga besök den här dagen skulle bli Monument Valley och sedan raka vägen in på det stora Navajo Indian Reservation.

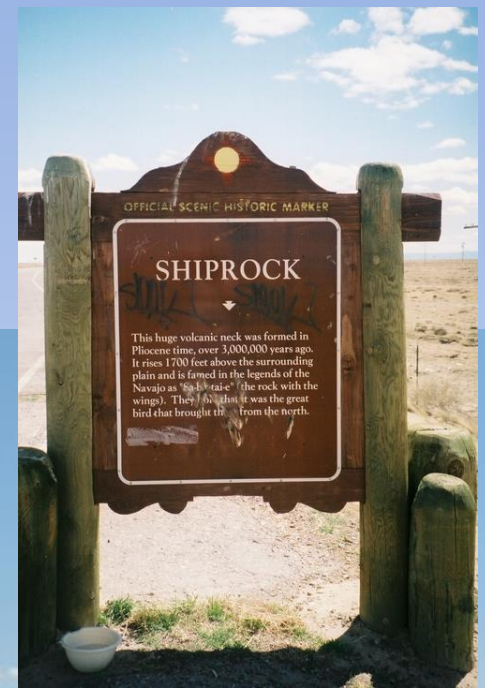

DAG 5
LÖRDAG, 6 SEPTEMBER

Medan vi ännu var kvar uppe på höjderna på Coloradoplatån kunde vi ser långt ner över slättlandet i söder. Och långt där nere på navajoreservatet kunde vi skymta den karaktäristiska siluetten av Shiprock, ett av navajoindianernas heliga berg, som förekommer i flera av deras myter.

PÅ LÅNGT HÅLL SER MAN DEN DRAMATISKA SILUETTEN AV SHIPROCK

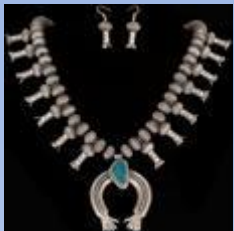
När vi hade beslutat oss för att välja den väg som sneddade igenom Utah, försökte vi att planera in ett stopp vid Twin Rocks Trading Post. Inte för att vi hade tänkt köpa något. Det är ingen normal skandinav som har råd med det. Men att bara titta brukar ju vara gratis. Nu var det dock så, att bröderna Steve och Barry Simpson inte ens hade brytt sig om att svara på våra förfrågningar om en speciell visning, så på stående fot bestämde vi oss trots allt för att åka förbi.

TWIN ROCKS TRADING POST, UTAH

Samtidigt smärtade det en del, då vi vet vad det var vi gick miste om. Vi har ju varit där tidigare och sett... Kanske det kan bli en annan gång, när vi har vunnit den där storvinsten på Lotto och kan kosta på oss att gå omkring och peka och säga – skicka den – och den – och den....

Men den här gången gick bröderna alltså miste om alla storaffärerna, bara för att de inte besvarat våra förfrågningar. Men, det är klart... Steve kände väl igen mig sedan förra gången. Och jag köpte ju inget då heller... Men titta brukar ju som sagt vara gratis, så jag hoppas att ni ändå av de här bilderna har fått en viss uppfattning om vad som döljs i den här affären. Och har ni vägarna förbi här någon gång, så ska ni definitivt passa på att titta in. Här finns det fantastiska saker!

BRÖDERNA SIMPSON

Barry

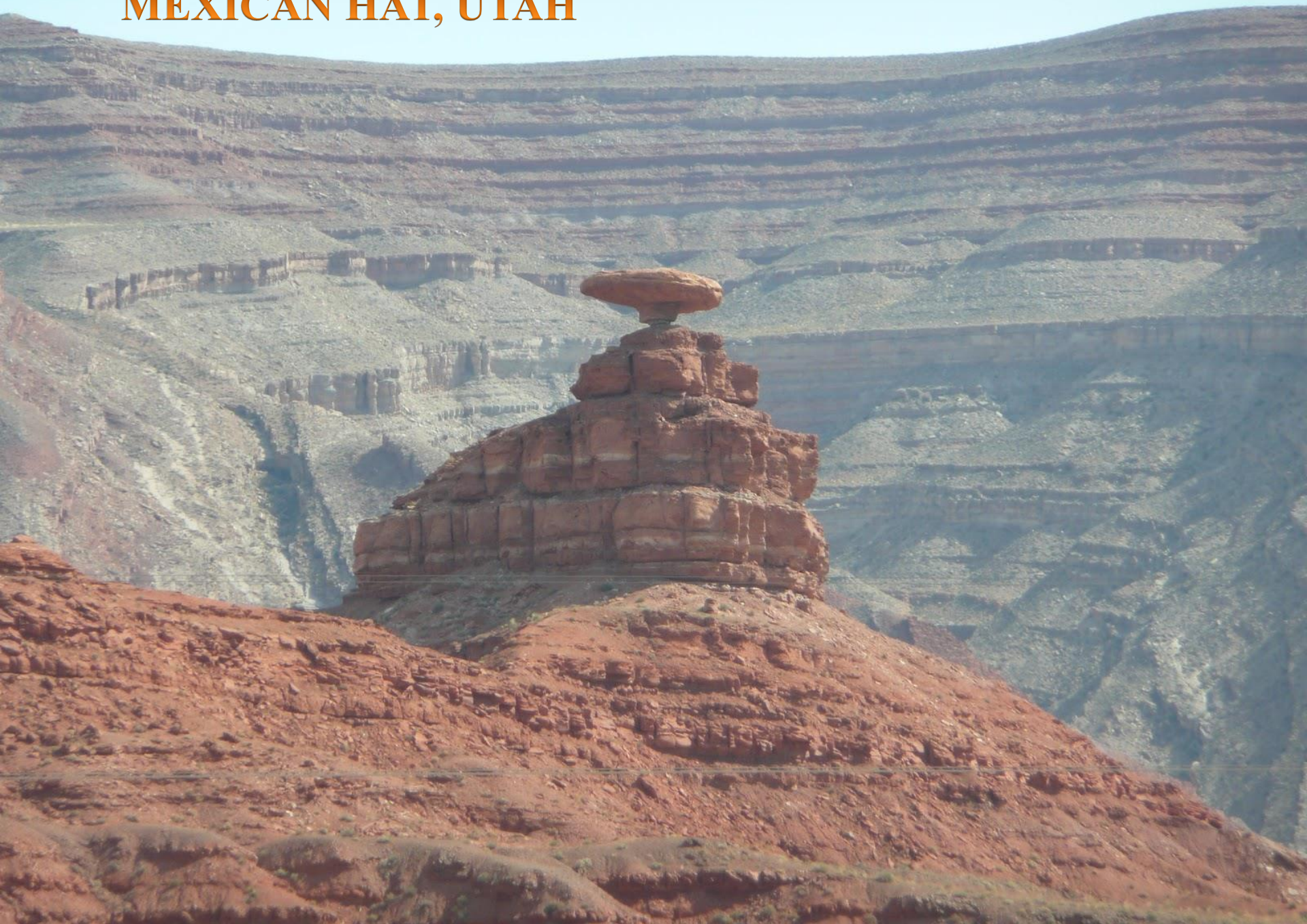
Steve

Vi fortsatte i stället ner mot Arizonagränsen
och passerade Mexican Hat, den här märkliga
bergsformationen, vid San Juanfloden

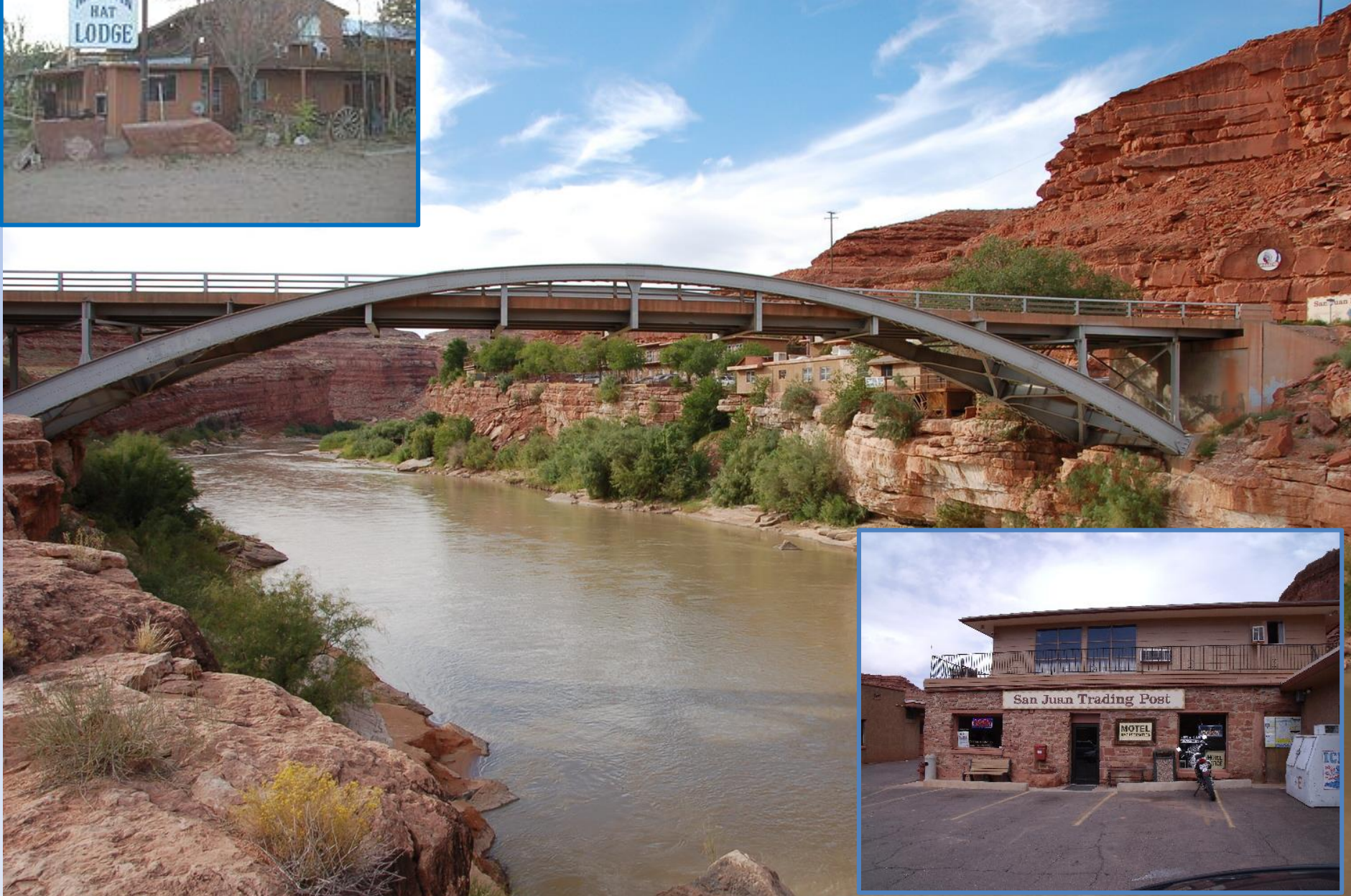
MEXICAN HAT, UTAH

Floden passerades på den relativt nybyggda bron som ligger alldeles intill San Juan Trading Post. Det är en mycket vacker väg hela den här sträckningen ner mot Arizonagränsen.

BRON ÖVER SAN JUAN RIVER SCENIC ROAD 163

Och mot det väntande filmlandskapet vid Monument Valley. Det här är alltså utsikten när man kommer norrifrån.

Här började vi med ett besök vid den berömda Goldings Trading Post. Själva affären är inget att ropa hej över. Mest tarvligt turistkrams, men japanerna handlade... Och japaner fanns det överallt. Japaner, Japaner, Japaner...

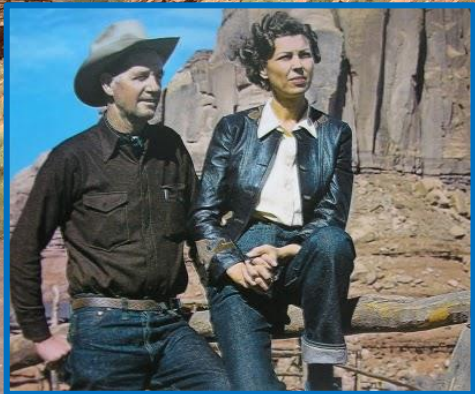
UTSIKT MOT DALEN FRÅN GOULDING TRADING POST

Vad som var behållningen från besöket var Harry och "Mikes" gamla hem, som nu är förvandlat till museum. Ett museum som berättar hela historien om alla de otaliga Westernfilmerna som John Ford med flera spelade in här ute i dalen på 1930- och 40-talet, med stjärnor som John Wayne, Henry Fonda, Slim Pickens och alla de andra.

**HARRY OCH "MIKE" GOULDING OCH
DERAS HEM SOM NU ÄR MUSEUM**

**SAMT EN VISS
Mr JOHN WAYNE**

Väl framkomna till Monument Valley Visitor Center sökte vi upp vår guidefirma. Vi hade nämligen beställt en halvdags utfärd i den märkliga dalen med navajoindiansk guidning.

I VÄNTAN PÅ ATT GUIDAD TUR SKA STARTA

Man åker på öppna små lastbilar ut i dalen, medan en navajoindian berättar och pekar ut olika platser och märkligheter i dalen. Man kommer också fram till platser där indianerna säljer sitt hantverk och turen slutar sedan med en lunch i det fria.

Här kommer en serie bilder utan kommentar som ni kan klicka fram i snabb följd och som visar vad vi fick uppleva.

SÅ TITTAR VI PÅ EN SERIE BILDER SOM VISAR VAD MAN UPPLEVER FRÅN ETT LASTBILSFLAK UNDER EN TUR IN I DALEN MED EN INDIANSK CHAUFFÖR OCH GUIDE

Utflykten slutade alltså med en lättare lunch ute i det fria och det här är det mobila köket som såg till att vi fick våra indian tacos med efterföljande kaffe och småkakor.

**DET MOBILA KÖKET SOM
SERVERADE LUNCH**

En inte alltför tung, men ändå mättande lunch, innan vi äntrade bilarna på nytt för att uppleva de allra sista sevärdheterna, innan det var dags att rensa giftshopen i Visitor Centret vid dalens ingång.

Sedan hade vi ett antal mil framför oss, när vi i sydostlig riktning tog sikte på vår nästa övernattningsplats, Thunderbird Lodge, straxt utanför staden Chinle.

**GENOM NAVAJORESERVATET
MOT CANYON DE CHELLY**

Hotellet Thunderbird Lodge ligger alltså utanför själva staden och alldeles i ingången till nästa märkliga dalgång – Canyon De Chelly – som vi skulle besöka nästa dag.

Thunderbird Lodge

INSIDE CANYON DE CHELLY

Canyon De Chelly är en enorm förgrenad sprickdal som alltid har varit navajoindianernas säkraste tillflyktsplats i orostider. En dal i vilken de på grund av det varmare klimatet i dalens botten också har kunnat anlägga effektiva odlingar av såväl majs, som allehanda grönsaker och till och med fruktträd.

CANYON DE CHELLY

EN PLATS SOM VARIT NAVAJOINDIANERNAS SÄKRASTE TILLYKTSORT I ÅRHUNDRADEN

Vi gjorde en utflykt i den norra
dalförgreningen, Canyon Del Muerto, där vår
navajoindianske guide pekade ut för oss många
intressanta platser.

Visitor Center

Chinle

Cottonwood Campground

Thunderbird Lodge Canyon Tours

North Rim

North Rim Drive

Ledge Ruin Overlook

Antelope House Overlook

Standing Cow Ruin

Navajo Fortress

Tunnel Overlook

First Ruin

Junction Ruin

Antelope House Ruin

Tsegi Overlook

Junction Overlook

White House Ruin

White House Trail

White House Overlook

Sliding House Ruin

Sliding House Drive

Sliding House Overlook

CANYON DE CHELLY

Face Rock Overlook

Face Rock

Spider Rock

Spider Rock Overlook

Mummy Cave Overlook

Massacre Cave Overlook

Massacre Cave
Yucca Cave Ruin
Mummy Cave Ruin

CANYON DE CHELLY

NATIONAL MONUMENT

NATIONAL MONUMENT

Liksom i Monument Valley åker man på öppna lastbilar och stannar med jämna mellanrum för att titta och fotografera klippboningar, klippmålningar, moderna bosättningar med odlingsfält och liknande. Inte att förglömma de platser där lokalbefolkningen säljer sitt hantverk.

Det här var en av våra två guider, som båda var mycket duktiga, men deras engelska med lätt navajobrytningar gjorde att det inte alltid var så lätt att höra vad de sade.

TUR MED NAVAJOINDIANSK GUIDE

Ytterligare några bilder från platser där hantverk såldes eller platser med andra intressanta saker att titta på. Även här inne i dalen finns förhistoriska klippboningar på flera platser, vilket tyder på en lång befolkningshistoria.

Navajo Fortress är en bergsformation av röd sandsten som genom generationer har varit folkets säkraste reträttplats undan angripande fiender, antingen de har varit spanjorer, amerikanska soldater eller fientligt inställda främmande indianer.

På baksidan, sett från det här perspektivet, finns en väl dold klättringsstig som leder upp till toppen. På vissa platser hade man klätterstegar som man sedan kunde dra upp efter sig och på andra platser hade man byggt bröstvärn, där man kunde hålla sig gömda och därifrån kasta sten ner på sina angripare.

NAVAJO FORTRESS

Staden Chinle är inget att skryta med. En liten, tämligen ruffig stad ute på öppna slätten. Men man har ett modernt köpcenter med apotek och några andra affärer, den obligatoriska bensinstationen och en Burger King, som fick fixa vår lunch, innan vi fortsatte vår resa västerut mot Hopiland

STADEN CHINLE

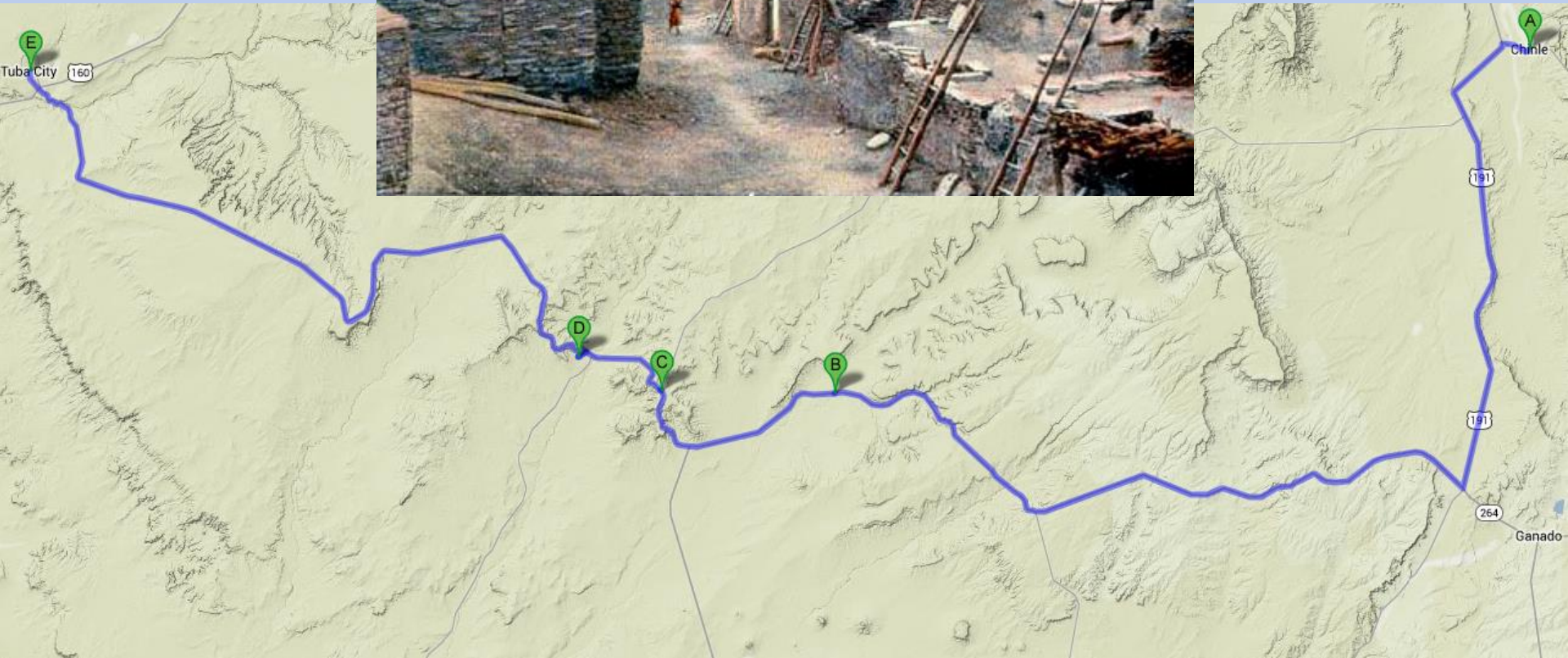

Rakt västerut genom det stora navajoreservatet mot Hopiland. Hopiindianerna har här, mitt inne i navajoreservatet ett eget litet fyrkantigt reservat, som alltså är helt omringat av navajo. Grannsämjan har inte alltid varit den bästa mellan de bofasta, jordbrukande Hopi och de kringvandrande fårfarmarna Navajo. Vårt huvudmål är ett par av Hopis byar, där de ligger högt uppe på tre platåberg, som reser sig från den torra slätten omkring dem. Dagen skulle sedan sluta i staden Tuba City i västra delen av navajoreservatet.

TILL HOPILAND MITT INNE I NAVAJOLAND

DAG 6

SÖNDAG, 7 SEPTEMBER

På långt håll ser man så de tre platåbergen som sticker upp över det platta landskapet. Otillgängliga berg på vars toppar hopifolken har byggt sina medeltida byar.

Byar som har stått här i mera än tusen år och som till viss del fortfarande är bebodda, även om det mest är under turistsäsongen som de används.

Vi kommer först till byn Walpi på Första Mesan. Här tar vi oss upp på berget till deras kommunala servicehus och får en introduktion till byns historia, som sägs sträcka sig ända tillbaka till år 900 (när vikingarna härjade som bäst här hemma) och får sedan gå med en guide runt i byn, där vi kan besöka de innevånare som för tillfället finns här. Vi kan se hur de lever och vi kan köpa deras hantverk, vilket naturligtvis är huvudsyftet och orsaken till att de öppnar upp sina hem för oss. Men här är det fotoförbud, så vi får nöja oss med bilder från Internet.

Man är berömda för sina kachinadockor och för sitt polycroma lergods. Men det mest intressanta var naturligtvis ändå att se själva husen och då vi även bjöds in i ett av husen kunde vi få en bild av hur man levde här uppe.

På andra mesan har stammen ett Cultural Center, där man kan se lite av deras kultur, uppleva danser och naturligtvis köpa konsthantverk

The **HOPi**
Cultural Center
RESTAURANT & INN

WELCOME
HOPI CULTURE
DIRECTIONS
ARTISANS
LODGING AND DINING
RESERVATIONS

Den andra byn vi planerade att besöka var den kanske mera kända Old Oraibi. Här finns inga guidade turer, men det är tillåtet att vandra runt i byn, om man inte fotograferar, klättrar på murarna eller skräpar ner.

Och så ska man naturligtvis helst köpa något av de olika innevånare som säljer sitt konsthantverk från kökstrappan.

Vid ett tidigare besök blev vi faktiskt till och med inbjudna i köket för att göra upp affärerna.

I skymningen nådde vi så Tuba City i navajoreservatets västra del. Tuba City är stammens administrativa centrum för reservatets västra del. Det är ingen stor stad, men deras motell är fint.

**TUBA CITY; ADMINISTRATIVT CENTER
FÖR NAVAJO RESERVATETS VÄSTRA DEL**

Så också deras restaurang, som ligger i anslutning till motellet och har formen av en stor hogan, navajoindianernas traditionella boning.

Men staden är ändå mest känd för sin Trading Post. Här finns också ett museum, som på senare år har flyttats in i en modernare, närmast tältliknande byggnad.

Tuba City är också känt genom flera av Tony Hillermans deckare, om navajopolisen Chee. Böcker som också har blivit filmade. Staden förekommer ofta i dessa böcker, då det är ett administrativt centrum och där navajopolisen har sitt västra kontor.

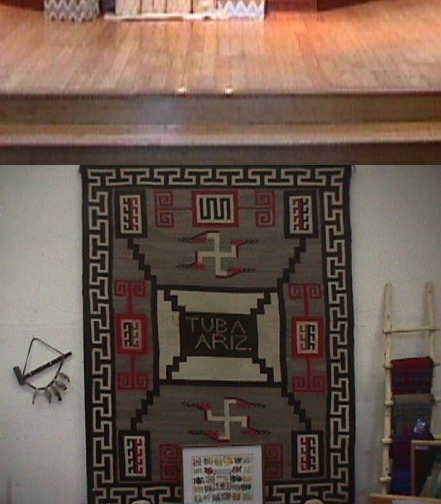
Tuba Trading Post är en gammal lanthandel som på senare år har moderniserats och idag säljer huvudsakligen dyrbart kvalitetsgods. Här finns mycket vackert att titta på, men många gånger till oöverkomliga priser.

TUBA TRADING POST

**MODERNISERAD
GAMMAL AFFÄR
MED KVALITET**

Nästa dags huvudattraktion är säkert resans höjdpunkt för en del. Vi ska besöka Grand Canyon. Men innan vi kommer fram dit stannar vi som hastigast till vid Cameron Trading Post och även vid Little Colorado Rivers djupa canyon.

Innan vi når dagens slutmål i staden Flagstaff, gör vi också ett besök på Museum of Northern Arizona.

Grand Canyon National Park

Tuba City

Little Colorado River Gorge

DAG 7
MÅNDAG, 8 SEPTEMBER

Wupatki National Monument

Sunset Crater Volcano National Monument

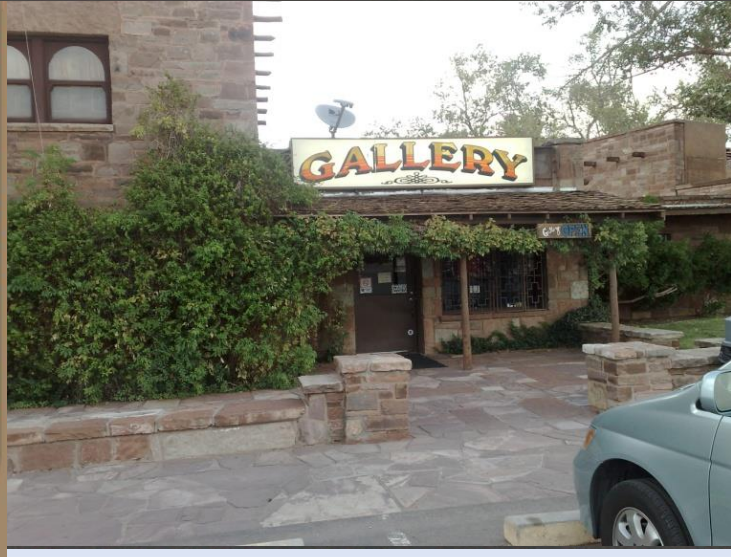
Humphreys Peak

Williams

Flagstaff

Cameron Trading Post är ännu en av dessa välkända gamla handelsposter som har överlevt in i våra dagar. Men här har man liksom i Tuba City både byggt ut och moderniserat. Det här är i dag ett stort turistmål och man har också ett sortiment som är prismässigt bättre anpassat till den genomsnittlige turistens resurser. Så här finns alltså alla dessa fabriksstillverkade drömringar, leksakspilbågar, fjäderskrudar och liknande. Lerkrukor, made in Bangladesh, och så vidare.

Men det finns naturligtvis även dyrare grejer.
Riktiga silver- och turkossmycken och även
riktigt lokalt hantverk. Här finns alltså något för
var och en.

CAMERON TRADING POST

HÄR FINNS ALLT
*
BÅDE BILLIGT
OCH DYRT

Men ska man ha det riktigt fina sakerna, så får man gå in i deras Galleri, som ligger i en separat byggnad. Här får man dock inte gå ensam, utan det finns folk som följer med en från rum till rum.

Och här krävs det stora checkhäftet! Men fina saker är det...

CAMERON GALLERY

MEN DET ÄR TILL
GALLERIET MAN
SKA GÅ

OM MAN SKA
HITTA DE RIKTIGT
FINA SAKERNA

**DYRT !
DYRT !
DYRT !**

Efter Cameron gör vi, som en förberedelse inför Grand Canyons vidunderliga utsikter, en liten förövning vid Little Colorado Rivers klyfta. Nog så imponerande, eller vad tycker ni om de här bilderna som jag nu låter rulla utan kommentar.

BILDSVEP FRÅN LITTLE COLORADO RIVER GORGE

Också här finns det naturligtvis försäljare som passar på att truga på turisterna sitt krims-krams. Men som tur var hade de inte hunnit packa upp sina saker innan vi kom. Så vi kunde i lugn och ro klättra upp i bussen igen för vidare färd mot storebror – Colorado Rivers Grand Canyon.

LITTLE COLORADO
RIVER GORGE
UTSIKTSPLATS

SOUVENIRFÖRSÄLJARNA
HADE INTE HUNNIT
PLOCKA FRAM SINA
ALSTER ÄNNU

Vid östra infarten störs vi av typisk amerikansk pappers- exercis. Naturligtvis skulle det fyllas i ett långt formulär om allt möjligt. Det här skulle vi ha gjort i förväg. Något som vi inte hade en aning om och nu plötsligt fick vi flytta oss ur kön för att försöka hitta fram alla uppgifter som skulle lämnas. Vi kunde åtminstone betala vår entréavgift här, vilket vi inte kunde på ett annat liknande ställe under en annan resa, där avgifterna i stället skulle faktureras. Ja, Herre Gud...

Nationalparksstyrelsen är alldeles för stor! Finns alltför många höjdare där som måste sitta och hitta på allt möjligt bara för att ha jobbet kvar. Undrar vad alla dessa uppgifter ska vara till för nytta.

GRAND CANYON ÖSTRA INFARTEN

Men in kom vi. Och vi fick vårt lystmäte av storslagna vyer, även om man numera inte själv får åka omkring i parken, utan måste anlita deras interna bussar. Något som ändå fungerar bra. De stannar vid alla sevärdheter och man bara hoppar på och av som man vill. Det kostar inget.

Det vi såg i den här lilla delen av parken som vi rörde oss inom var lite av det som nu kommer i några snabba bilder utan kommentarer. Var så goda.

BILDSVEP FRÅN GRAND CANYON

SÅ STYR VI MOT NÄSTA MÅL MUSEUM OF NORTHERN ARIZONA

TACK FÖR DENNA GÅNG TILL
GRAND CANYON

Innan vi kom fram till Flagstaff och vårt hotell stannade vi alltså till vid Museum of Northern Arizona.

MUSEUM OF NORTHERN ARIZONA

CAUTION
STEP UP

Det här är ett museum med en otrolig mängd föremål. Med sina 600 000 föremål i samlingarna är det ett enormt museum. Men det är inte bara indiankultur. Här finns också mycket naturhistoriskt material från arkeologiska utgrävningar som har gjorts i området.

Men i de indianska avdelningarna kan man lära sig allt om Sydvästerns krukmakeri, plus mycket annat. Den här avdelningen var också stor nog för att vi skulle nöja oss med enbart den.

MUSEUM of
NORTHERN
ARIZONA

För nu närmade dagen sig sitt slut och vi checkade in på Best Western Pony Soldier Inn, i Flagstaff. En stad med knappt 70 000 innevånare. Vårt hotell låg alldeles intill genomfarten, den historiska Route 66 och dessutom en dubbelspårig järnväg som gick parallellt med motorvägen. Så här blev det inte en lugn stund på hela natten, med motorbuller och godståg i båda riktningarna var tionde minut. Godståg som rullar fram i en hastighet av 50 – 60 km/tim, dragna av 4-5 jättelika dieselektriska maskiner och med ett par hundra vagnar, där var och varannan vagn på grund av dåligt underhåll rullar med bromsplattor på något hjul, så att det säger klang i rälsen för varje varv hjulet snurrar.

**Best
Western**

**PONY SOLDIER
INN & SUITES**

**ALL NON SMOKING
ROOMS
WIFI HTD POOL SPA**

3030

Godstågen har i det här landet den mycket märkliga regeln, att man måste ge signal med sina högtrycks kompressorhorn vid varje vägövergång, även om det finns både ljussignaler och bommar. Och inte bara en signal, utan fyra! Reglementet föreskriver två långa, en kort och så en lång igen! Och en del lokförare lägger gärna på en femte... riktigt långdragen en också. Antagligen bara för att retas. Å' inte bara på dagen, utan på natten också! Vi hade naturligtvis en järnvägsövergång mitt för hotellet... och ytterligare en bara ett par hundra meter längre nerför gatan..

Det var inte många som sov så mycket den natten.

Men vad gör det... Om man är intresserad av tåg?

Det var dock nästan skönt när det ljusnade och man fick masa sig över till frukostmatsalen.

Kallt var det den här morgonen. Det var nästan frost. Flagstaff ligger högt här där staden ligger i kanten av Coloradoplatån, med den nästan 4 000 meter höga Humphreys Peak bara en dryg kilometer norr om stan.

Men nu bar det söderut mot varmare trakter.

Slutmålet var staden Casa Grande, med sitt torra ökenklimat som har

sommartemperaturer på upp till 40 grader.

Men på väg dit ner skulle vi nu hinna med flera besöksmål.

DAG 8
TISDAG, 9 SEPTEMBER

Det första var något som vi bara upplevde som förbi- svischande vyer, när vi passerade längs den otroligt vackra, men slingrande vägen ner utmed Oak Creek. Här ligger det små mysiga restauranger och konstnärsvillor med jämna mellanrum längs floden, som vi hela tiden hade på sidan om oss. Gott om campingplatser, där husbilarna stod tätt och folk badade eller fiskade i floden.

Vårt närmaste mål var konstnärstaden Sedona, med sina omskrivna natursköna omgivningar. Det var här vi åt skallerorm för första gången, på Cowboy Club, hustrun och jag, under en tidigare resa. Gillar man inte "rattler" kan man i stället prova på "Cactus Fries". Nu skulle vi dock inte ägna så mycket tid åt staden den här gången.

STOP

OAXACA
Restaurant

The River Club
CASA GRANDE

Oaxaca Restaurant

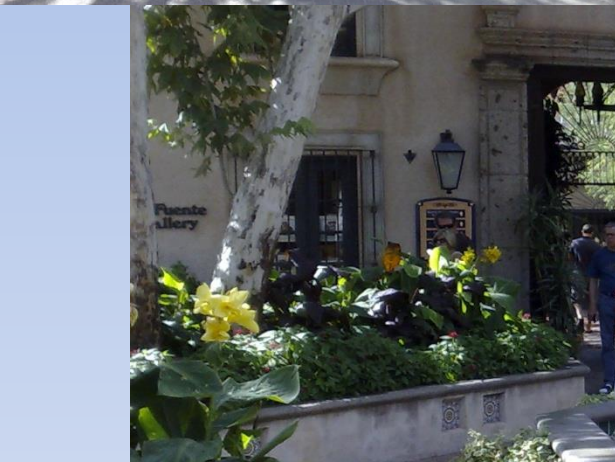
del Manteo

WINDY HILLS

I stället var det den mexikansk-inspirerade stadsdelen alldeles norr om sta'n som lockade. En stenrik amerikansk byggmästare som fått den galna idén att bygga upp en fullskalig kopia av en gammaldags mexikansk stad. Och som han har gjort det...
Det är bara att njuta av bilderna. Välkommen till Tlaquepaque!

Titta på bildspel

TLAQUEPAQUE

NINIBA
EST. 1971
AUTHENTIC INDIAN JEWELRY AND

"Hopi Water Maiden"
By Susan Khewer
Mountain Trails Gallery
Suite A-201
Upstairs

TLAQUEPAQUE
ARTS AND CRAFTS VILLAGE

TLAQUEPAQUE
Galleries
Shopping
Dining

TLAQUEPAQUE

TLAQUEPAQUE

Så till något helt annat. Från mexikansk byggnadskonst med ett par trehundra år på nacken till ett byggnadsverk som nu är drygt 1 300 år gammalt. Pueblofolk tillhörande den tidiga Sinagua-kulturen byggde det här lägenhets-komplexet med ett tjugotal rum redan någon gång omkring år 700.

Placeringen tyder på att det här var en orolig tid. En tid då det krävdes att man kunde vara beredd på fientliga överfall när som helst, eller att Verde River, som rinner förbi här, hastigt kunde stiga mycket högt i samband med häftiga regn.

Montezuma Castle har fått sitt namn av att de som återupptäckte ruinen på 1800-talet felaktigt trodde att byggnadsverket var uppfört av folk som hade kontakt med Aztec-väldet i Mellanamerika.

I Verdedalen, inte långt från Montezuma Castle ligger så ännu en bebyggelse av betydligt senare datum. Fort Verde uppfördes i början av 1870-talet, som skydd mot fientliga apacher för Verdedalens snabbt ökande vita jordbrukarbefolkning.

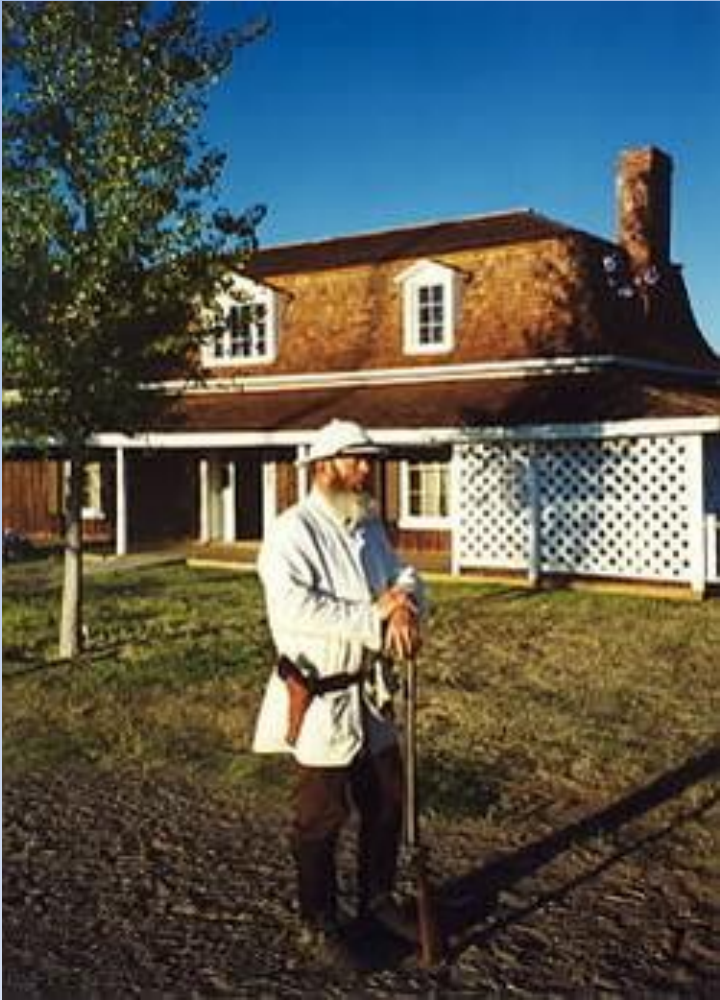
Dennis Lockhart, i övre hörnet, berättade med mycket humor om hur det var att leva här då.

Anledningen till det jättelika skägget kanske är att han i samband med deras "living history"-föreställningar ofta får gestalta general Crook, komplett med tropik-hjälm och allt.

Det är Lockhart till vänster och den riktige Crook till höger på sin mula som hette Apache.

Så, efter en snabb lunch på en Mex-restaurang,
upp i bussen igen och vidare söderut på
Interstat 17

Vi undvek medvetet att köra in i storstaden
Phoenix, trots att det omtalade Heard Museum
ligger här. Men det skulle ha tagit tid och vi var
tvungna att hinna en bra bit längre söderut
innan dagen var slut.

Nämligen till staden Casa Grande, med den urgamla ruinen med samma namn. För att hinna hit i tid innan bommen stängdes hade vi alltså hoppat över Phoenix.

Nu hjälpte det ändå inte. Bommen var nämligen låst när vi äntligen kom fram, trots att klockan ännu inte var fem, då man enligt tidtabellen skulle stänga. Men det var bara att acceptera, så vi fick ändra lite i vårt program och ta ruinen tidigt nästa morgon i stället.

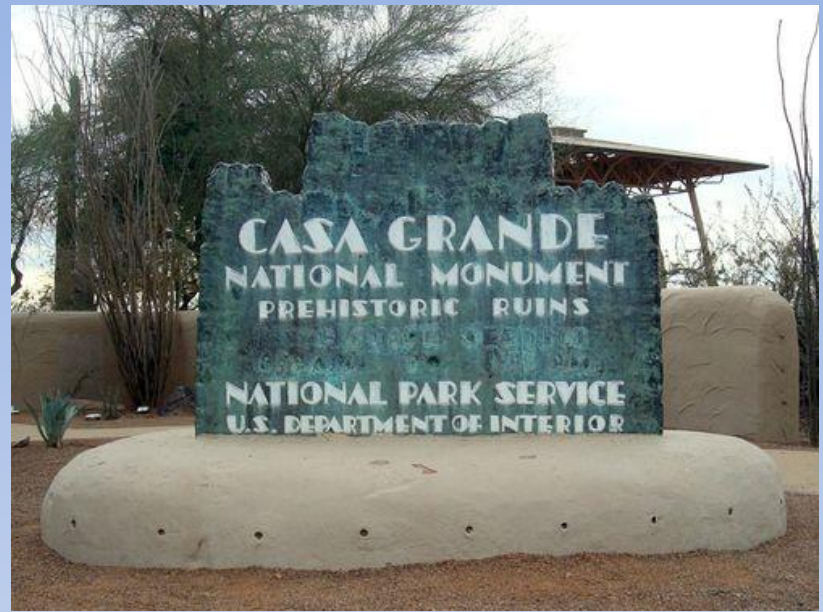
I stället direkt till vårt hotell, Comfort Inn, Casa Grande för en tropisk natt, med åska och regn, men med en fantastisk soluppgång nästa morgon. Det här var det enda hotellet (utom den allra första natten i Denver) där samtliga resenärer var tvungna att personligen skriva in sig. Hotellets regler – inget att bråka om. Men visst tog det tid.

Så efter en tidig morgon, med strålande väder, ut till ruinen igen. Nu var bommen uppe och vi kunde till och med komma in i deras Visitor Center och gift shop.

Här kan det vara en lämplig tidpunkt att ta en liten paus, så att vi får sträcka på benen och få lite kaffe.

Under tiden en liten pausbild. Var så goda.

I och med den kommande dagen hade vi klarat av halva vår resa och samtidigt skulle vi så sakteliga börja vända av mot öster och sedan mot nordost igen. Men först skulle vi besöka Saguaro National Park och vi skulle besöka den gamla missionen hos Papagoindianerna, San Xavier, innan vi dristade oss in i den välkända Vilda Västerntaden Tombstone, där man ju skjuter folk! Åtminstone på film...

DAG 9
ONSDAG, 10 SEPTEMBER

De mäktiga saguarokaktusarna kan studeras i Saguaro National Park som är en naturpark delad i två delar. Den ena öster om staden Tucson och den andra, som är den vi besöker, väster om staden.

SAGUARO NATIONAL PARK

Här är det inte bara Saguaros att titta på. Här finns en stor mängd olika kaktusar. Men här finns också fornlämningar i form av petroglypher. Och så skallerormar förstås. Stort, modernt Visitor Center ger utomordentlig information och är dessutom luftkonditionerat. Skönt... för nu börjar det kännas att vi är långt söderut.

Så ska vi besöka missionsstationen San Xavier del Bac. Kyrkan, som är ett "National Historic Landmark" idag, är en katolsk mission som grundades av Father Eusebio Kino 1692. Den nuvarande byggnaden byggdes mellan åren 1783 till 1797. Notera att det ena tornet inte är färdigbyggt. Det finns flera legender om varför det är så. Men den bistra sanningen är nog att det aldrig har funnits tillräckligt med pengar att färdigställa det östra tornet och nu är man mycket oroad för att tornet till och med kan rasa. Reparationer pågick på det västra tornet, som syns på den här bilden.

SAN XAVIER MISSION

Kyrkan är berömd för sina otaliga väggmålningar och sin mycket rika invändiga utsmyckning.

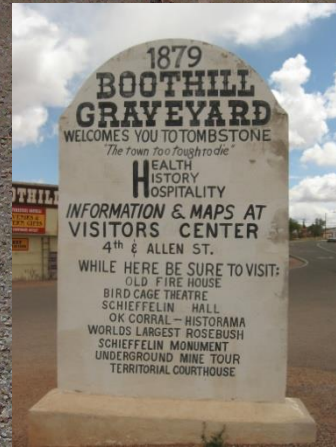
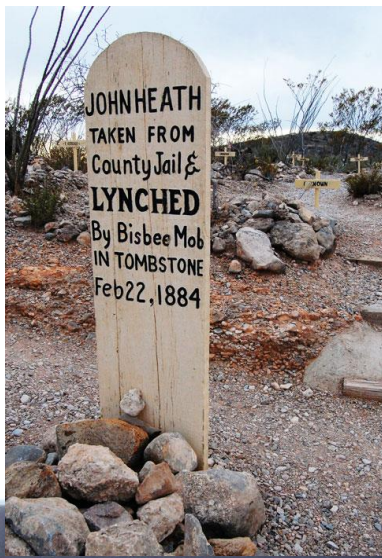
Den är, förutom att den används av den lokala församlingen för mässor, ett stort besöksmål för folk från hela världen. Det sägs att den årligen besöks av så många som upp till 200 000 turister. Oss inräknat då, får man förmoda.

Från en kristen och gudfruktig plats till den kanske mest våldsamma och syndfullaste av platser i USA. Den legendariska Westernstaden Tombstone, med sin berömda Boothill. Visserligen var det våldsamt här under senare delen av 1800-talet. Men man kan ju undra vilka av alla dessa gravstenar som faktiskt bara är skådebröd för turisterna.

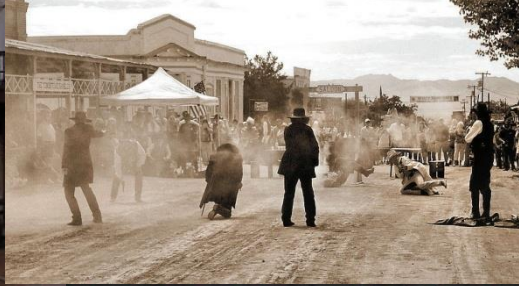

Staden var förvisso vild till vissa delar. Men för att vara en stad långt ifrån det etablerade amerikanska samhället så får man ändå medge att det var en framåt stad under sin storhetstid på 1880-talet. Här fanns en bowlinghall, fyra kyrkor, ett ishus, en skola, två banker, tre tidningar och en glassbar, förutom 110 salooner, 14 spelhallar och en mängd danspalats och bordeller. Men här fanns också en teater, Bird Cage Theater, som kanske var mera av en dåtida night-club än en seriös teater.

Grunden för staden var silverfyndigheter i de omgivande bergen och här fanns till och med en telefonlinje från staden och ut till en av gruvorna. Men silvret innebar också mycket våld och vi känner väl alla till striden vid OK Corral med bröderna Earp och Doc Holliday.

TOMBSTONE, ARIZONA

Nu har vi passerat resans sydligaste punkt. Här är vi bara 5 mil från mexikanska gränsen och vi har varskott att alla ska ha sina pass redo, då vi eventuellt kan få påhälsning av Border Patrol. Så skedde också, men då vi inte hade några illegala flyktingar med oss blev vi snabbt godkända och fick fortsätta.

Den här dagen väntar ett äventyr. Vi ska vandra till fots de 2,5 kilometrarna upp genom Apache Pass till det gamla Fort Bowie.

Sedan ska vi vid San Carlos Indian Reservation besöka deras Apache Cultural Center, med litet museum, innan vi checkar in på Apache Gold, vilket är apachernas stora casino utanför staden Globe.

Fort Bowie

DAG 10
TORSDAG, 11 SEPTEMBER

Väl framme där vandringsstigen upp till Fort Bowie började var det några som valde att bli kvar vid bussen. Men med vår skallerormsexpert i första ledet kände vi oss tämligen säkra och påbörjade marschen försedda med keps och vattenflaska.

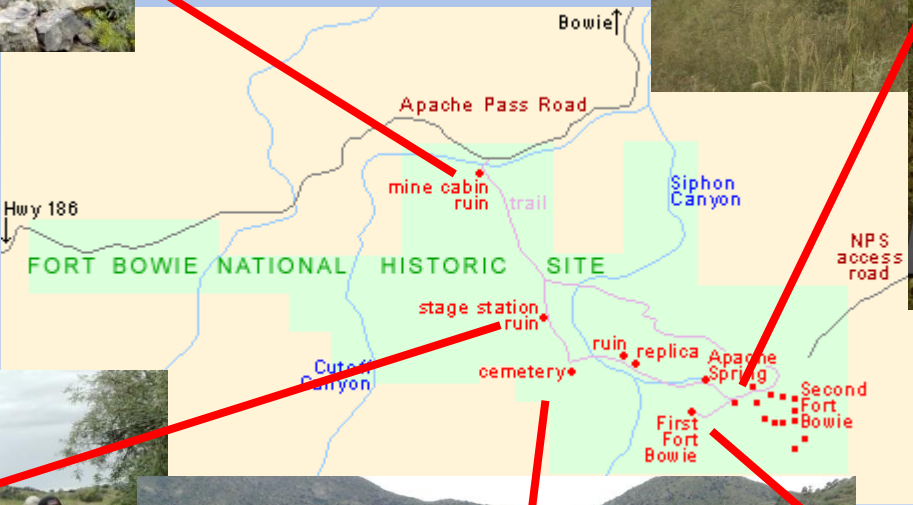

COMPANY...FORWARD MARCH!
(MOT FORT BOWIE)

Vi passerade förbi alla de kända platserna på vägen upp i passet. Ruinen efter en guldletares stuga. Den gamla diligensstationen och det första Fort Bowies kyrkogård, samt ruinerna efter den första militärposten. Vi passerade också platsen där den unge och oerfarne löjtnant Bascom klantade till det, när han inte förstod hur man handskas med Apacher, utan i stället startade det långdragna Apachekriget 1861.

Men så var vi uppe i passet. Apache Pass, där en häftig strid utkämpades i juli 1862. Och vi såg det som är kvar av den viktiga källan, som var det som apacherna vaktade.

The Battle of Apache Pass; July 15-16, 1862

An advance guard of 96 California Volunteers, marching toward the San Simon River to establish a supply depot for the California Column, followed the Butterfield Road through Apache Pass. As they approached the abandoned stage station, Cochise and his ally, Mangas Coloradas, with a combined force of 140 - 160 warriors, ambushed the rear of the column. The Californians counter-marched from the station, driving the Apaches into the hills, only to find they had taken up new positions around the spring. The Californians attacked again, and finally reached the water, after dispersing the Apaches from rock fortifications commanding both flanks of Apache Spring.

This battle led directly to the establishment of Fort Bowie. Sergeant Albert Fountain, chronicled the event:

"The situation was by no means an enviable one. Men and officers were...worn out with fatigue...but water we must have, and to obtain it we must force the enemy's almost impregnable position: garrisoned with...the bravest warriors of the combined Apache tribes."

"Our line dashed forward, and advanced under a continuous and galling fire from both sides of the canon until we reached a point within fifty yards of the spring...Then from the rocks and willows above the spring came a sheet of flame."

"I ordered the men to fix bayonets and make one dash for the summit...and the next moment we were over a rough stone wall and on the inside of a circular fortification some thirty feet in diameter; fifty or more Indians were going out and down the hill on the opposite side."

"As we carried the hill a cheer came up from down below: as our comrades dashed to the spring with camp kettles and canteens, fire was opened upon them from the opposite hill, but we turned a plunging fire upon the enemy, and they were soon in full flight. The howitzers were...brought into action, and from our elevated position we could see hundreds of Indians scampering to the hills to escape the bursting shells."

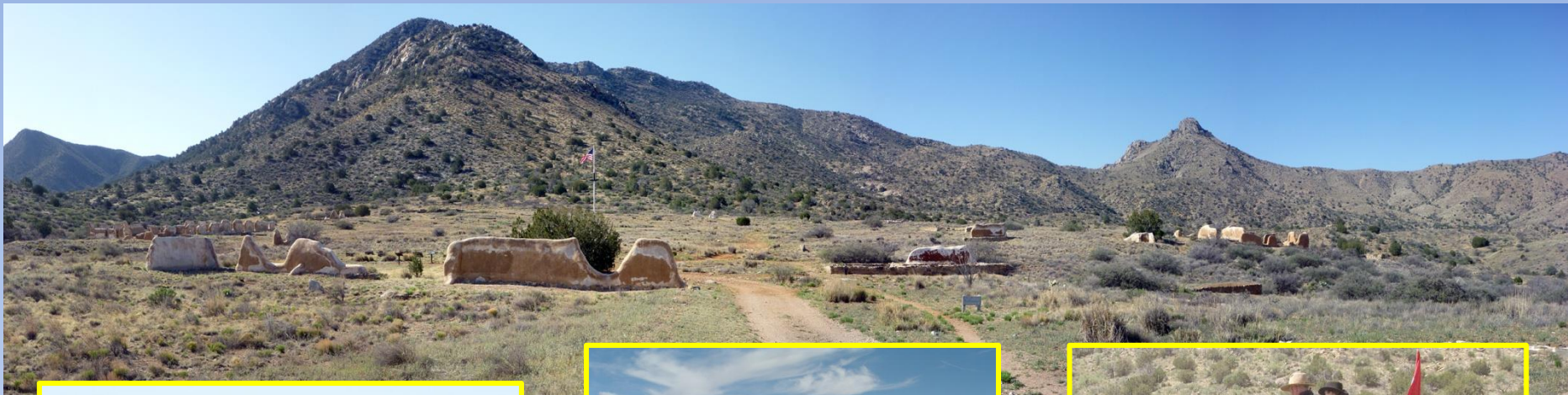

APACHE SPRING

APACHE PASS

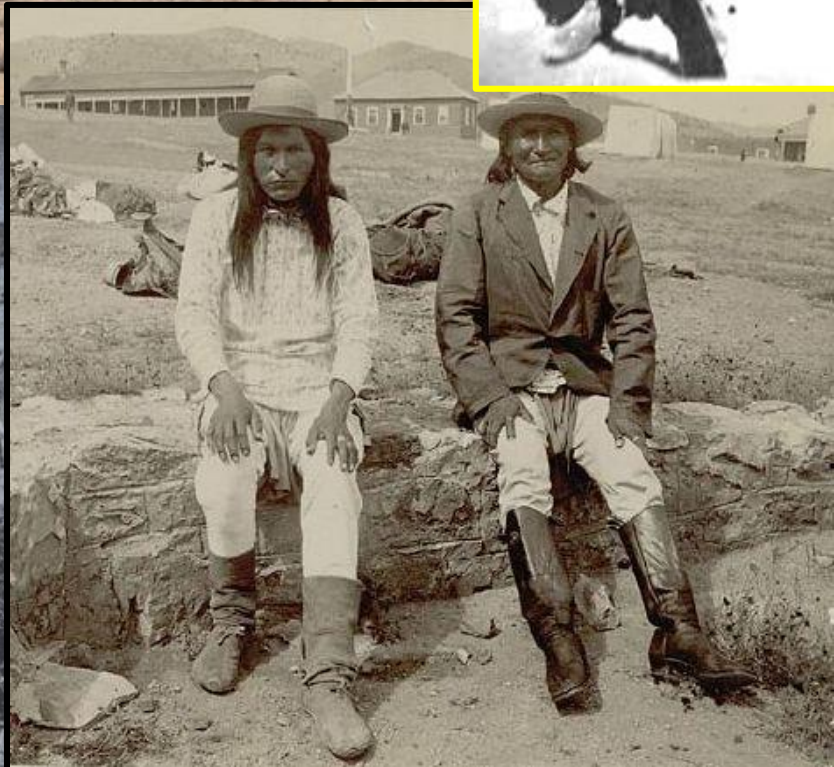
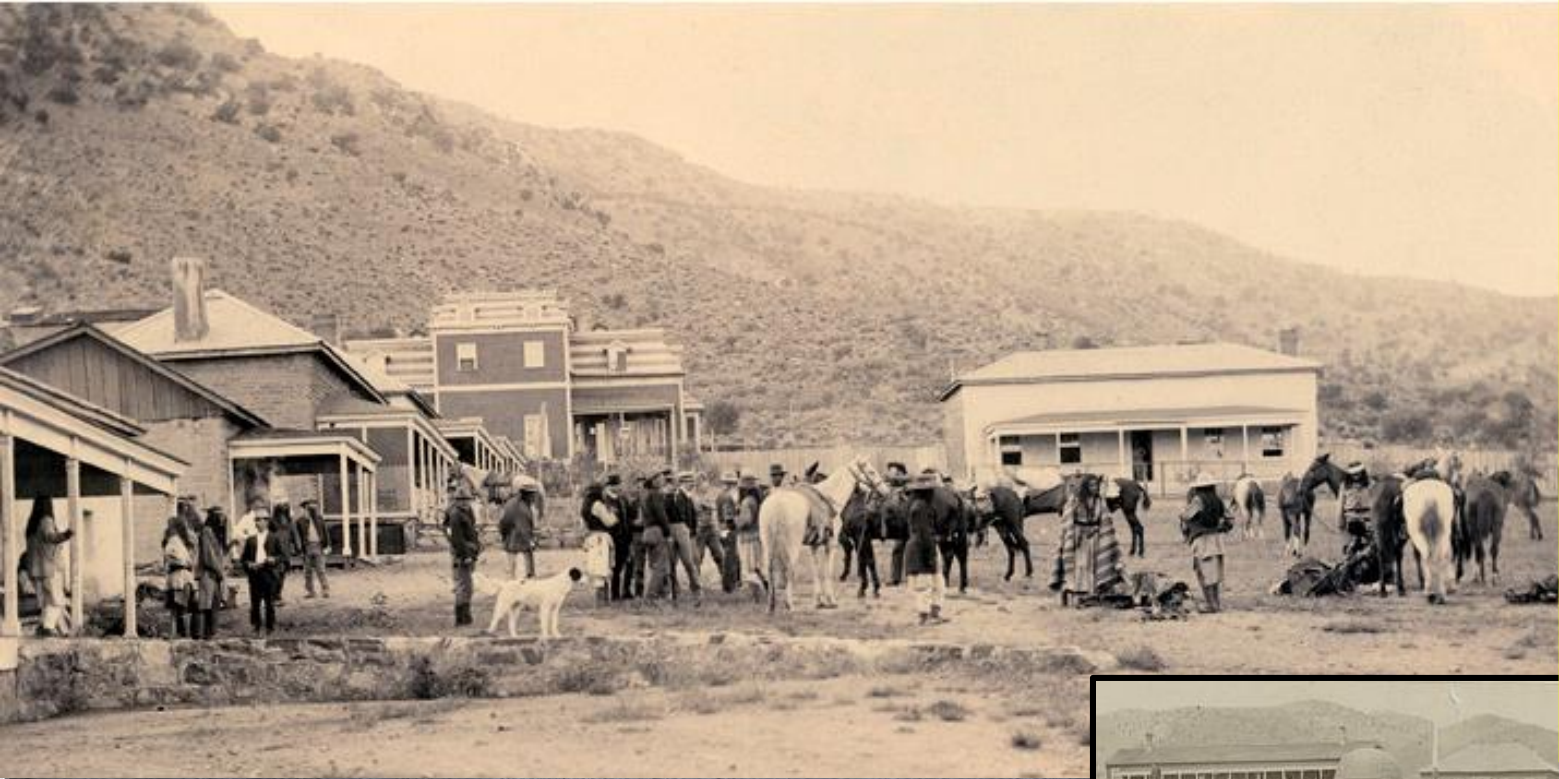

Men så nådde vi till slut fram till platsen där det andra Fort Bowie låg. Här har man idag restaurerat vad som finns kvar av de gamla husgrunderna. Men omgivningarna ser idag fortfarande ut som den gjorde under apachekrigens dagar på 1880-talet.

Så här såg det ut på platsen i september 1886, när general Miles slutligen hade fått Geronimo och Natches att ge upp kriget. Här internerades de med sitt lilla band i avvaktan på att skickas österut i krigsfångenskap.

Här finns idag ett Visitor Center med ett litet museum och en giftshop, så det blev naturligtvis till att släpa på ytterligare en bokpåsen på vägen tillbaka.

FORT BOWIE VISITOR CENTER

På hemvägen letade Johnny, vår skallerormsexpert, också upp ett litet kvinnligt exemplar, av sorten Crotalus, som vi på behörigt avstånd kunde betrakta.

Lite sur var hon, men antagligen tyckte hon det inte det var mödan värt att äta upp några blekhudade skandinaver, för hon nöjde sig med att bara skallra lite försiktigt. Det gäller ju att inte förta sig i den värmen.

Väl nedkomna från Chiricahua Mountains igen kunde vi ju inte i Safford frångå vår vana att alltid kränga en hamburgare per dag. Så det blev ett kort besök hos farbrorn med det skotska namnet. Banta får man göra när man kommer hem.

HAMBURGER TIME I SAFFORD

Nästa stop var Apache Cultural Center i den lilla byn Peridot, alldeles utanför San Carlos Indian Reservation. Byn har fått sitt namn av den gröna halvädalstenen som man hittar här i kullarna. En sten som det görs många vackra smycken av.

Förutom att man har rätt så fina samlingar av apacheindianska föremål i museet, så hade man också en hel del av sådana vackra smycken med den gröna stenen till salu och det var nog ett och annat som nu ligger i smyckeskrinen hemma hos en del av resenärerna.

PERIDOT = DEN GRÖNA STENEN SOM HITTAS HÄR

APACHE CULTURAL CENTER I PERIDOT, ARIZONA

Dags så för att ta ett stadigt grepp om pengabörsen. För nu skulle vi bo på Apache Gold Hotel. Apache Gold är apachernas stora casino, beläget alldeles utanför staden Globe.

Förutom att det här är en jättelik spelhall, med ett ständigt plingande, pipande och rasslande så anordnas här hela tiden stora skådespel, som musikkonserter, boxningsmatcher och naturligtvis också rodeo – inomhus!

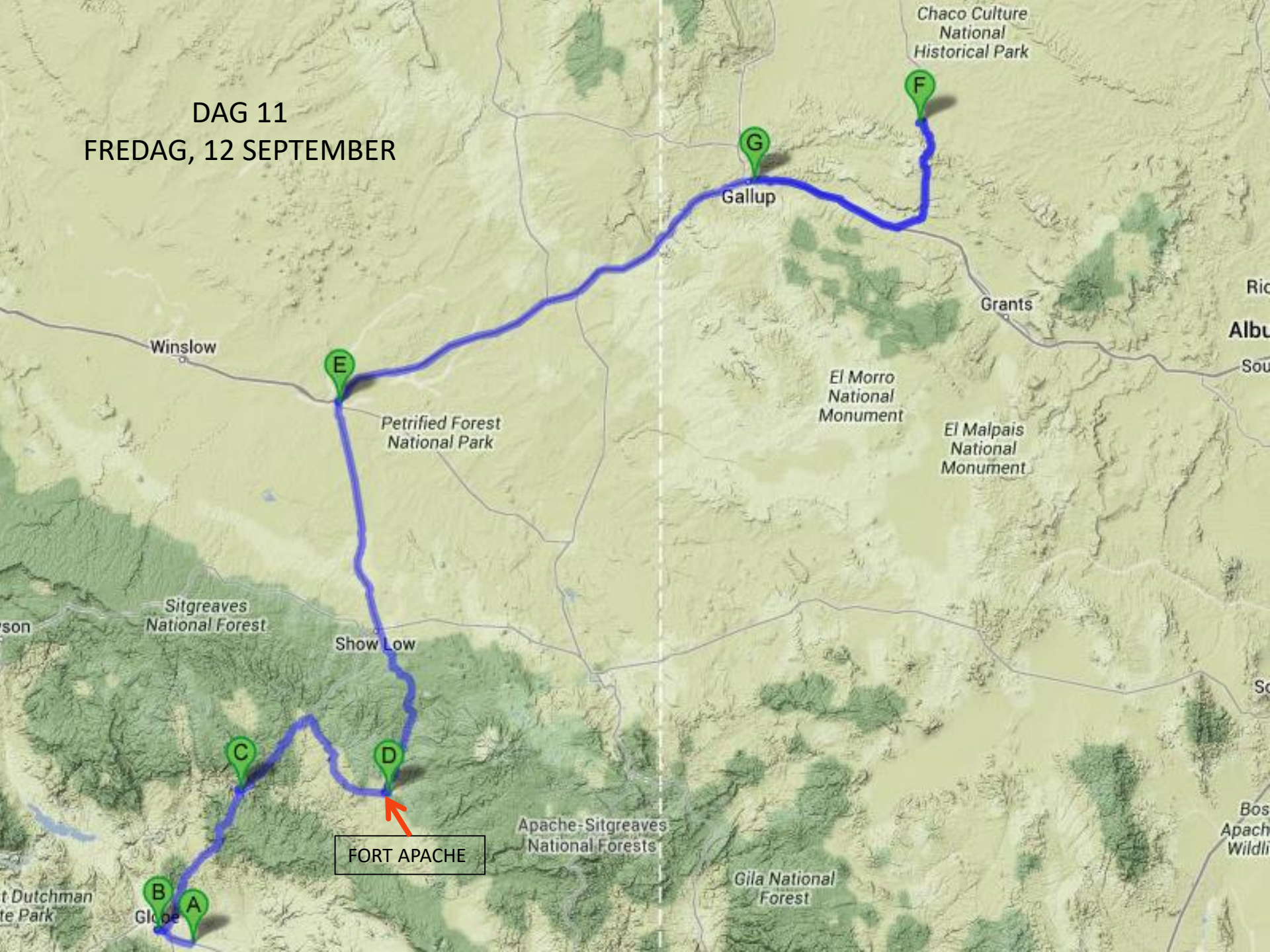

Den här dagen skulle ta oss från Arizona och tillbaka in i New Mexico igen. Men längs vägen skulle vi hinna med ett antal besök. I staden Globe kunde vi ha gjort ett besök vid Al Siebers grav. Men kyrkogården ligger så otillgängligt att vi inte tar oss dit med en stor buss. Så vårt första stopp blir i stället på höjderna ovanför Salt River, där den flyter fram i en djup ravin. Dagens viktigaste besök blir så vid det gamla Fort Apache.

I staden Holbrook ser vi Wigwam Motel. Ett av de få kvarvarande från 1950-talet. Övernatta skulle vi sedan göra i staden Gallup, men innan kvällen skulle vi också hinna med att åka ut till Crownpoint och få vara med på en mattauktion.

DAG 11
FREDAG, 12 SEPTEMBER

FORT APACHE

I den gamla gruvstaden Globe finns en kyrkogård där Al Sieber ligger begravd. Al Sieber var den kanske mest kända av alla de spanare och vägvisare som armén använde sig av under apachekrigen under 1860- till 1880-talen.

Men kyrkogården ligger högt upp i en brant sluttning ovanför staden och vi tar oss inte dit upp med en stor buss. Så det uteblivna besöket får illustreras med bilder jag tagit vid ett annat tillfälle.

Det vill säga, bilden på den gode Al är naturligtvis tagen innan jag ens hade någon kamera. Så hur det kan ha gått till får ni själva räkna ut. Men gravstenen har jag själv förevigat. Det sägs att den är huggen ur det stora stenblock som rasade ner och slog ihjäl honom vid ett vägbygge som han deltog i februari 1907.

Salt River, en av de stora floderna i centrala Arizona, rinner här fram i en djup canyon, som måste passeras via en lång rad slingrande serpentiner nerför ena sidan och så upp på andra sidan. Även i Salt Rivers canyon har dramatiska strider utkämpats med apacherna. Men den mest kända platsen ligger långt ifrån några farbara vägar, så det går inte att besöka. Men utsikten här uppifrån är imponerande.

Fort Apache var en central punkt för armén under apachekrigen. Det här var en relativt stor post och tjänstgjorde som högkvarter för befälhavaren, general George Crook. Här har man bevarat en del byggnader från den tiden. Bland annat Crooks egen bostad. Idag finns här också ett litet museum.

FORT APACHE, ARIZONA

First Commanding Officer's Quarters (10)

This log cabin is the oldest surviving building at Fort Apache. The westernmost of a series of eight log cabins built in 1871 to form Officers Row, this cabin was designated the Commanding Officer's Quarters. It was originally an 18 by 20 foot log pen with a canvas floor. A second pen, attached by an enclosed, ten-foot wide dogtrot was added later. Further additions include a log extension on the northwest side and wood frame additions constructed after the installation of a steam-powered sawmill in 1872. Like all officers quarters constructed prior to 1883, the kitchen was housed in a detached shed behind the cabin.

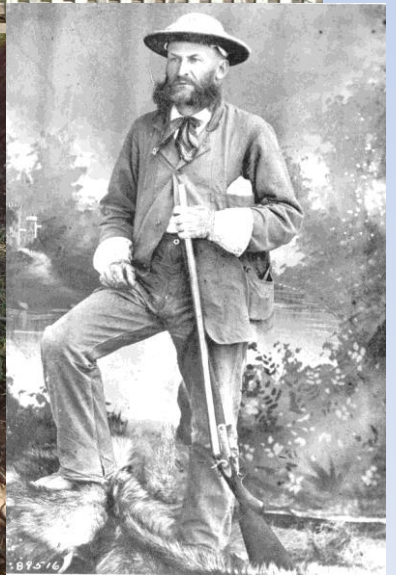
The log quarters leaked and were drafty, and were gradually replaced by frame, and then in some cases, stone buildings. This cabin continued to be used as housing for junior officers throughout the Fort period. In the 1920s and '30s the cabin housed teachers for the Theodore Roosevelt School, and later was the home of the tribal trapper.

In 1969 the log cabin became the first home of the White Mountain Apache Tribe's Cultural Center and Museum. It was restored in 1994.

Above: Troops from 10th Cavalry in garrison dress near west end of Parade Ground, 1887. Building 101 is the last structure on left in the background. Arizona Historical Society #6249a.

Left: Cabin circa 1930. Photo by Neil C. Barnes. Arizona Historical Society #1206.

Det här var general Crooks högkvarter och hans bostad under de år då han var befälhavare för arméns stridskrafter i Arizona. Tämligen primitivt för en generalmajor. Men det var hårda tider ute i Westerns vildmarker. Långa tider under de omfattande kampanjerna mot indianerna var det i bästa fall tält som gällde.

Men här finns också bevarat en del av officersbostäderna och manskapsbarackerna som kom till under stridigheternas senare delar.

Här finns också ett litet muséum och en utomhuspark, där man kan se hur apacherna bodde

I anslutning till byggnaderna finns en minnessten över kapten Hentig och de soldater ur 6:e Kavalleriet som stupade i striden vid Cibicue i augusti 1881.

I staden Holbrook gjorde vi ett kort stopp vid Wigwam Motel. En av de få platser där man fortfarande kan se de indiantipiformade betongskapelserna som Frank Redford lät uppföra 1937. Ett antal sådana här motellbyar byggdes längs Route 66 och det här är Wigwam Motel nr 6, som numera är förklarad som byggnadsminne, men där man fortfarande kan övernatta i en sådan här "tipi".

Vi har själva bott här i tipi nummer 12 vid ett tidigare tillfälle. Och anledningen till att jag då ville bo just i den var, att i en av de filmer man har gjort efter Tony Hillermans kriminalnoveller, "Dark Winds", så användes just den här "tipin" nr 12 i några scener i filmen.

Det var för övrigt till den här staden som man med häst och vagn fraktade Geronimo och Natches med sina krigare efter att de kapitulerat till general Miles 1886, för att där sätta dem på ett specialchartrat tåg österut mot krigsfångenskap i Florida.

Innan vi sedan kröp till sängs på El Rancho Hotel i Gallup satte vi oss i bussen och åkte de åtta milen ut till den lilla byn Crownpoint, just öster om navajoreservatet. Där skulle vi uppleva en lokal mattauktion. Här auktioneras en gång i månaden av ortens navajokvinnor lokalt vävda mattor ut. Här samlas då flera av de större hantverksaffärernas uppköpare för att fylla på sina lager. Men man kan också som privatperson vara med och ropa på mattorna. Dock under förutsättning att man har anmält sig i förväg. Men här kan man göra prismässiga fynd. Här, om man har tur, kan man ropa in en matta som om den i stället hade hamnat på till exempel Richardsons Trading Post inne i Gallup skulle ha kostat säkert det tre- eller fyrdubbla.

MATTAUKTION
I CROWNPOINT,
NEW MEXICO

El Rancho Hotel är ett kapitel för sig. Uppfört redan på 1930-talet är det här numera ett kulturminnesmärkt hotell. När det byggdes var det för att vara ett lyxigt tillhåll för alla de filmskådespelare som då spelade in den ena Westernfilmen efter den andra ute i Monument Valley. Stadiga gäster här var alltså sådana som John Wayne, Katharine Hepburn, Ronald Reagan, Mae West, James Stewart och Errol Flynn med flera. Varje rum har en namnskylt med namnet på någon av alla dessa kändisar från den här tiden och väggarna är överallt fyllda med foton på de här skådespelarna. Rum nummer ett på bottenvåningen har skylten som säger John Wayne. Där har jag naturligtvis också bott!

I Gallup skulle vi nu bo i två nätter. Dagen däremellan skulle användas till ett par utflykter. På förmiddagen var det Navajoreservatet i nordväst, med platser som Ganado och Hubbell Trading Post, samt Window Rock och stamhögkvarteret. På eftermiddagen skulle vi sedan naturligtvis besöka Richardsons Trading Post i staden, men vi skulle också hinna med en utflykt söderut till Zuni Pueblo.

264
B
Canado

Fort Defiance
C
Window Rock

DF
Gallup

E
Zuni

DAG 12
LÖRDAG, 13 SEPTEMBER

191

191

Chambers

191

40

40

40

40

40

40

Lorenzo Hubbell var en mycket välkänd och aktad handelsman som etablerade en Trading Post i Ganado, på navajoreservatet år 1878. Han kom med åren att etablera åtskilliga andra på olika platser i Arizona, New Mexico och Kalifornien. Men den mest kända av dessa affärer är ändå just Hubbell Trading Post i Ganado. I dag är den här handelsposten fortfarande i drift, men samtidigt är den klassad som ett National Historic Landmark och hit kommer det numera flera turister än navajoindianska kunder.

Här har man bevarat affärens så kallade "bull pen", alltså ytan där kunderna kom in och gjorde sina bytesaffärer. Förrådsrummen bakom själva affären är dock idag mera av ett museum och utställningslokal än ett förrådsrum. Man har också låtit bygga ett modernt Visitor Center en bit ifrån själva affären, där mattvävning och silversmide demonstreras av nanavjoindianer och där man har en stor giftshop. Även Lorenzo Hubbells eget hem har idag omvandlats till ett museum som man kan få besöka via guide turer.

Till anläggningen hör numera också en inhägnad där man håller en flock av de typiska churrofåren, från vilka navajoinianerna får den speciella ullen som de använder i sina mattvävnader.

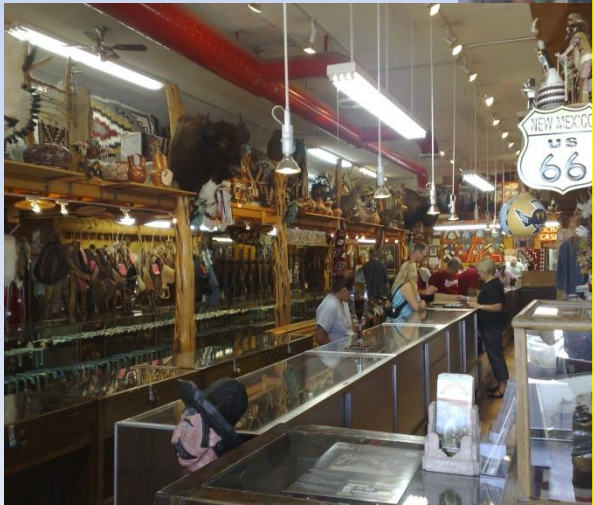
Ett kort besök gjordes vid navajoindeanernas stamhögkvarter i Window Rock. Förutom stammens administrativa byggnader såg vi också sandstensklippan med hålet som har givit byn dess namn. Helt nyligen har stammen i byn också uppfört en ny byggnad för administration, utbildning, konferenser och liknande. Där finns också ett litet museum. Jag får be om ursäkt för den suddiga bilden. Men jag fick hoppa väldigt högt för att kunna ta den här bilden, så det blev lite skakigt.

Efter utflykten till navajoreservatet var vi återigen tillbaka i Gallup. För man måste ju naturligtvis besöka Richardsons Trading Post. En av de största och mest kända av de nutida hantverksaffärerna. Det påstås att det allra mesta av de turkos- och silverarbeten som säljs i landet idag kommer ut på marknaden via den här affären. Här finns det mesta, men dyrt är det. Här kan man också se det pantbanksystem i drift som förr var så vanligt. När indianer behövde pengar lämnade de in något värdeföremål, som de fick tillbaka om de betalade låneskulden inom den överenskomna tiden. Om inte fick handelsmannen rätt att sälja det till vem som helst för att få tillbaka sina pengar. Sådant gods kallades då "Dead pawn". Idag finns det en särskild disk i affären där man kan se och köpa sådant dead pawn.

Efter en snabb lunch i staden bar det så iväg söderut, mot Zuni Pueblo. Här hade vi avtalat om en guidad visning i byn och dess kyrka. Efter den rundvandringen blev vi inbjudna till byns stora giftshop, som höll extra öppet bara för oss. Något som de säkert inte ångrade när de senare räknade ihop dagens kassa. För här handlades det många fina saker.

Den här dagen var en relativt kort förflyttning. Vi skulle ta oss från Gallup till den betydligt större staden Albuquerque, utan att göra några stopp på vägen. Väl i Albuquerque skulle vi besöka Indian Pueblo Culture Center på förmiddagen. Sedan skulle hotellrummen på Best Western Rio Grande Inn vara färdiga, så att vi kunde få sätta in vår packning. Hela eftermiddagen skulle deltagarna få till att på egen hand vandra runt i och njuta av "Old Town".

DAG 13
SÖNDAG, 14 SEPTEMBER

A

B

Gallup

Grants

Albuquerque

Chaco Culture
National
Historical Park

Fenton Lake
State Park

Bluewater Lake
State Park

El Morro
National
Monument

El Malpais
National
Monument

Bernalillo
Rio Rancho
San

North Valley

South Valley

Los Lunas

Belen

371

371

371

40

40

40

40

40

25

550

85

Så vi tackade för oss efter de två nätterna på El Rancho Hotel "Home of the Movie Stars" och styrde österut på Interstate 40, det som motsvarar den gamla Route 66.

HOTEL & MOTEL
El Rancho

HOME OF THE MOVIE STARS
RESTAURANT
STEAKS • BBQ RIBS

and WORLD FAMOUS
Ortega's INDIAN STORE

ARMCO
FUEL

100
GALLON SERVICE
TUESDAY 7 AM

HISTORIC
HOTEL
66

HISTORIC HOTEL
RESTAURANT
9 ER LOUNGE
JEWELRY 40
ORTEGAS G

Fuel - Snacks 11.99 ARMCO

SMITH'S

Cream

INDIAN
RESTAURANT

Det är drygt 22 mil och de dryga två timmarna de tar till Albuquerque är tämligen händelsefattiga. Vi är alltså ganska tidiga i Albuquerque och vi får inte checka in på hotellet, varför vi åker direkt till Indian Pueblo Cultural Center, vilket är precis vad det låter som – ett kulturcenter som är gemensamt för de nitton pueblastammarna som lever huvudsakligen i New Mexico. Här finns fina muséer som i olika avdelningar beskriver de olika stammarna och här finns naturligtvis en stor giftshop och en restaurang. Så vi hade alltså inga problem att fördriva tiden fram till att vi skulle checka in på hotellet.

INDIAN
PUEBLO
CULTURAL
CENTER

Allrahelst som det under tiden vi var där också ordnades med indiansk dans ute på den centrala plazan. Dessutom fanns här olika hantverkare som demonstrerade sina hantverk, som krukmakeri, vävning och träskulptur bland annat. The Pueblo Harvest Café såg till att ingen behövde gå hungrig härifrån. Så här blev det frybread igen. Runt om i hela anläggningen finns stora muralmålningar med pueblomotiv att gå och titta på. Så här är inte svårt att fördriva tiden.

Men så blev det eftermiddag och vi kunde installera oss på vårt hotell Best Western Rio Grande Inn och blev sedan fria att göra vad vi ville.

De flesta valde nog ändå att vandra de få kvarteren ner till Gamla Sta'n. Ett område helt uppbyggt som en mexikansk småstad mitt inne i storstaden.

OLD TOWN

ALBUQUERQUE

Old Town Albuquerque är alltså en stillsam oas med gågator. Och allt i gammaldags mexikansk stil. Mängder av affärer. De flesta dock med ett tämligen likartat sortiment av typiska turistsouvenirer. Men det är behagligt att bara gå omkring och studera husen och gatumiljöerna. Och så finns det naturligtvis restauranger och caféer, glassbarer och till och med en traditionell indianmarknad på en trottoar. I ett gatuhörn spelade en sydamerikansk panflöjtorkester – Inka Gould – en mycket behaglig och medryckande musik. Efter ett antal timmar här började hungern göra sig påmind. ”St. Clair Winery and Bistro” lät lockande och efter att ha fått vänta någon kvart fick vi ett bord. Maten var okey och vinlistan såg lockande ut. Nu skulle vi naturligtvis ha något lokalt vin. I den delen av listan hittade vi ett som lät spännande – och lite indianskt - Mimbres Red. Men huj vad vi bedrog oss. Rena rama hallonsaften.

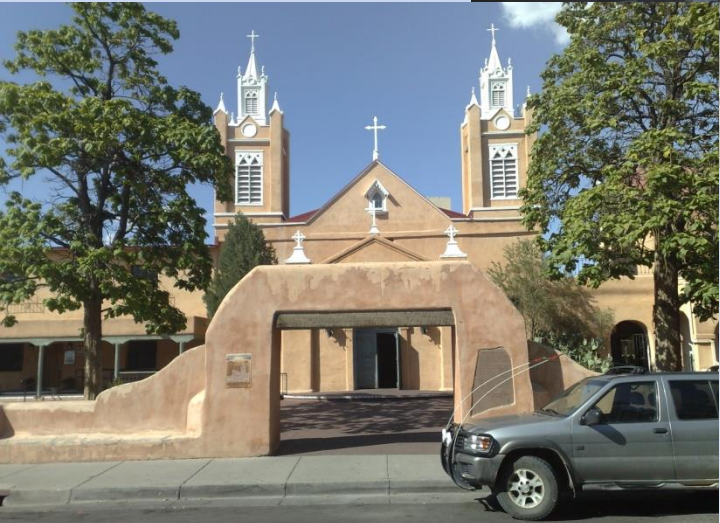

OLD TOWN

ALBUQUERQUE

SAN FELIPE DE NERI
OLDEST CHURCH IN ALBUQUERQUE
HAS CONTINUOUSLY SERVED THE
COMMUNITY WITHOUT INTERRUPTION
SINCE 1706.
ORIGINALLY FOUNDED AND SERVED
BY THE FRANCISCAN FRIARS, THIS
PARISH CHURCH HAS BEEN SERVED
SUCCESSIVELY BY THE SECULAR
CLERGY OF DURANGO, MEXICO 1817,
THE JESUIT FATHERS AND BROTHERS
1868, AND SINCE 1966 HAS BEEN
ADMINISTERED BY THE SECULAR
CLERGY OF THE ARCHDIOCESE OF
SANTA FE.
PLEASE ENTER THIS CHURCH
WITH RESPECT

Man gör sina tabbar ibland naturligtvis. Men ny dag och chans att prova något annat vin. Men först ett ganska långt dagsprogram. Till att börja med åker vi tillbaka en bit på samma väg som i går. Vi ska nämligen besöka Acoma Pueblo, eller Sky City som den ibland kallas. Alldeles nybyggt Visitor Center och sedan åker man med pueblons egen buss upp på klippan för en guidad rundvandring. Efter besöket blir det tillbaka till Albuquerque igen. Men nu kör vi bara rakt igenom och tar oss ut till Bien Mur Indian Market Center vid Sandia Pueblo. En mycket fin affär med otroligt fint indianskt hantverk. Sedan är det den legendariska staden Santa Fe som väntar. Nu blir det visserligen bara ett par timmars stopp för att hinna att springa runt i centrum och spana in alla konstaffärer och indianmarknaden vid guvernörspalatset. Resten av dagen ägnar vi sedan åt att ta oss den relativt långa vägen till vår nästa övernattningsort – den lilla landsortsstaden Santa Rosa.

BIEN MUR

ACOMA PUEBLO

DAG 14
MÅNDAG, 15 SEPTEMBER

Pueblobyn Acoma uppe på sin drygt 110 meter höga sandstensklippa kan man bara besöka i grupp och i sällskap med en guide. Men den guide vi hade var verkligen skicklig och vårt besök blev mycket informativt och lyckat. Deras nya Visitor Center och museum – Haku – var också imponerande. Förra gången vi var här hade deras tidigare museum nyligen brunnit ner och man hade förlorat många oersättliga föremål. Därför är en hel del av deras muséiföremål nu nytillverkade repliker. Men muséet är ändå väl värt ett besök.

Som på alla andra puebloreservat är man mycket affärsminded och överallt är det fotoförbud om man inte köper ett tillstånd. Det här visar ju tydligt att turismen är en av de få inkomstkällor man har.

ATTENTION
VISITORS
NO PICTURE TAKING
WITHOUT A PERMIT
NO SKETCHING
PAINTING OR ANY TYPE
OF VIDEO TAPING
NO HIKING OR CLIMBING
ANY ROCK FORMATIONS

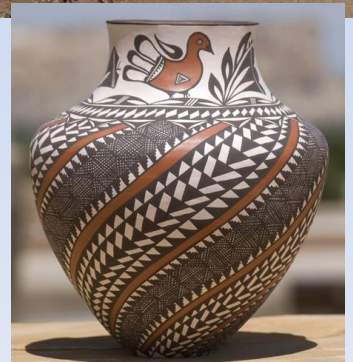
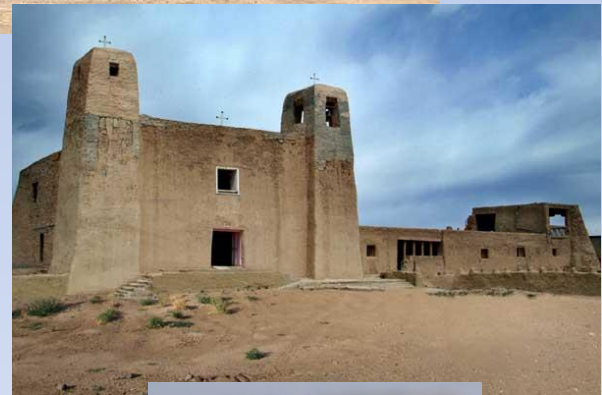

Intrycket man får av besöket i byn uppe på klippan är att det är bättre ordning här än på många andra pueblos. Man har satsat på att hålla rent och prydligt. Och man hade till och med en ung flicka som hela tiden gick efter oss med en plastsäck ifall att de dumma turisterna skulle kasta något skräp omkring sig.

SKY CITY CULTURAL CENTER
& HAAKÚ MUSEUM

Bien Mur Indian Market Center är en relativt nybyggd hantverksaffär intill Sandia Pueblo, öster om staden Albuquerque. Här finns mycket fina saker, men inget är särskilt billigt.

**BIEN
MUR**
Indian Market Center

JEWELRY - POTTERY - ARTS & CRAFTS

Själva butikslokalen är cirkelrund. Antagligen har arkitekten tänkt sig att det skulle föra tankarna till en hogan.

De olika hantverksprodukterna finns samlade i produktgrupper och man förflyttar sig runt i lokalen från den ena produktgruppen till den andra.

En trappa upp finns också en balkong där ännu mera produkter visas upp. Förutom rent hantverk även en hel del målningar.

Utanför sin anläggning har man också en stor inhägnad där pueblon har en egen buffelhjord. Något som annars inte är så vanligt hos puebloindianerna.

Santa Fe är en av de mest kända städerna i USA när det gäller Western Art och indianskt hantverk, men också dans, musik och opera. Staden är dessutom USAs äldsta residensstad, anlagd av spanjorerna redan år 1607. Här finns också den äldsta kyrkan i USA, San Miguel Chappel, som byggdes 1610. Idag är det dock en av de mest stressiga och trånga städerna. Det är en stad som är så gammal att den inte fungerar med dagens folkmängd – cirka 70 000 - och den trafik som den enorma turistströmmen för med sig. Men det är ändå en vacker stad, då man har beslutat sig för att alla hus ska vara uppförda i den spanska stilen av adobe och inga höghus får byggas. Det är dock en stad som har ett problematiskt geografiskt läge. På drygt 2100 meters höjd över havet ligger den i ett kargt och närmast ökenliknande landskap och det här gör att man har ständig brist på vatten.

Det är alltså turismen som staden lever på och överallt ser man konstgallerier, statyer i små parker och hantverksaffärer. På en höjd ovanför staden finns ett antal muséer samlade runt en central plaza, där utställningar och marknader avlöser varandra. Den mest kända handelsplatsen lär nog ändå vara patiogången utanför guvernörspalatset, där lokala indianer varje dag dukar upp sina hantverksalster direkt på trottoaren och säljer till turisterna. En gång om året, det andra veckoslutet i juli, arrangerar man i staden Santa Fe International Folk Art Market, en jättelik marknad för allt vad konsthantverk heter. För den som ändå inte får nog så kan man ta sig till Canyon Road. En hel gata fylld av enbart konstgallerier och konstnärers bostäder. Här finns allt! Det enda som behövs är pengar. Stora pengar.

Eftersom vi inte hade något egentligt överskott på sådana fick vi helt enkelt åka vidare. Och det gjorde vi till den verkliga kontrasten. Santa Rosa, en liten landsortsstad med knappt tretusen innevånare har egentligen inget alls att erbjuda en turist, utom ett antal motell av den enklare typen. Det som är märkligt med den här staden är, att trots att den ligger mitt i ett ökenliknande landskap, så har den ett flertal småsjöar både i och utanför staden. Det beror på att det här finns många hål i den kalkstensplatta som just här ligger ovanpå en större underjordisk vattenbassäng. Så en alldeles rund badsjö som är hela 25 meter djup och med konstant 16 gradigt vatten ligger mitt i staden och är dess största attraktion. Men vi skulle ju som sagt var bara sova.

VI SKULLE JU BARA SOVA...

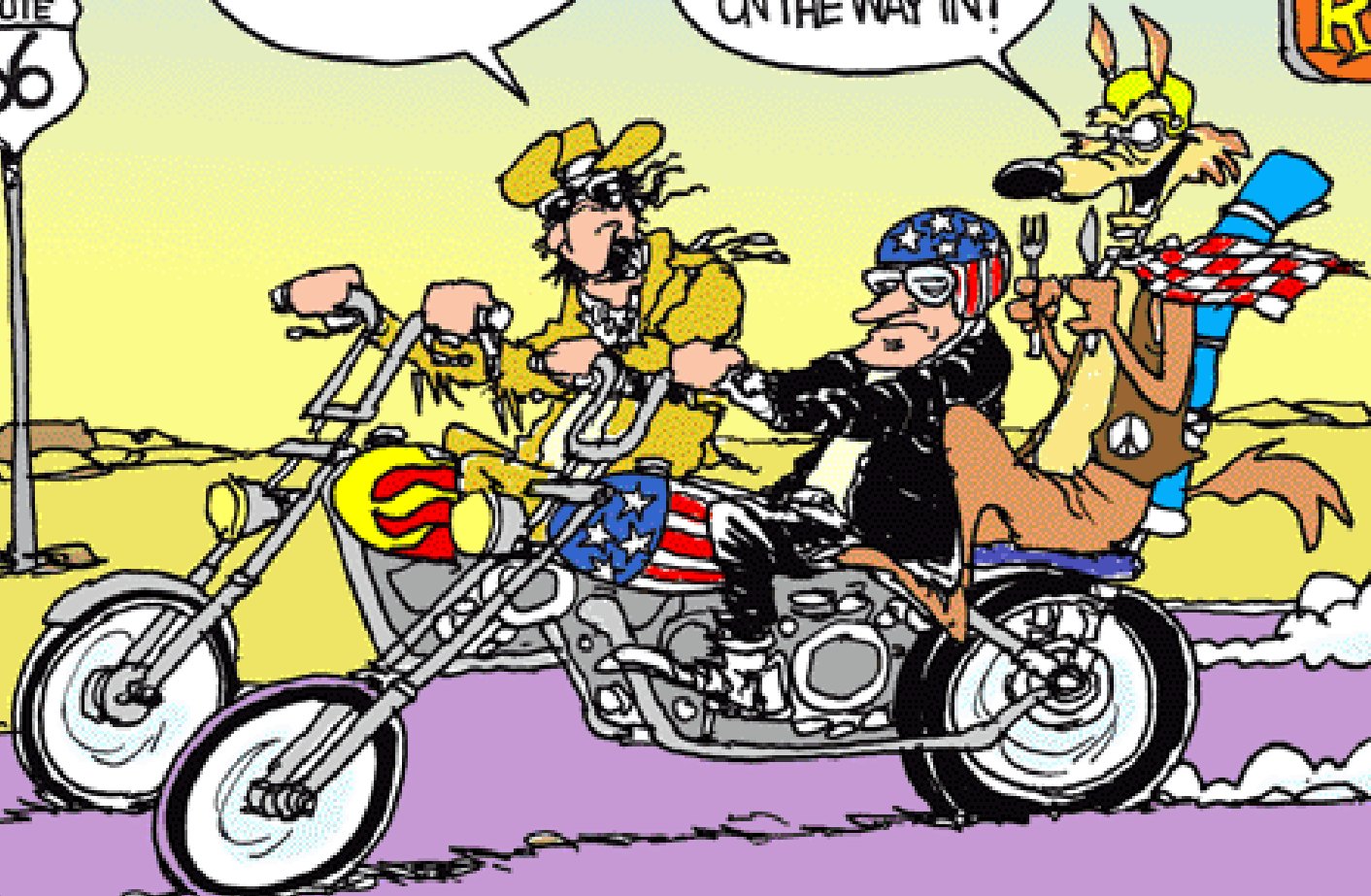
En bild säger som bekant mera än tusen ord, så jag låter bilden tala för sig själv...Santa Rosa, of all places... 2744 innevånare... Men nu har vi i alla fall varit där... Kanske kan det vara symbolen för "Indianklubben i världen" ....

ANTHONY
GUADALUPE COUNTY
COMMUNICATOR

DUDE...THIS
SANTA ROSA IS
A NICE PLACE.

I'LL SAY, DID
YA SEE ALL THE
CATTLE RANCHES
ON THE WAY IN!

RIP DENNIS HOPPER

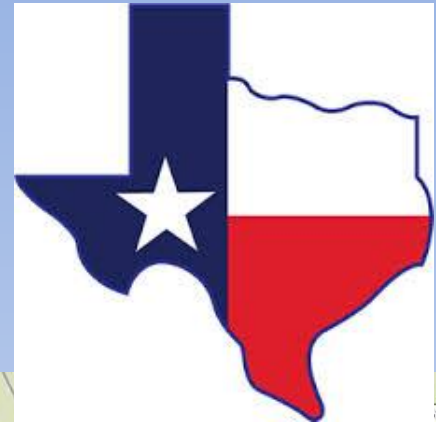
Den här dagen skulle vi ge oss i kast med Texas.
"The Lone Star State".

Men innan dess lite mera av den legendariska
Vilda Västern-historien. I Fort Sumner skulle vi
naturligtvis söka upp Billy The Kids grav. På
samma plats finns också ett alldeles nybyggt
minnesmärke med stort museum över Bosque
Redondo. Mera om det senare.

Ett annat stort museum är Panhandle Plains
Museum i universitetsstaden Canyon, Texas.
Är man så i Texas kan man ju inte åka förbi
"The Big Texan Steak Ranch". Det mest typiska
man kan tänka sig. Störst, bäst och vackrast.
Kommer man inte till himlen så kan man ju
trösta sig med, att man i alla fall har varit i
Texas. För det måste enligt texasborna vara så
nära man kan komma.

Follow us to
TEXAS
★ U S A ★

THE LONE STAR STATE

DAG 15
TISDAG, 16 SEPTEMBER

I den lilla staden Fort Sumner, i östra New Mexico, finns två attraktioner. Den ena är en legendarisk sådan, den andra en djupt tragisk. Här är nämligen platsen där Billy The Kid ligger begravd. Och för att utnyttja affärsmöjligheten kring den legenden så har man naturligtvis inrättat ett museum, som vi då inte kunde undvika att besöka.

OLD FORT SUMNER MUSEUM

Authentic GRAVESITE of BIL

2018

THE MUSEUM

THE GRAVESITE

OF BILLY THE KID

TEXAS

FRONTIER

SE

Straxt intill museet är kyrkogården där legendaren sägs ligga begravd. Att det finns ytterligare en plats som skryter med samma sak hör till i sådana här sammanhang. Men det hela hör ju ändå till historien och sådant måste vi ju bara besöka, när vi nu ändå är här.

Den andra attraktionen är något mycket mera allvarligt. Ett alldeles nybyggt museum ligger bara några hundra meter längre bort. Ett museum som berättar den tragiska och brutala historien om hur åttatusen navajoindianer förvisades hit år 1864.

The story of Bosque Redondo

In the early 1860s while most of the eastern states were concerned with the Civil War, a terrible chapter in American history was beginning in the western territories of Arizona and New Mexico. These exhibits tell the story of what happened to thousands of Navajo and Mescalero Apache people at a place called *Bosque Redondo*. It is a story of conflict, suffering and death. It is also a story of strength, survival and new beginnings.

These exhibits begin with a look at what life was like for the Navajo and Mescalero Apache in the mid-1800s before Bosque Redondo. They continue and tell the story of the dark days of suffering, when sickness and death seemed to be the only future for the native people. In the end, however, we see how the endurance, courage and spiritual strength of these two cultures allowed them to emerge from Bosque Redondo and become admired and proud people.

Förvisades till något som var ett rent
koncentrationsläger, där indianerna svält, blev
sjuka och dog i stora mängder

Så passerade vi gränsen till Texas. The Lone Star State. Den fullständiga självständighetens paradiset på jorden, enligt texasborna själva. Åtminstone så länge som allting sker enligt de egna önskemålen.

Vårt första stopp i Texas gjorde vi i universitetsstaden Canyon, där det stora museet Panhandle Plains Museum är beläget på själva universitetsområdet. Ett museum som berättar historien för områdets utveckling alltifrån förhistorisk tid och till nutid. Ett museum som har stora arkiv med historiskt material. Man kan slå upp vilken fackbok som helst om indiankrigen och Västerens historia så finner man sida upp och sida ner med referenser till det här museet.

PANHANDLE - PLAINS
HISTORICAL SOCIETY
19-MUSEUM-32

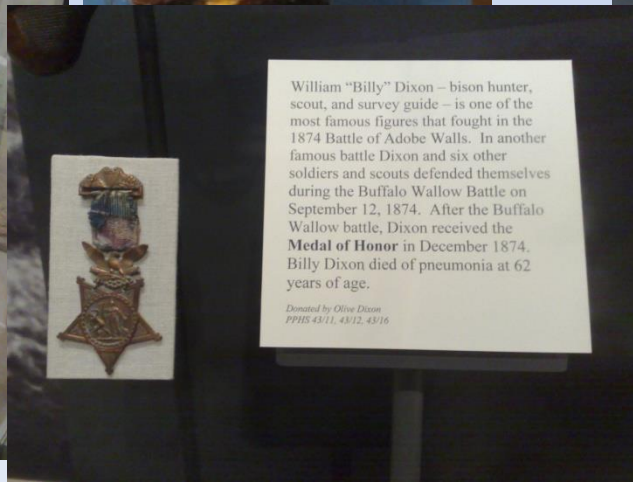
PANHANDLE - PLAINS
HISTORICAL SOCIETY
19-MUSEUM-32
Dedicated to the History of the Panhandle of Texas

STATE OF TEXAS
HISTORICAL SOCIETY
19-MUSEUM-32
Dedicated to the History of the Panhandle of Texas

Här finns alltså även en hel del föremål kopplade till historien om kampen med indianerna. Här hittar man en hel del utställningsföremål som berättar om konflikten mellan buffeljägarna och comancheindianerna vid Adobe Walls 1874, dit vi ska ta oss lite senare. Här i muséet kan man se medicinmannen Isatais lans, sköld och huvudbonad, samt Quanah Parkers fjäderskrud. Här finns också Billy Dixons tapperhetsmedalj, som han fick av myndigheterna för sina insatser i samband med en annan strid med indianer.

Alldeles utanför staden Amarillo, som är ett centrum för handel med boskap, finns en mycket speciell restaurang. Big Texan Steak Ranch, är en restaurang som lockar med att om du kan äta upp en stek på 72 oz = 2,04 kg, inklusive tillbehör, på mindre än en timme, så behöver du inte betala något alls. Flera än 50 000 har försökt. Färre än 9 000 har lyckats. Bland de som lyckats var en 69-årig mormor! Den som varit snabbast var en sibirisk tiger som fixade det på 90 sekunder!

THE PUBLIC IS INVITED
COME ONE COME ALL

THE BIG TEXAN

WORLD FAMOUS
FOR STEAKS

FREE
the **BIG TEXAN**
STEAK RANCH
72 OZ. STEAK
MOTEL · OPRY
ONLY in Amarillo, Texas

THE BIG TEXAN

FREE LIMO
TO & FROM THE BIG TEXAN
HOME OF THE FREE 72oz STEAK

Det här är naturligtvis något som är typiskt amerikanskt och kanske man till och med kan säga typiskt Texas, där allt ska vara störst, starkast och vackrast. Allt annat ska då naturligtvis vara stort. Som ölglasen till exempel. Till maten kan man sedan också avnjuta äkta countrymusik, framförd av tre äldre gentlemen, som naturligtvis går runt bland borden och samlar in sin dricks. Som tur var för oss mera normala människor så finns det pensionärspportioner också.

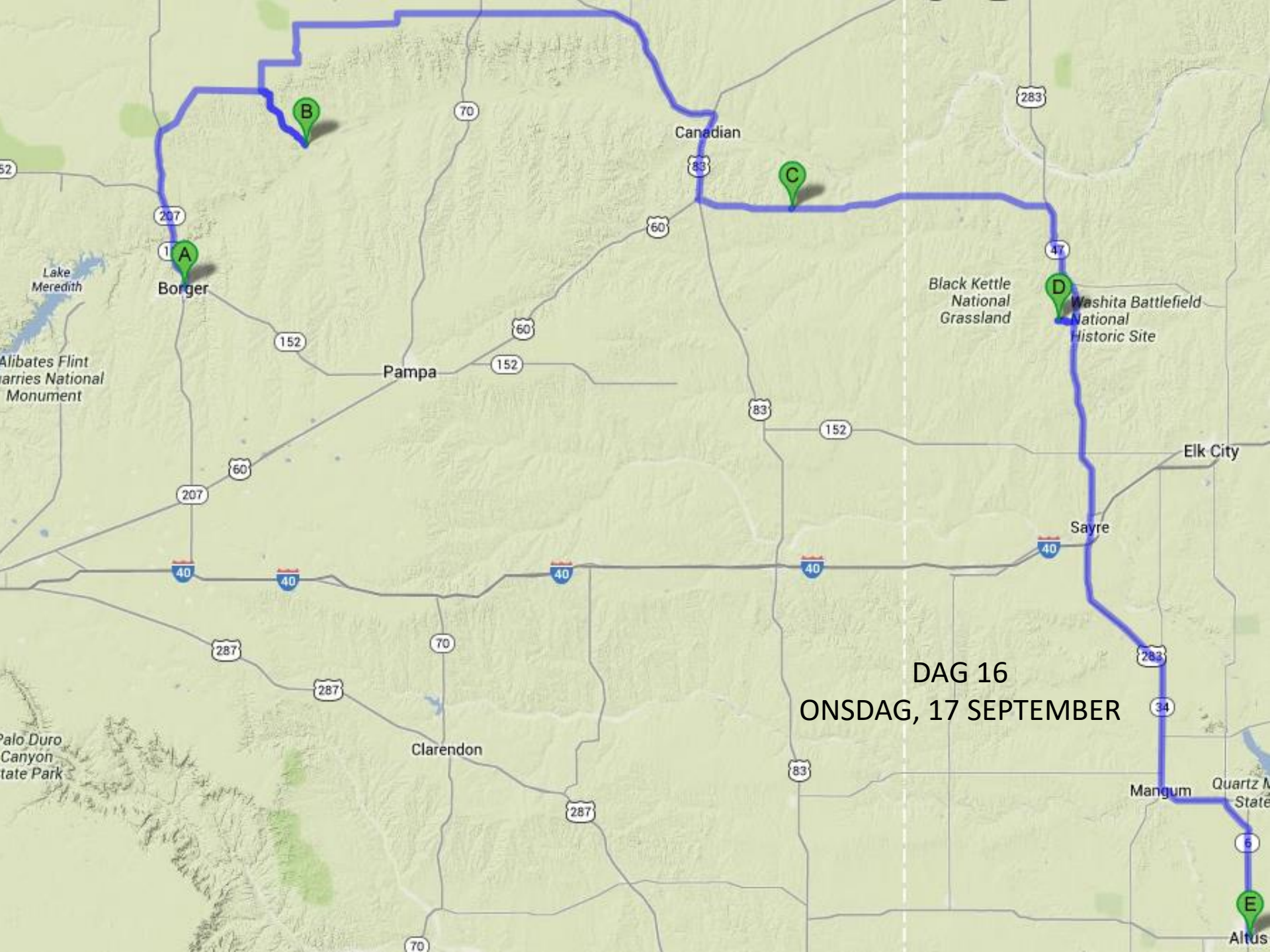
Efter kvällsmaten satte vi oss i bussen igen och med en riktig Texas solnedgång i väster, åkte de sista milen upp till oljestaden Borger, som skulle bli vår övernattningsplats.

Ny dag, nya äventyr. Nu kan vi säga att vi definitivt har lämnat Sydvästern bakom oss. Nu sträcker vi ut mot den södra prärien och tar upp frågorna om krigen med prärieindianerna. Det första målet är Adobe Walls. Platsen där först Kit Carson hade en drabbning med över 1400 comancher, kiowa och prärieapacher i november 1864. En drabbning som så när hade slutat med en katastrof, men som Carson med stor skicklighet lyckades manövrera sig ur. På en plats i närheten inträffade tio år senare ytterligare en mycket dramatisk strid mellan en grupp buffeljägare och flera hundra comancheindianer. Den platsen ska vi besöka. Sedan var det meningen att vi också skulle söka upp platsen där kapten Wyllys Lymans vagntåg samma år blev utsatt för en fem dagar lång belägring från samma indianer. En plats som vi dock inte nådde fram till. Dagens sista stopp var däremot inte svårt att nå fram till.

Platsen för den omtalade striden vid Washita River 1868. Efter en lång dag avslutar vi så i staden Altus, i Oklahoma.

A
Borger

B

C

D
Washita Battlefield
National
Historic Site

E
Altus

DAG 16
ONSDAG, 17 SEPTEMBER

Alibates Flint
Quarries National
Monument

Black Kettle
National
Grassland

Palo Duro
Canyon
State Park

207

1

152

70

60

152

60

83

152

207

60

40

40

40

40

287

70

287

Clarendon

287

83

283

34

Mangum

6

Altus

Canadian

Pampa

Sayre

Elk City

Quartz M
State

Lake
Meredith

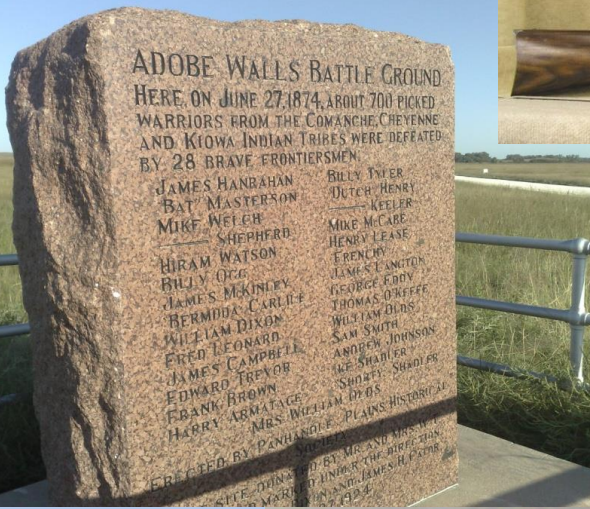
Men först alltså platsen för den andra striden vid Abohe Walls. Efter åtskilliga kilometer på en smal och krokig grusväg når vi fram till platsen där tjugoåtta buffeljägare 1874 belägrades i ett par dagar av Quanah Parkers 700 comancheindianer, som eggade av medicinmannen Isa-Tai, anföll deras basläger om och om igen.

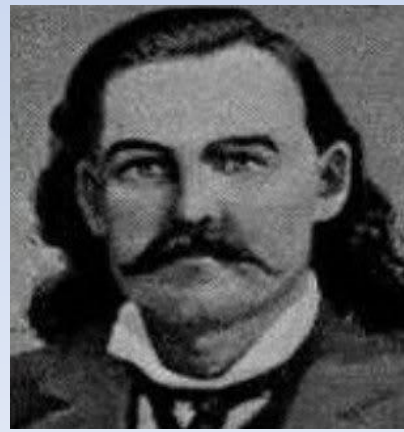

Men buffeljägarna, med Billy Dixon i spetsen, höll stånd i sina hus och Quanah Parker fick till slut ge upp, sedan buffeljägarnas tunga beväpning visat sig vara ett för svårt motstånd. Här finns i dag tydliga minnesstenar som berättar om händelsen.

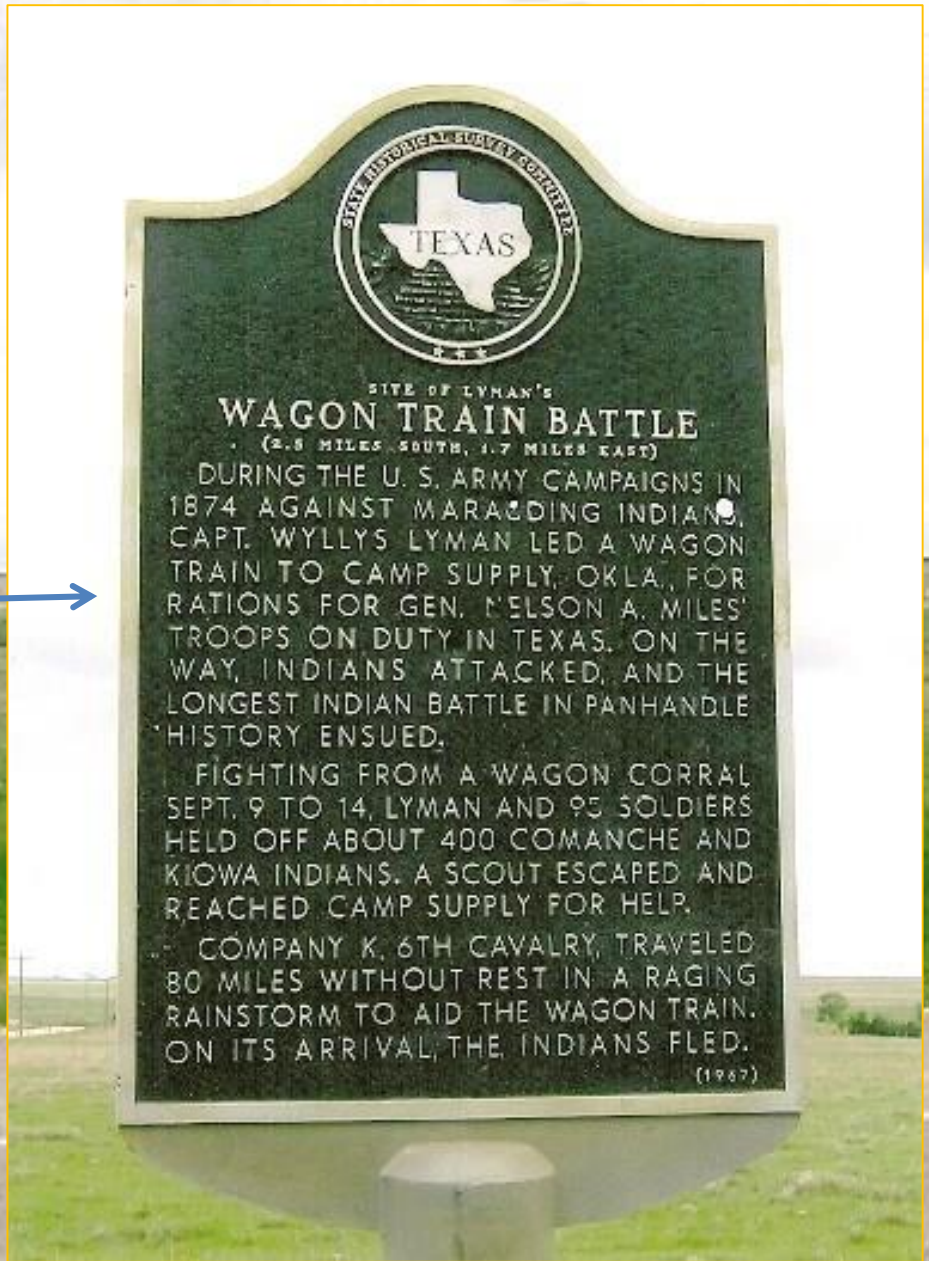
SHARPS BIG FIFTY

ADOBE WALLS 1874

Vår tanke var sedan att även söka upp platsen för indianernas fem dagar långa belägring av kapten Wyllys Lyman och hans 95 man starka vagnståg. Ett vagnståg som hade varit på väg med förnödenheter till trupperna i fält. Vi gav också ut på den smala och gropiga grusvägen. Det skulle vara nästan sju kilometer ut till platsen. Men väglaget var så dåligt, efter ett regn, att vi blev rädda för att fastna här. Så vi fick ge upp halvvägs ut i terrängen, när vi hittade en plats där vi kunde vända bussen.

Nästa plats kan man däremot inte missa.
Washita Battlefield är idag ett "National
Historic Site", med ett alldeles nytt Visitor
Center och museum, som berättar historien.

THE BATTLE OF THE WASHITA

1868

BLACK KETTLE

GEORGE A. CUSTER

THE BATTLE OF THE WASHITA, A MAJOR ENGAGEMENT IN THE PLAINS INDIAN WAR WHICH ESTABLISHED THE WESTERN EXPANSION OF THE UNITED STATES WAS FIGHT ON THIS SITE. COL. GEORGE A. CUSTER'S COMMAND OF 500 TROOPERS FROM THE 7TH CAVALRY AND A DETACHMENT OF SCOUTS INCLUDING THE FAMED BEN CLARK AND THE OSAGE, HARDROPE, DESTROYED CHIEF BLACK KETTLE'S CHEYENNE VILLAGE HERE ON NOV. 27, 1868.

BLACK KETTLE, PEACE LEADER OF THE SOUTHERN CHEYENNES HAD SOUGHT MILITARY ASSURANCE THAT HE WOULD NOT BE ATTACKED HERE. THERE WERE IN HIS CAMP HOWEVER, YOUNG MEN WHO HAD TAKEN PART IN WAR PARTIES RAIDING IN KANSAS.

CUSTER'S COMMAND LEFT CAMP SUPPLY ON NOVEMBER 23. HIS SCOUTS LOCATED THE CHEYENNE VILLAGE ON THE NIGHT OF NOVEMBER 26, AFTER A FORCED MARCH THROUGH A BITTERLY COLD BLIZZARD AND DEEP SNOW. CUSTER DEPLOYED HIS COMMAND TO SURROUND THE VILLAGE, AND AT DAWN, WITH THE REGIMENTAL BAND PLAYING "GARY OWEN," SWEEP IN TO ATTACK THE SLEEPING CHEYENNES.

THE NUMBER OF INDIANS KILLED IN THE FIGHTING IS A POINT OF CONTROVERSY. CUSTER CLAIMED 103 WARRIORS, IN THE REPORT TO THE SECRETARY OF THE INTERIOR (1869-70) CHEYENNES SET THE TOTAL AT 13 MEN, 16 WOMEN, AND 9 CHILDREN, INCLUDING BLACK KETTLE AND HIS WIFE.

CAPTAIN LOUIS HAMILTON, GRANDSON OF ALEXANDER HAMILTON, WAS ONE OF TWO OFFICERS KILLED, MAJOR JOEL ELLIOTT AND A SQUAD OF TROOPERS IN PURSUIT OF FLEEING CHEYENNES WERE TRAPPED ON SERGEANT MAJOR CREEK, BEYOND A MILE FROM THE VILLAGE, AND KILLED TO THE LAST MAN. THE CHEYENNE LODGES AND WINTER SUPPLIES OF FOOD AND BUFFALO ROBES WERE BURNED, WHILE 875 OF THEIR HORSES WERE SLAUGHTERED. AT NIGHTFALL, THE CAVALRY RETURNED TOWARD CAMP SUPPLY, WITH 53 WOMEN AND CHILDREN CAPTIVES.

Historien om hur general Custer och hans 7:e Kavalleriregemente en smällkall novembermorgon, 1868, överraskande angrep ett totalt oförberett cheyenneläger vid Washitafloden. Ett läger tillhörande ledaren Black Kettle. Samme ledare som hade drabbats fyra år tidigare uppe vid Sand Creek, där vi alltså började vår resa, om ni minns. Men den här gången hade inte Black Kettle samma tur som då, utan han och hans hustru var bland de nästan hälften av lägrets 250 innevånare som efter striden låg döda i snön.

GEORGE A. CUSTER

BLACK KETTLE

Idag finns här gott om information och olika minnesmärken. Här finns också gångstigar där man kan gå ut på slagfältet och läsa på instruktiva informationstavlor hur det gick till. Och hela berättelsen om händelsen finns nerskriven i inplastade informationshäften som man kan bära med sig när man ger sig ut på slagfältet.

A Clash of Cultures

At dawn on the morning of November 27, 1868 the noise and chaos of a US Cavalry attack interrupted the peaceful quiet of the scene you see before you. When the sun set that evening approximately 40 Cheyenne men, women and children and 22 soldiers were dead and the Southern Great Plains was a very different place.

The sound of hundreds of army horses crunching through the ice-covered snow alerted the camp of Moxstaveto (Chief Black Kettle) that something was wrong. With a woman's scream and a gunshot, the soldiers knew that they had been discovered and the charge into the village began. In the initial attack Black Kettle and his wife, Medicine Woman Later (Nácheese) climbed on a horse tied near their lodge and started to ride downstream. Almost immediately they were shot from their horse, falling dead into the icy waters of the Washita River.

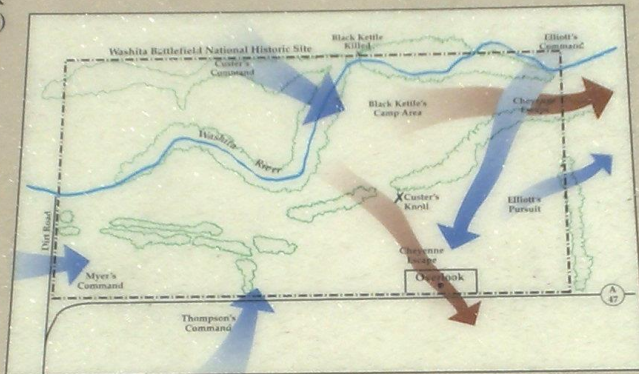

Chief Black Kettle

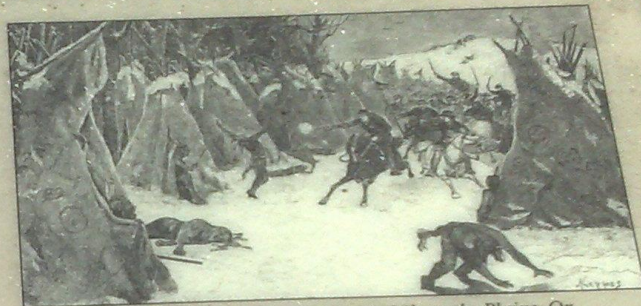
Lieutenant Colonel
George Armstrong Custer

Custer rode through the village, reporting later that he killed one warrior as he made his way to the hill that overlooks the village. From there, he gave orders to his troops, watched as they rounded up Cheyenne women and children as prisoners, and burned the camp and all its contents. The attack had lasted less than 30 minutes.

As the sun climbed overhead, the hills to the north were soon covered with warriors from other villages downstream. These Arapaho, Cheyenne, Kiowa and Comanche warriors watched in horror as the soldiers shot and killed over 800 horses and ponies belonging

Cheyenne prisoners from Washita at Ft. Hays, Kansas, Spring of 1869.

Lithograph "The Battle of Washita" in *My Life on the Plains: Or, Personal Experiences with Indians*, by George Armstrong Custer, University of Oklahoma Press

to Black Kettle's camp. This was done to prevent their use by the other tribes and to serve as a warning not to raid into Kansas. Moving Behind (Nahotamaèn), a young girl hiding in the grass and snow, said later that it sounded like humans crying as the ponies were shot and slowly died.

Running low on ammunition and realizing that he was in danger of being surrounded Custer marched his command downstream towards the other camps. With the warriors thinking their own villages were in danger they retreated and Custer turned around and left the field. Now all that was left in the fading light was the smoldering remains of a camp, the dead and dying

The captives were taken to Kansas and soon the nomadic ways of the Southern Plains tribes would be gone forever.

Washita Battlefield National Historic Site was created in 1996 to preserve this important site. The mission of the National Park Service is to preserve America's cultural and natural heritage for present and future generations to provide educational opportunities for all people.

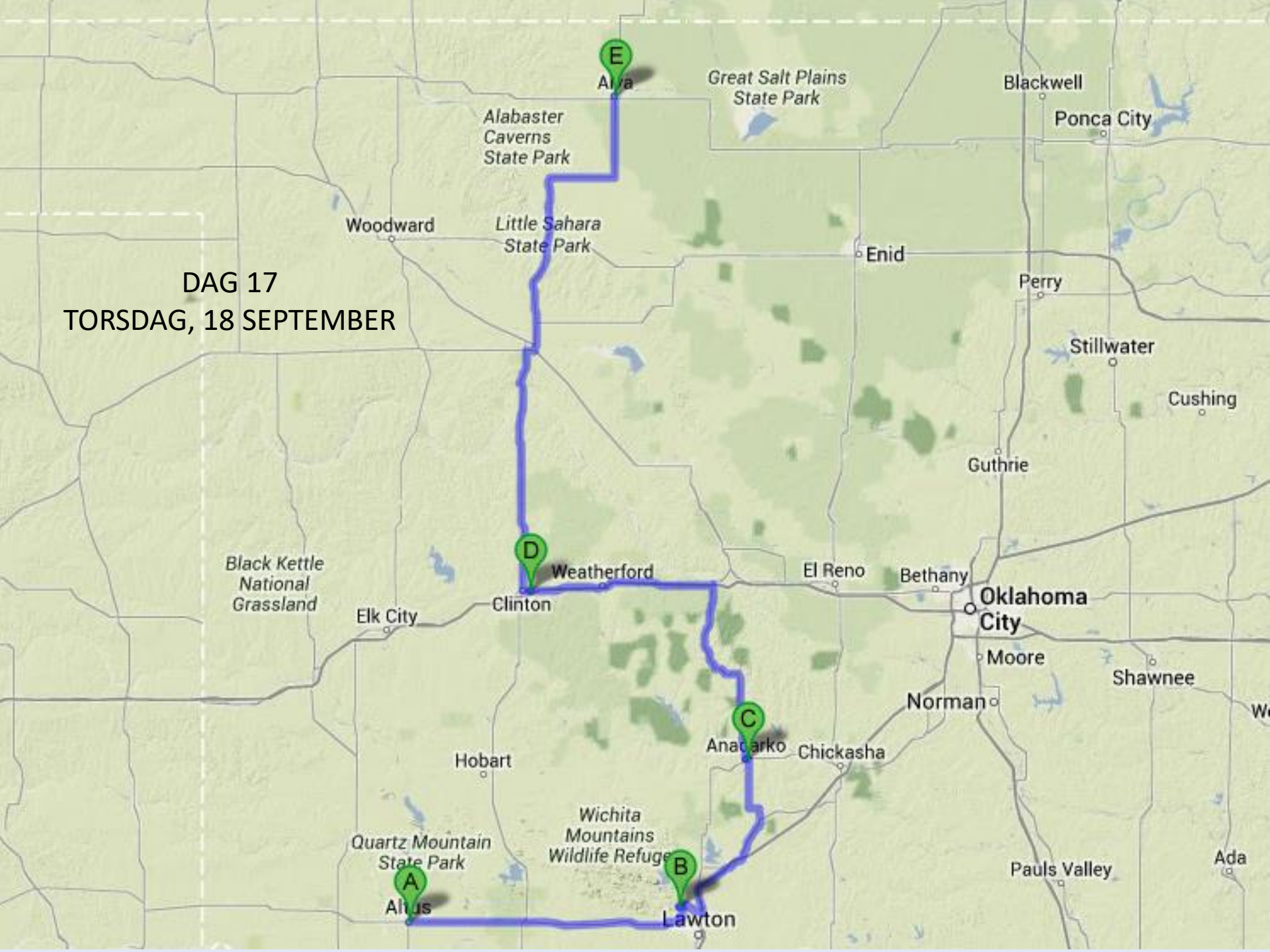
Och inne i museet finns mera informationsmaterial som hjälper till att ge en bild av den ohyggliga striden. Och man kan se en mycket bra film om striden. Det här är en plats som manar till eftertanke och reflektion. Fina muralmålningar på muséets väggar ger ytterligare information om hur det kan ha sett ut när soldaterna stormade in i lägret.

Härifrån påbörjade vi vår återfärd mot nordväst och vår slutpunkt, Denver, varifrån vi hade börjat sexton dagar tidigare. Men ännu hade vi några platser att besöka och den här dagen började med ett besök på en militärpost som än i dag är i bruk. Nämligen Fort Sill, arméns artilleriskola. Men vi var här huvudsakligen för att besöka två olika krigskyrkogårdar som ligger inne på området, samt områdets museum. Nästa stopp var också ett museum. Southern Plains Indian Museum i staden Anadarko. Därifrån till Sydcheyennernas kulturcentrum utanför småstaden Clinton, för att så småningom rulla in i den lilla staden Alva, där vi hade bokad övernattnig.

DAG 17
TORSDAG, 18 SEPTEMBER

Fort Sill, en plats väl känd och förknippad med den gamla indiankrigshistorien från 1860- och 70-talen. Och alltså fortfarande i bruk. Nu som arméns artilleriskola. Här kommer man naturligtvis inte in hur som helst. Men vi var föraviserade och efter diverse kontroller släpptes vi in på det stora området.

Vi hade avtalat med muséets chef, Towanna Spivey, att han skulle visa oss runt i museet och bland de gamla byggnaderna, vilket han gjorde med sådan entusiasm att vi var tvungna att säga till honom att vi tyvärr inte hade hela dagen på oss.

Sitting Bull holding the pipe

Our transparent photo superimposed over above photo

Our color photo made transparent

Our color photo

FORT SILL MUSEUM

MUSÉETS DIREKTÖR
TOWANA SPIVEY
GUIDADE OSS RUNT
OCH VISADE OSS EN
PIPA SOM TILLHÖRT
SITTING BULL

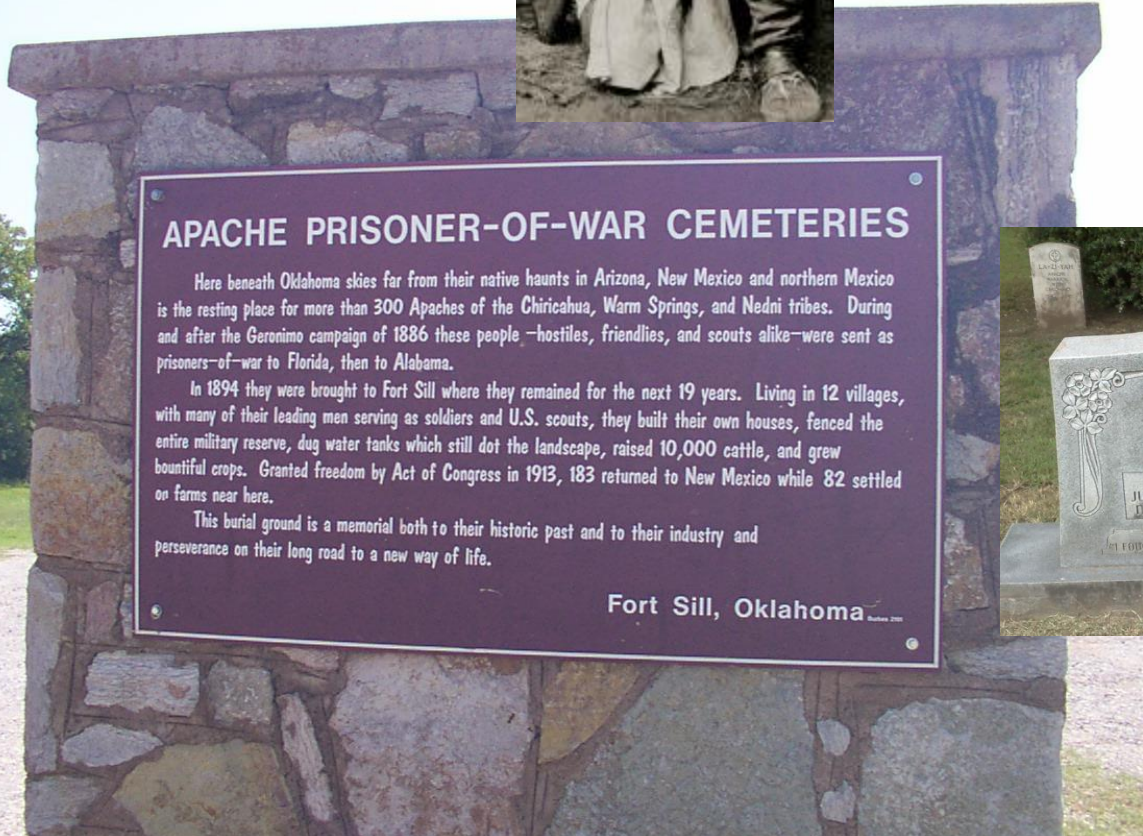
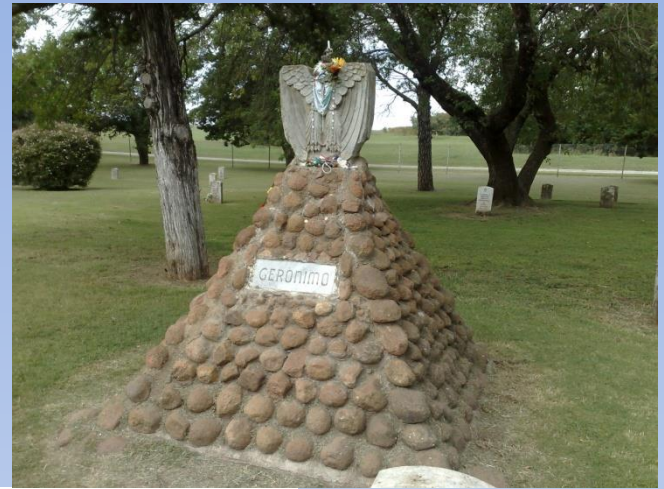
Det vi var mest intresserade av, förutom muséet, var den stora krigskyrkogården, där flera av de kända indianska ledarna från den här krigstiden, ligger begravda. Här var det att gå runt bland gravstenarna och leta upp dem, den ena efter den andra. Kicking Bird, Satanta och Quanah Parker bland många andra.

KRIGSKYRKOÅRDEN PÅ FORT SILL

På området finns sedan ytterligare en begravningsplats. Här är det fråga om de apacher som var internerade här som krigsfångar efter att striderna i Arizona hade avslutats under sent 1880-tal. Här finns många av de kända krigarnamnen på stenarna. Men mest uppmärksamhet drar nog som regel Geronimo.

Southern Plains Indian Museum, i Anadarko, Oklahoma, är ett fint museum, som jag tyvärr inte hann att se så mycket av då personalen här var så intresserade av vår Indianklubb att jag blev upptagen av alla deras frågor medan resten av gänget gick runt i muséet.

Hos Sydcheyennerna i Clinton fick jag dock vara med på allt. Här togs vi emot av Lawrence Hart, en av cheyennernas nuvarande fyra överhövdingar, som höll en liten föreläsning för oss, innan hans hustru visade oss runt i muséets samlingar, med många fina saker.

CHEYENNE CULTURAL CENTER CLINTON, OKLAHOMA

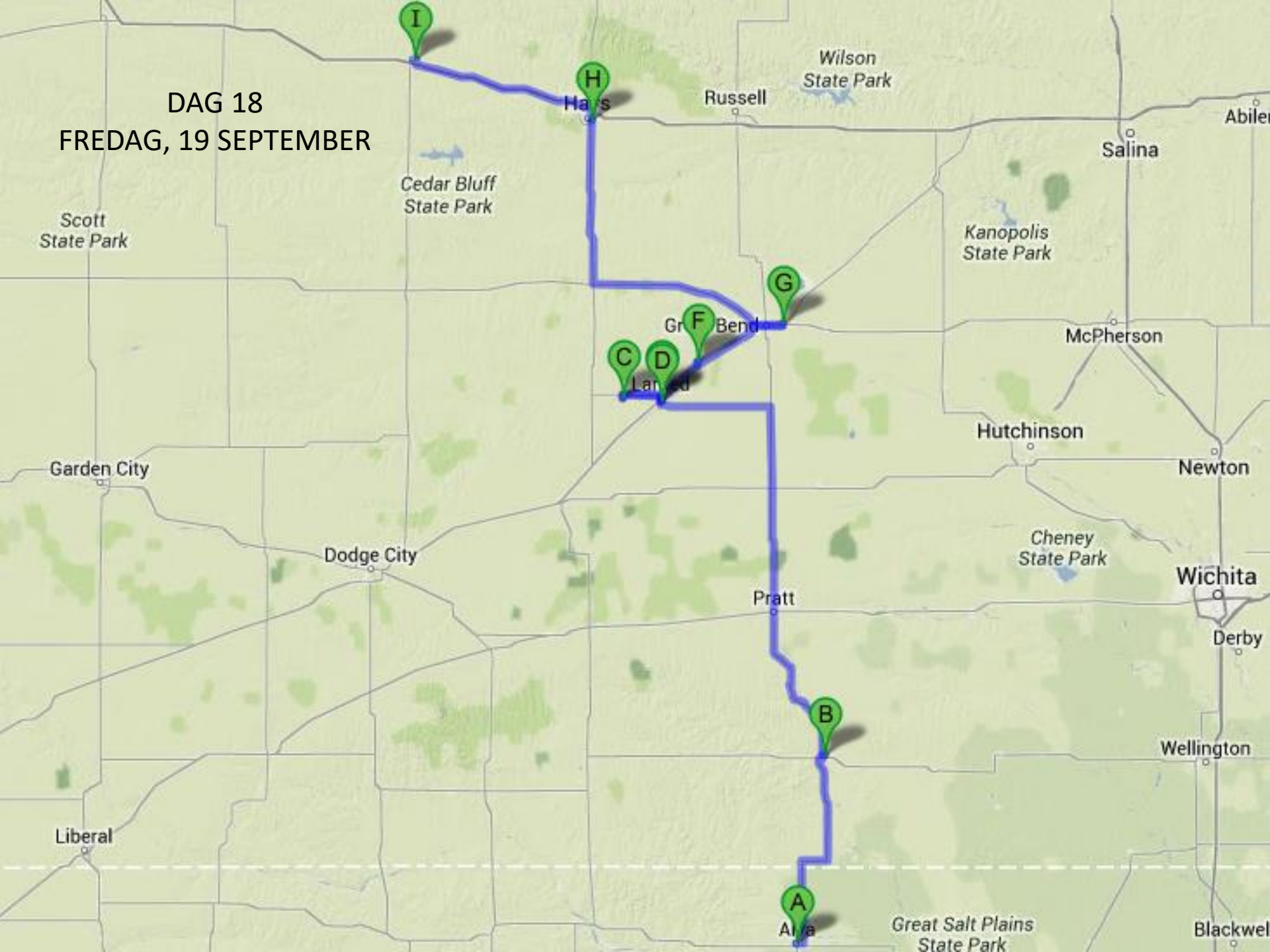
HEAD CHIEF
LAWRENCE HART

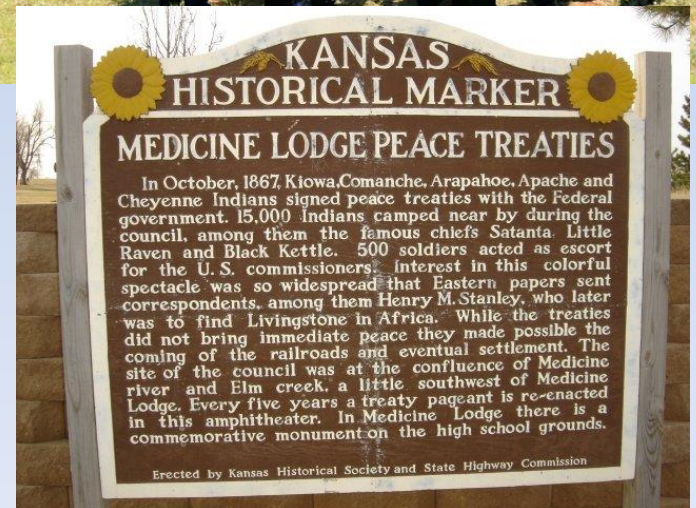
Vår näst sista busstursdag skulle ta oss till ytterligare ett antal gamla militära fort, som nu fungerar som muséer. Den första anhalten var platsen där det omtalade fredsfördraget vid Medicine Lodge undertecknades 1868. Här blev det dock en liten miss. En av få under den här resan. Nästa stopp var dock inga problem. Det stora och mycket väl bevarade Fort Larned blev ett bra besök. I staden Larned passade vi också på att besöka Santa Fe Trail Center, ett litet museum, som berättar historien om den välkända transportleden. Efter ännu en hamburgare inne i staden bar det iväg till Pawnee Rock och sedan till platsen där Fort Sarah en gång låg. Vårt sista besök var sedan ytterligare ett fort. Fort Hays, ett av de fort där general Custer och hans 7:e kavalleri har varit stationerade. Dagsetappen tog sedan slut i staden med det konstiga namnet – WaKeeney.

DAG 18
FREDAG, 19 SEPTEMBER

Platsen för undertecknandet av fredsfördraget vid Medicine Lodge skulle ha varit ett intressant besök. Men tyvärr fungerade det inte. Trots att byn Medicine Lodge inte är så stor, hade man ordnat med vägarbeten som gjorde att vi inte kom in i parken där platsen för undertecknandet av avtalet ligger. När vi dessutom, efter lite kringelikrokande, kom fram till repliken av fortet så var det låst och tillbommat och vi fick veta att personalen var på semester. Så kan det vara när man kommer efter att turistsäsongen är över. Här är annars en plats där man på sommaren spelar upp ett intressant teaterspel som handlar om indiankrigen och fredsavtalet. Men då får man alltså se till att komma under turistsäsongen.

Så det var bara att hasta vidare till Fort Larned. En av de allra största av alla restaurerade militärposter som nu är öppna för besök. Och det här är en väl återuppbyggd anläggning, där man normalt träffar på guider klädda som man var på den tiden när det begav sig. Nu hade vi lite otur med det också, då det just den här dagen var ett symposium för muséepersonal, där de flesta deltog. Så vi fick klara oss själva, vilket naturligtvis inte var så svårt.

Men det tog sin tid, då det är stora avstånd här, om man ska springa runt till alla byggnader och se alla samlingar av vapen och utrustning och dessutom leta igenom alla bokhyllor inne i deras giftshop. Men fint var det. Och många intressanta böcker. Man får kanske börja fundera över vad man kan kasta av kläder och annat obehövt innan man ska packa väskorna för hemresan. Det kostar ju rätt så mycket med baggageövervikt numera.

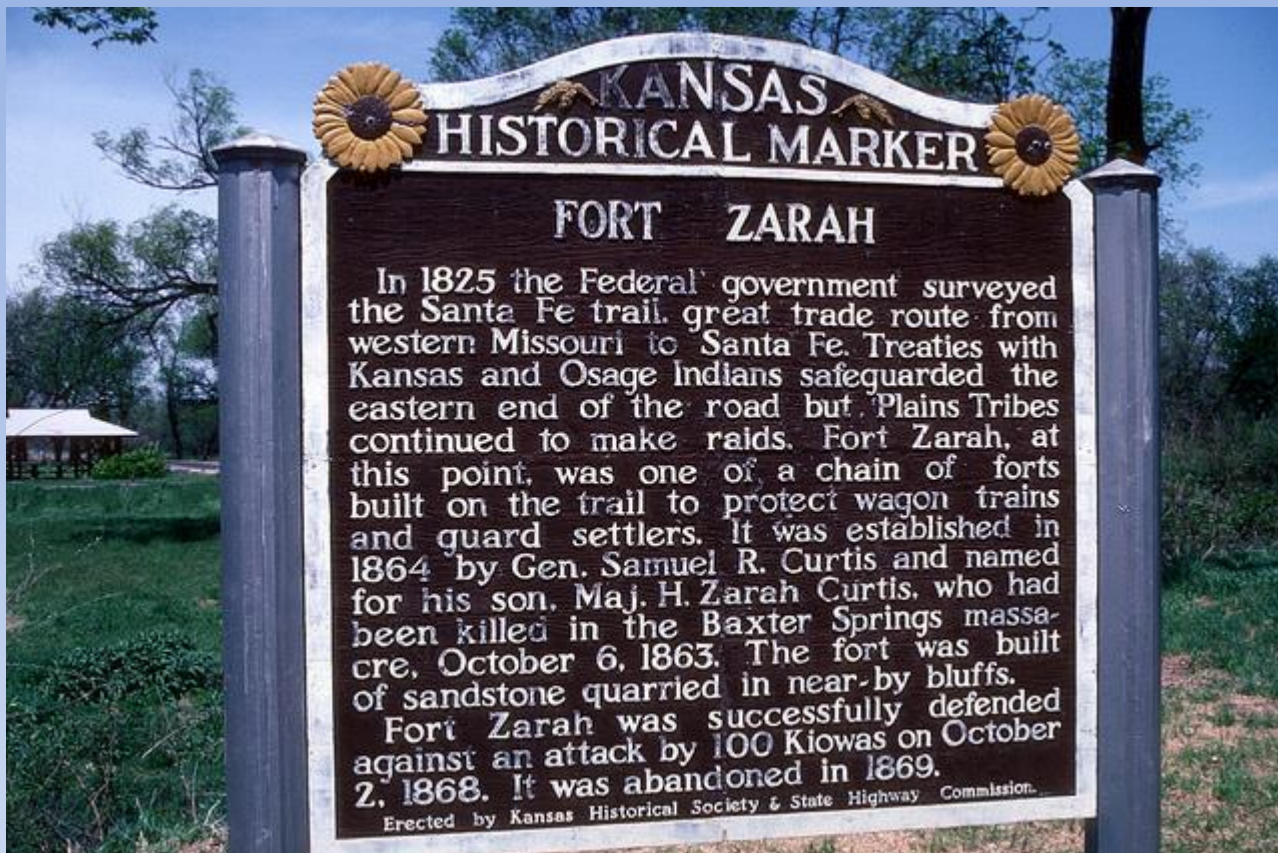

Sedan blev det också ett kort besök vid Santa Fe Trail Center, i andra änden av staden Larned, innan vi slängde i oss en hamburgare och körde vidare.

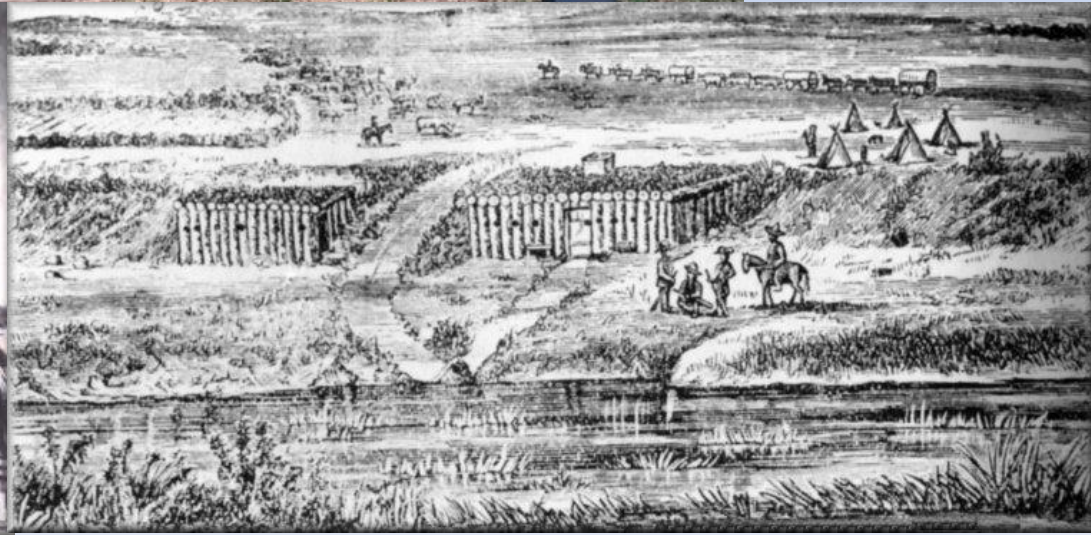
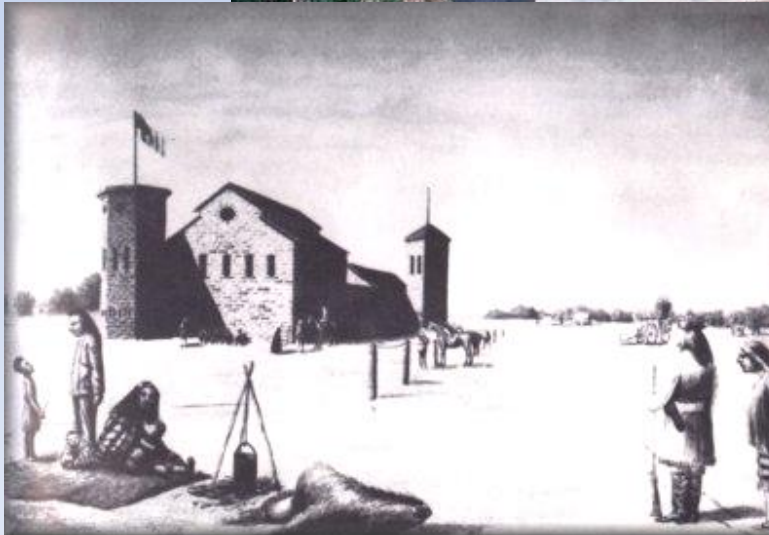

Vidare mot platsen där Fort Zarah en gång låg.
Här finns dock inget kvar av byggnaderna. Bara
minnesstenar och en lite park. Så här spillde vi
inte så mycket tid.

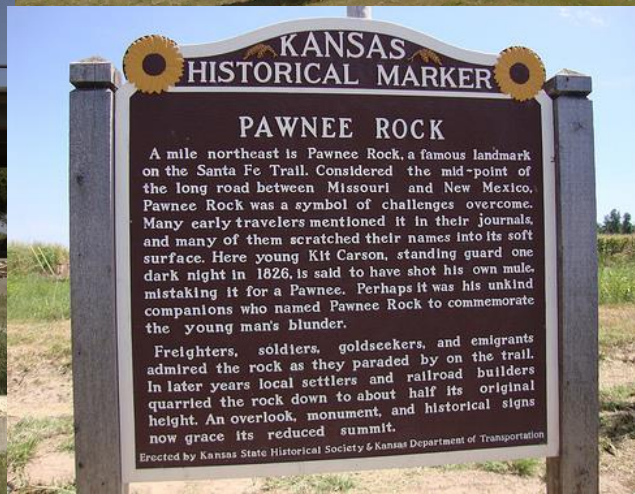
In 1825 the Federal government surveyed the Santa Fe trail, great trade route from western Missouri to Santa Fe. Treaties with Kansas and Osage Indians safeguarded the eastern end of the road but Plains Tribes continued to make raids. Fort Zarah, at this point, was one of a chain of forts built on the trail to protect wagon trains and guard settlers. It was established in 1864 by Gen. Samuel R. Curtis and named for his son, Maj. H. Zarah Curtis, who had been killed in the Baxter Springs massacre, October 6, 1863. The fort was built of sandstone quarried in near-by bluffs. Fort Zarah was successfully defended against an attack by 100 Kiowas on October 2, 1868. It was abandoned in 1869.

Erected by Kansas Historical Society & State Highway Commission.

Pawnee Rock är ett välkänt landmärke längs efter Santa Fe-leden. Det är en märklig klippformation mitt ute på den annars helt platta Kansas-slätten. Men det var inte bara det som gjorde att platsen ofta omnämns i alla vägfarares journaler. Platsen betraktades nämligen som ett vägmärke för att man nu hade avverkad halva resvägen. I äldre tider hade höjden ofta varit en spaningspunkt för traktens indianer, då man härifrån kunde se långt i alla riktningar.

Idag ser inte kullen så mycket ut för världen. Men tidigare var den dubbelt så hög och kunde då ses från långt håll. Men lokala nybyggare och järnvägsbyggare tog sten härifrån under sent 1800-tal och idag har alltså höjden förlorat mycket av sin ursprungliga karaktär. Den både klumpiga och fula plattformen man har byggt på kullen ska markera klippans ursprungliga höjd.

Marking the Rock

Pawnee Rock changed very little for ten thousand years. The hill was grass-covered with a fifty-foot-high face on the southeast side in front of you. Wind, water, and vegetation slowly eroded the stone.

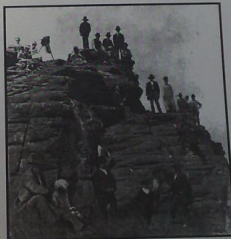
Pawnee Rock, as sketched by Ado Hunnius in 1867

But Pawnee Rock has changed. The top of Pawnee Rock once was as high as the observation platform on top of the stone shelter behind you. In the late 1800s this site was quarried for building materials. Trees and the road to the top have been added. At the rim of the rock cannon barrels once rested on two concrete bases.

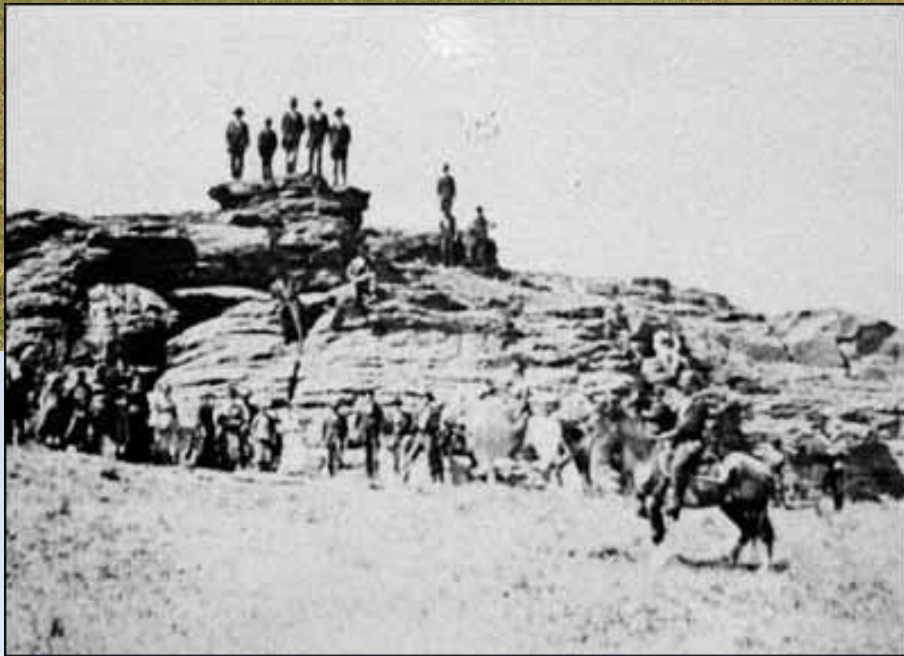
People have enjoyed the vistas from Pawnee Rock for thousands of years. Only recently have we left our mark. Hundreds of people have carved their names into the sandstone.

I cut my name, among the many hundreds inscribed on the rock and many of whom I knew.

Susan Magoffin,
Traveler on the
Santa Fe Trail
July 4, 1846

Some of these carvings are historic and need to be protected. PLEASE DO NOT DEFACE THE ROCK.

Dagens sista besök var så ytterligare ett välbekant fort från indiankrigens dagar. Fort Hays, vid Big Creek, en biflod till Smoky Hill River, var ytterligare ett av de fort som är förknippade med general Custer och hans 7:e Kavalleri, som en tid var stationerade här. Namnet har fortet fått efter general Alexander Hays, en Nordstatsgeneral som dödades i "the Battle of the Wilderness", 1864.

This photo of Fort Hays, probably taken in June of 1867, looks southeast across the parade ground. The stone buildings in the center of the picture were a mess hall and kitchen. Log huts on three sides of the parade ground were soldiers' quarters. One of two officers' quarters appears at the extreme right.

Alexander Hays, a native of Pennsylvania, graduated from the United States Military Academy at West Point in 1844. In 1846 he took part in numerous engagements during the Mexican-American War. His actions resulted in his promotion to first lieutenant "for gallant and distinguished service." After nearly four years of active service, Lieutenant Hays resigned from the army in 1848.

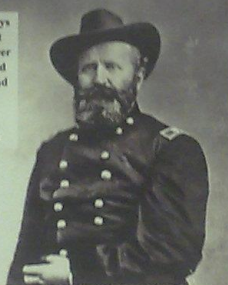
Thirteen years later in 1861, when the Civil War began, Alexander Hays once again joined the Union army as a captain. As a result of his actions in several battles he was promoted to brigadier general of United States Volunteers.

At Gettysburg in July 1863, he commanded troops and was one of the heroes of that momentous battle. On that day, his division captured 10,000 Confederate battle flags.

In May 1864 in eastern Virginia, General Hays received what would be his final battle. General Ulysses S. Grant, in command of the Union army, ordered his command to move through a tangled mass of underbrush, timber, and brushy woods, and meet the southern army under General Robert E. Lee. Rather than wait, Lee attacked the Union forces while they were bogged down in this difficult terrain. On May 3, the second day of the four-day battle, General Hays was in command, at the head of his command. He had stopped to offer a word of encouragement to his men when he was shot in the head and killed. General Hays was buried in Allegheny Cemetery in Pottsville, Pennsylvania.

General Alexander Hays

General Hays "was a most gallant officer ready to lead his command wherever ordered."
General Ulysses S. Grant

General Alexander Hays, 1819-1864

"General Hays took a rebel flag, and two of his staff...each with a captured flag, rode down in front of his command and in the rear, trailing the rebel colors in the dust, and, amid deafening shouts and cheers of the men, who for a moment forgot the terrible scenes and thought only of the glory of their victory."

General Winfield Scott Hancock
Battle of Gettysburg, 1863

On November 17, 1866, General Order #22 named the name of Fort Fletcher to be designated Fort Hays in honor of Alexander Hays. In April 1867 Alexander Hays was posthumously promoted to the rank of major general in the U.S. Army. Later that year, in August 1867, Hays City was founded.

"This post is beautifully situated, in a pleasant valley on Big Creek, a well timbered stream of good water—but the post is not equal to Riley or Harker so far as the appearance goes. The buildings are mostly small, one story high and built of logs—except two or three of stone."
—Captain Albert Barnitz, 7th Cavalry,
April 20, 1867

During the night of June 7, 1867, a flash flood roared down the valley of the North Fork of Big Creek. The flood carried away much of Fort Hays' supplies and equipment and destroyed several buildings. Eight persons drowned in the high waters.

"Oh! what a night I passed. . . . The lightning was chain & burst like rockets. . . . [T]he Thunder I cannot describe. Much heavier than cannonading, & so very near us. The rain fell in torrents, the wind blew fearfully, but we did not think of high water. At about 3 O'Clock Gen Smith came to our tent & screamed, 'For God's sake Barnitz get up, we are under water.' . . . The sight was fearful. The creek upon which we were encamped & which had been very shallow the previous day, now was a mighty rushing river, & I think I never saw so strong a current. . . . [W]e were entirely surrounded on a little spot of land, & the water constantly rising. What reason had we to hope. . . . & to add to the terror of the

Freighting and Military Roads

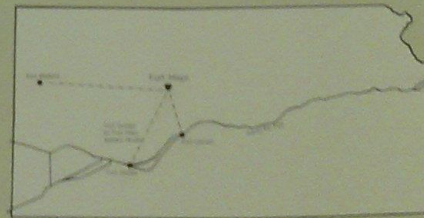

Hays City, 1867

Hays City was established north of the new site of Fort Hays in August of 1867. Within two months the railroad had arrived. Construction was completed early in October and the first passenger train arrived on the 15th.

Located so close to the railroad, Fort Hays became a major supply depot for posts located to the south and southwest not linked by rail. One military road served to supply Fort Larned, located 60 miles south of Fort Hays. Another served Fort Dodge, some 75 miles to the southwest.

From 1867 until 1872, the Fort Hays-Fort Dodge military road was a major artery for both military and civilian freight. With the completion of the Atchison, Topeka & Santa Fe Railroad in the mid-1870s, the military roads were abandoned and a major role for Fort Hays ended.

Forerunners: Fort Fletcher and "Old" Fort Hays

On October 11, 1865, Fort Fletcher (named for Missouri Governor Thomas C. Fletcher) was established about 15 miles east of this site. The fort was intended to protect the stagecoach road and railroad workers. Many of the troops were "galvanized Yankees"—former Confederate prisoners-of-war who had chosen frontier duty over life in a Union prison camp. Despite the efforts of the military, Indian raids made the Smoky Hill Trail too dangerous to travel. The Hutterfield Overland Dispatch suspended operations in 1866, and in May of that year, Fort Fletcher was abandoned.

Political pressures in Washington forced the opening of a new Fort Fletcher on October 17, 1866, about a quarter of a mile north of its previous location. The troops did what they could to protect stagecoaches and travelers, but there were often more troops than passengers aboard the departing coaches. Later, small detachments of soldiers were stationed as guards at each stage stop.

Sketch of Fort Fletcher as it appeared in 1865.

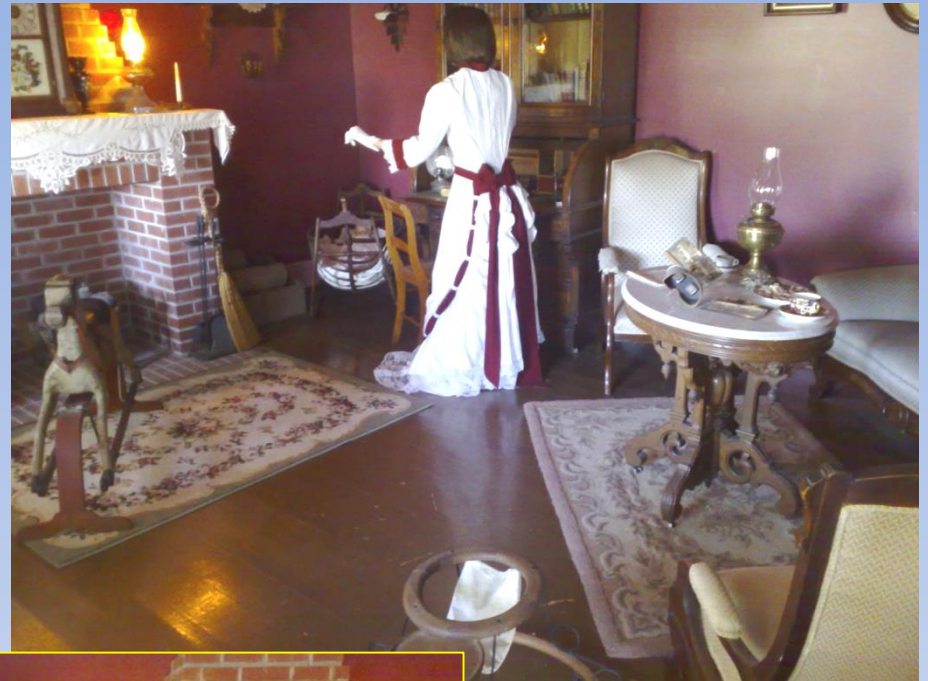

De restaurerade hus som i dag utgör Fort Hays är rester av det andra Fort Hays sedan det första övergivits och flyttats, då järnvägen drogs fram på en annan plats än vad man från början hade trott. Här finns nu förutom ett antal gamla byggnader också ett Visitor Center och en gift shop. Bland de bevarade och restaurerade byggnaderna är ett par officersbostäder, en manskapsbarack och det gamla kruthuset.

I ett av officershusen får man gå runt tillsammans med en guide, som berättar om hur soldaterna och deras familjer levde här. Tämligen bekvämt kan tyckas. Men det här är interiörer från relativt sen tid. Under den egentliga indiankrigstiden var det nog inte så här ombonat och hemtrevligt.

Så är vi framme vid sista dagen, efter en kväll och natt med packningsbekymmer. Nu skulle allt man handlat på sig stuvas ner och plötsligt hade resväskorna krympt dramatiskt. Men det hindrade inte att även den här dagen var fylld med aktiviteter. Tre olika krigsskådeplatser skulle besökas. Först platsen för den så kallade "Kidder-massakern". I staden Goodland skulle vi sedan besöka deras lilla museum. Därefter återstod två platser där omtalade strider med indianer hade utspelat sig. Först platsen vid Beecher Island i Arickaree-floden, där den som man trodde odödlige cheyenneledaren Roman Nose trots allt hade stupat. Och sedan Summit Springs, där överste Carr och hans kompanier ur 6:e Kavalleriet överraskade cheyennehövdingen Tall Bull och hans Dog Soldiers. Sedan återstod bara vår traditionella avskedsmiddag, som vi hade bokat i staden Fort Morgan, innan vi efter att mörkret hade lagt sig åter styrde in i Denver för en sista övernattning.

DAG 19
LÖRDAG, 20 SEPTEMBER

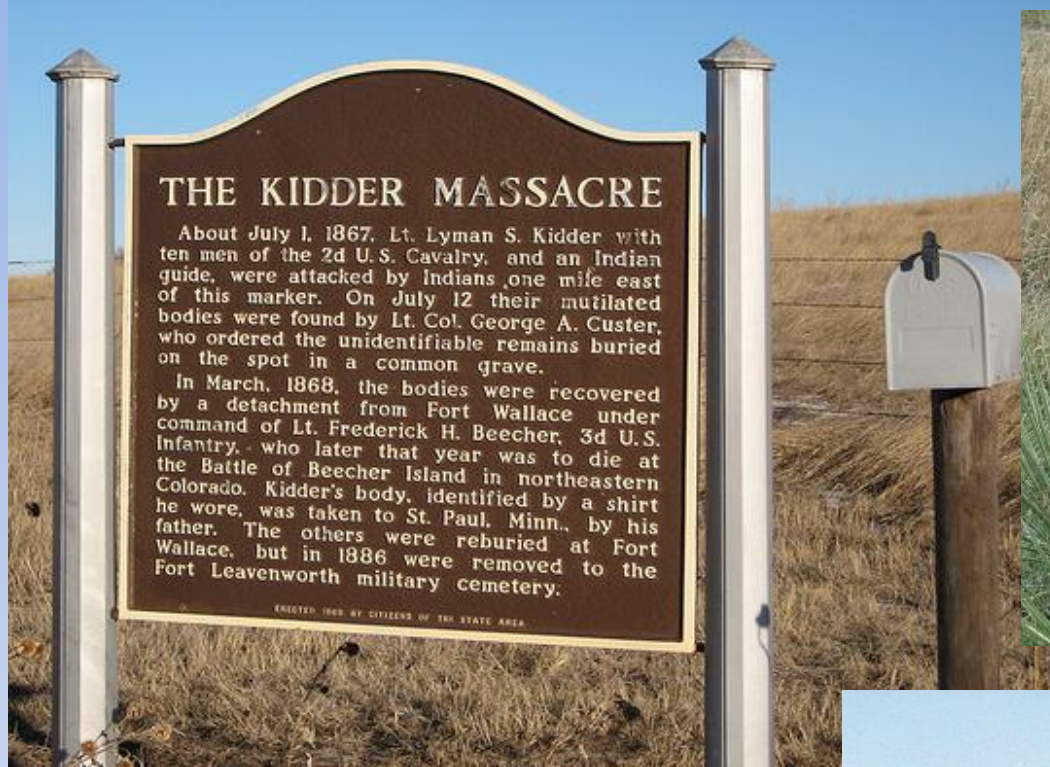
Summit Springs

Beecher Island

Kidder Massacre

Platsen för den så kallade "Kidder-Massakern" ligger på privat mark och då vi inte lyckats få kontakt med markägaren, valde vi att bara stanna till vid den informationstavla som ligger ute vid vägen. Om vi skulle ha besökt platsen där själva striden ägde rum skulle vi ha fått ge oss ut på en drygt kilometerlång fotvandring rakt ut i gräsmarkerna.

Så i stället åkte vi in till staden Goodland, där man på museet har en liten modell över hur striden gick till. Plus att man har en hel del annat också. Men vi fick vänta en liten stund på att bli insläppta, då det var låst när vi kom. Men på dörren satt en lapp som sade "är tillbaka om en halvtimme". Och det stämde. Damen kom och blev nästan helt förfärad när det stod så många besökare och väntade. Det var förmodligen månadens rekord i det här lilla museet.

Löjtnant Lyman S. Kidder

GOODLAND PLAINS MUSEUM KANSAS

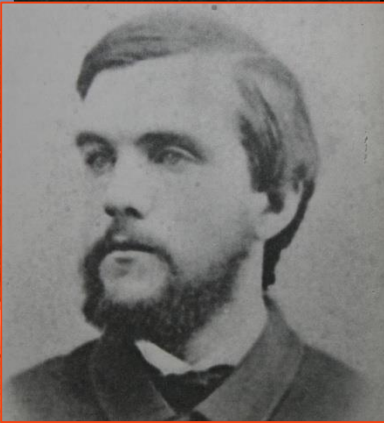

MODELL AV KIDDER MASSACRE

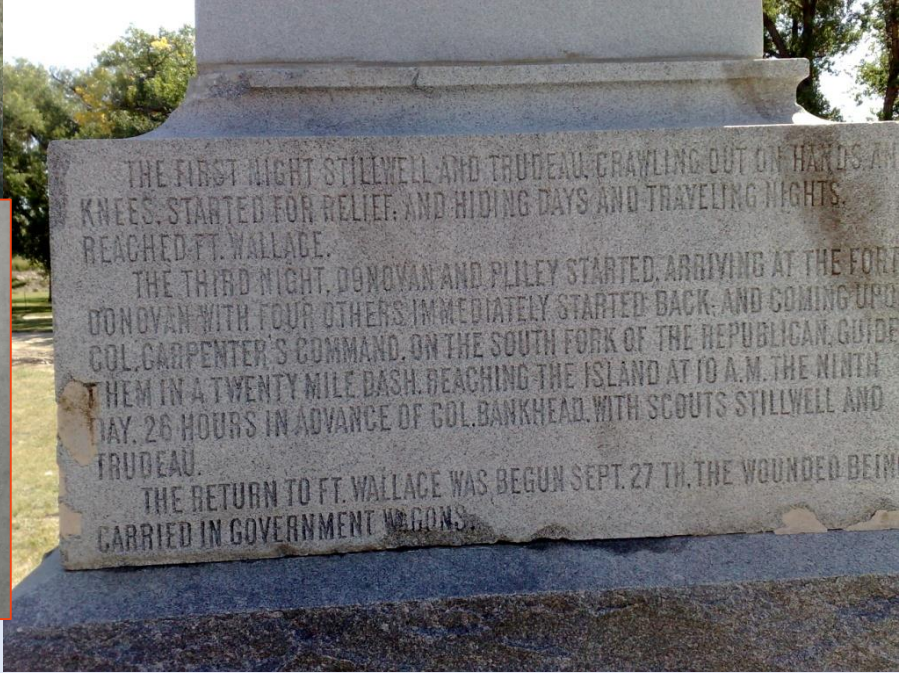

Nästa plats är dock inga problem att besöka. Den ligger alldeles intill vägen, där den passerar över Arickaree Fork, ett biflöde till Republican River. Här finns dels en liten campingplats vilket gjorde det lätt att stanna med bussen. Alldeles intill ligger så det stora monumentet som minner om händelsen då ett specialförband, under överste Forsyth och löjtnant Beecher och för övrigt bestående enbart av gränsbor vana vid indianstrider, här belägrades under fem dagar av stora cheyennestyrkor, innan de kunde undsättas av kapten Carpenter och hans Buffalo Soldiers. Då hade löjtnant Beecher redan dödats och platsen har kommit att kallas Beecher Island till hans åminnelse. Löjtnant Beecher var släkt med Alice Beecher Stove, som var hans faster. Det var hon som skrev boken "Onkel Toms Stuga".

Frederik Beecher

THE FIRST NIGHT STILLWELL AND TRUDEAU, CRAWLING OUT ON HANDS AND KNEES, STARTED FOR RELIEF, AND HIDING DAYS AND TRAVELING NIGHTS, REACHED FT. WALLACE.

THE THIRD NIGHT, DONOVAN AND PILEY STARTED, ARRIVING AT THE FORT DONOVAN WITH FOUR OTHERS IMMEDIATELY STARTED BACK, AND COMING UP TO COL. CARPENTER'S COMMAND, ON THE SOUTH FORK OF THE REPUBLICAN, GUIDED THEM IN A TWENTY MILE BASH, REACHING THE ISLAND AT 10 A.M. THE NINTH DAY, 26 HOURS IN ADVANCE OF COL. BANKHEAD, WITH SCOUTS STILLWELL AND TRUDEAU.

THE RETURN TO FT. WALLACE WAS BEGUN SEPT. 27 TH. THE WOUNDED BEING CARRIED IN GOVERNMENT WAGONS.

Också nästa plats på vår besökslista går att komma till, även om man får fara en bit in från huvudvägen på smala och krokiga grusvägar. Dessutom får man till fots traska och gå den sista dryga kilometern på en privat väg som i stort sett bara är ett par hjulspår i gräset och man får passa sig så att man inte trampar i alla komockorna. Väl framme, ordentligt svettiga i den 25-gradiga värmen, hittar man så minnesmärken över striden där överste Carr, med ett par kompanier ur 6:e kavalleriregementet den 11 juli 1869, och med Buffalo Bill som sin huvudspejare, här överraskade ett läger bestående av cheyennernas mest hårdnackade krigare, Dog Soldiers. Soldaternas seger blev total. Hövdingen Tall Bull dödades och Dog Soldiers makt var bruten för all framtid. I och med det här besöket var också vår besökslista fullständigt avprickad och det enda som återstod var vår avskedsmiddag.

Den hade vi bokat på en restaurang i staden Fort Morgan och där avslutade vi så vår resa med avtackningar av vår chaufför och vi researrangörer belönades med fina avskedsprenter av gruppen. Redan här framfördes, i vanlig ordning, de första propåerna om ytterligare en resa något kommande år. Och det blev så småningom också ett par resor till. Dels en till Nordvästkusten och den sista till det nordöstra hörnet av USA. Alltså en resa i spåren efter "Den Siste Mohikanen" kan man kanske säga. Även om den siste mohikanen faktiskt fortfarande lever. De där indianerna är seglivade. De vägrar envist att dö ut, som man trodde i början av 1900-talet.

Sedan återstod inget annat än en timslång resa in till Denver och samma hotell vi hade bott på när vi kom för tjugotalet dagar sedan. Här kände vi oss alltså som hemma. Enda skillnaden från den förra ankomsten var att nu stod personalen och bugade och hälsade oss välkomna. Nu var det inte längre fråga om att var och en var tvungen att checka in personligen. Nej nu var allt förberett och nycklarna var redan fördelade. Där ser man resultatet av att ha en god researrangör som samarbetspartner i USA. Kan tänka mig att telefonrådarna har varit rödglödgade en tid efter att vi framfört vårt missnöje efter den förra incheckningen.

Nästa dags färd ut till flygplatsen och flygresan hem till Skandinavien igen gick också den helt enligt planerna och alla förklarade sig nöjda och belåtna med en omfattande och innehållsrik resa. En resa som senare alltså skulle komma att följas av ytterligare två, om möjligt ännu mera omfattande resor. Men det blir en annan historia det.

BACK IN DENVER
THANK YOU ALL

